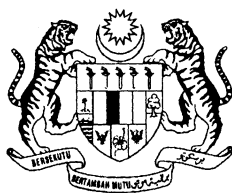

Jilid III
Bil. 62

Hari Selasa
12hb Disember, 1989

MALAYSIA

PENYATA RASMI PARLIMEN

PARLIAMENTARY DEBATES

DEWAN RAKYAT

House of Representatives

PARLIMEN KETUJUH

Seventh Parliament

PENGGAL KETIGA

Third Session

KANDUNGANNYA

JAWAPAN-JAWAPAN MULUT BAGI PERTANYAAN-PERTANYAAN
[Ruangan 10657]

RANG UNDANG-UNDANG:

Rang Undang-undang Perbekalan 1990

Jawatankuasa—

Jadual:

Maksud B. 53 [Ruangan 10707]

Maksud B. 54 [Ruangan 10720]

USUL-USUL:

Anggaran Pembangunan 1990

Jawatankuasa—

Maksud P. 53 [Ruangan 10707]

Maksud P. 54 [Ruangan 10720]

Waktu Mesyuarat dan Urusan yang dibebaskan daripada Peraturan Mesyuarat
dan Penangguhan [Ruangan 10701]

MALAYSIA

DEWAN RAKYAT YANG KETUJUH

Penyata Rasmi Parlimen

PENGGAL YANG KETIGA

AHLI-AHLI DEWAN RAKYAT

Yang Berhormat Tuan Yang di-Pertua, TAN SRI DATO' MOHAMED ZAHIR BIN HAJI ISMAIL,
P.M.N., S.P.M.K., D.S.D.K., J.M.N.

Yang Amat Berhormat Perdana Menteri dan Menteri Dalam Negeri, DATO' SERI DR
MAHATHIR BIN MOHAMAD, D.K.I., D.U.K., S.S.D.K., S.S.A.P., S.P.M.S.,
S.P.M.J., D.P., D.U.P.N., S.P.N.S., S.P.D.K., S.P.C.M., S.S.M.T., D.U.N.M., P.I.S.
(Kubang Pasu).

„ Timbalan Perdana Menteri dan Menteri Pembangunan Negara dan
Luar Bandar, TUAN ABDUL GHAFAR BIN BABA (Jasin).

Yang Berhormat Menteri Pengangkutan, DATO' SERI DR LING LIONG SIK, S.P.M.P.,
D.P.M.P. (Labis).

„ Menteri Tenaga, Telekom dan Pos, DATO' SERI S. SAMY VELLU,
S.P.M.P., S.P.M.J., D.P.M.S., P.C.M., A.M.N. (Sungai Siput).

„ Menteri Perusahaan Utama, DATO' SERI DR LIM KENG YAIK, S.P.M.P.,
D.P.C.M. (Beruas).

„ Menteri Pertahanan, Y.B.M. TENGKU DATO' AHMAD RITHAUDDEEN AL-
HAJ BIN TENGKU ISMAIL, S.P.M.P., S.S.A.P., P.M.K. (Kota Bharu).

„ Menteri Kerjaraya, DATUK LEO MOGGIE ANAK IROK, P.N.B.S. (Kanowit).

„ Menteri Perdagangan dan Perindustrian, DATO' SERI RAFIDAH AZIZ,
S.P.M.P., D.P.M.S., A.M.N. (Kuala Kangsar).

„ Menteri di Jabatan Perdana Menteri dan Menteri Kehakiman, DATO'
DR HAJI SULAIMAN BIN HAJI DAUD, S.I.M.P., P.N.B.S., J.B.S. (Santubong).

„ Menteri Pertanian, DATUK SERI SANUSI BIN JUNID, D.S.D.K., D.G.S.M.,
S.M.K. (Jerlun-Langkawi).

„ Menteri Sains, Teknologi dan Alam Sekitar, DATUK AMAR STEPHEN'
YONG KUET TZE, D.A., P.N.B.S. (Padawan).

„ Menteri Pendidikan, TUAN ANWAR BIN IBRAHIM (Permatang Pauh).

„ Menteri Luar Negeri, DATO' HAJI ABU HASSAN BIN HAJI OMAR, S.P.M.S.,
S.M.T., P.I.S. (Kuala Selangor).

„ Menteri Kewangan, DATO' PADUKA DAIM ZAINUDDIN, D.H.M.S., S.S.A.P.
(Merbok).

„ Menteri Perumahan dan Kerajaan Tempatan, TUAN LEE KIM SAI, P.P.N.
(Hulu Langat).

Yang Berhormat Menteri Belia dan Sukan, DATO' SERI HAJI MOHD. NAJIB BIN TUN HAJI ABDUL RAZAK (Orang Kaya Indera Shahbandar), S.S.A.P., S.I.M.P., D.S.A.P. (Pekan).

„ Menteri Kemajuan Tanah dan Kemajuan Wilayah, DATUK KASITAH BIN GADDAM, P.G.D.K. (Kinabalu).

„ Menteri Kesihatan, TUAN NG CHENG KIAT (Klang).

„ Menteri Penerangan, DATO' MOHAMED BIN RAHMAT, S.P.M.J., S.I.M.P., S.S.I.J., P.N.B.S., D.P.M.S., K.M.N. (Pulai).

„ Menteri Kebudayaan dan Pelancongan, DATO' HAJI SABBARUDDIN CHIK, S.I.M.P., D.S.A.P., S.M.S. (Temerluh).

„ Menteri Perusahaan Awam, DATO NAPSIAH BINTI OMAR, D.S.N.S. (Kuala Pilah).

„ Menteri di Jabatan Perdana Menteri, DATO' DR MOHAMAD YUSOF BIN HAJI MOHAMED NOR, D.P.M.T., J.M.N., S.M.T., P.P.T. (Setiu).

„ Menteri Kebajikan Masyarakat, DATO MUSTAFFA BIN MOHAMMAD, D.P.M.J., K.M.N., P.I.S., B.S.I. (Sri Gading).

„ Menteri Buruh, DATO' LIM AH LEK, D.S.A.P., S.M.T., J.P. (Bentung).

„ Timbalan Yang di-Pertua, DATO HAJI MOHAMED AMIN BIN HAJI DAUD, D.I.M.P., J.M.N., A.M.N., A.M.P. (Rompin).

„ Timbalan Yang di-Pertua, TUAN D. P. VIJANDRAN (Kapar).

„ Timbalan Menteri Buruh, DATO' K. PATHMANABAN, D.S.N.S., K.M.N. (Telok Kemang).

„ Timbalan Menteri Pertahanan, DATO' ABANG ABU BAKAR BIN DATU BANDAR ABANG HAJI MUSTAPHA, D.S.A.P., P.N.B.S., J.M.N. (Paloh).

„ Timbalan Menteri Kerjaraya, TUAN LUHAT WAN (Baram).

„ Timbalan Menteri Pertanian, TUAN MOHD. KASSIM BIN AHMED (Machang).

„ Timbalan Menteri Pertanian, DATO' S. SUBRAMANIAM, D.S.N.S., D.P.M.J., S.M.J. (Segamat).

„ Timbalan Menteri Dalam Negeri, DATO' MEGAT JUNID BIN MEGAT AYOB, D.P.C.M., A.M.P., A.M.K. (Pasir Salak).

„ Timbalan Menteri Perusahaan Awam, TUAN HAJI DAUD BIN DATO' HAJI TAHA, S.M.J. (Batu Pahat).

„ Timbalan Menteri Kebudayaan dan Pelancongan, DATO' NG CHENG KUAI, D.P.M.P., A.M.P. (Lumut).

„ Timbalan Menteri Pembangunan Negara dan Luar Bandar, DATO' MOHD. TAJOL ROSLI BIN MOHD. GHAZALI, D.P.M.P., A.M.P. (Gerik).

„ Timbalan Menteri Kerjaraya, DATO' ALEXANDER YU LUNG LEE, D.P.M.P. (Batu).

„ Timbalan Menteri Kewangan, DATO' WAN ABU BAKAR BIN WAN MOHAMED, D.I.M.P. (Jerantut).

Yang Berhormat Timbalan Menteri di Jabatan Perdana Menteri, DATO' DR SITI ZAHARAH BINTI SULAIMAN, D.I.M.P. (Mentakab).

- „ Timbalan Menteri Perdagangan dan Perindustrian, DATO' KOK WEE KIAT, A.M.N. (Selandar).
- „ Timbalan Menteri Pendidikan, TUAN WOON SEE CHIN, S.M.J., A.M.N., P.I.S. (Senai).
- „ Timbalan Menteri Buruh, TUAN KALAKAU UNTOL (Tuaran).
- „ Timbalan Menteri Kewangan, DATO' LOKE YUEN YOW, D.P.M.P., A.M.P. (Tanjong Malim).
- „ Timbalan Menteri Perumahan dan Kerajaan Tempatan, TUAN OSU BIN HAJI SUKAM (Papar).
- „ Timbalan Menteri Penerangan, TUAN RAILEY BIN HAJI JAFFREY (Silam).
- „ Timbalan Menteri Sains, Teknologi dan Alam Sekitar, TUAN LAW HIENG DING, K.M.N., P.B.S. (Sarikei).
- „ Timbalan Menteri Pengangkutan, DATIN PADUKA HAJIAH ZALEHA BINTI ISMAIL, D.P.M.S., S.M.S., K.M.N. (Selayang).
- „ Timbalan Menteri Perusahaan Utama, DATO' ALIAS BIN MD. ALI, D.P.M.T., S.M.T., K.M.N., P.J.K. (Hulu Terengganu).
- „ Timbalan Menteri di Jabatan Perdana Menteri, RAJA DATO' ARIFFIN BIN RAJA SULAIMAN, D.S.D.K., S.M.S. (Baling).
- „ Timbalan Menteri Kemajuan Tanah dan Kemajuan Wilayah, DATO HAJI MOHD. KHALID BIN MOHD. YUNUS, D.S.N.S. (Jempol).
- „ Timbalan Menteri Pendidikan, DR LEO MICHAEL TOYAD (Mukah).
- „ Timbalan Menteri Luar Negeri, DATO' DR ABDULLAH FADZIL BIN CHE WAN, D.P.C.M., P.C.M. (Bukit Gantang).
- „ Timbalan Menteri Tenaga, Telekom dan Pos, TUAN ABDUL GHANI BIN OTHMAN, S.M.J. (Ledang).
- „ Timbalan Menteri di Jabatan Perdana Menteri, DRS SULEIMAN BIN MOHAMED (Titiwangsa).
- „ Timbalan Menteri Belia dan Sukan, CIK TENG GAIK KWAN, A.M.N., P.P.N. (Raub).
- „ Timbalan Menteri di Jabatan Perdana Menteri, DR TING CHEW PEH (Gopeng).
- „ Setiausaha Parlimen Kementerian Belia dan Sukan, TUAN HAJI AWANG BIN JABAR, S.M.T., A.M.N., P.J.K. (Dungun).
- „ Setiausaha Parlimen Kementerian Penerangan, DATO' HAJI DUSUKI BIN HAJI AHMAD, D.I.M.P. (Tumpat).
- „ Setiausaha Parlimen Kementerian Kebajikan Masyarakat, TUAN PETER CHIN FAH KUI (Lambir).

Yang Berhormat Setiausaha Parlimen Kementerian Pertanian, TUAN ONG TIN KIM (Teluk Intan).

- „ Setiausaha Parlimen Kementerian Kebudayaan dan Pelancongan, TUAN ABDUL RAMAN BIN SULIMAN, P.M.P., A.M.P. (Parit Buntar).
- „ Setiausaha Parlimen di Jabatan Perdana Menteri, TUAN OTHMAN BIN ABDUL, A.M.P., P.P.T. (Pendang).
- „ Setiausaha Parlimen Kementerian Pembangunan Negara dan Luar Bandar, TUAN MOHAMED BIN JAMRAH, A.M.P., P.P.T., J.P. (Bagan Datok).
- „ Setiausaha Parlimen Kementerian Kemajuan Tanah dan Kemajuan Wilayah, TUAN ADAM BIN ABDUL KADIR (Kuantan).
- „ Setiausaha Parlimen Kementerian Kesihatan, TUAN CHUA JUI MENG, P.I.S. (Bakri).
- „ TUAN ABDOL MULOK BIN AWANG DAMIT (Labuan).
- „ DATO' ABDUL AJIB BIN AHMAD, D.G.S.M., D.P.M.J., B.S.I. (Mersing).
- „ DR ABDUL HADI BIN DERANI, K.M.N., A.M.K., (Kota Setar).
- „ DATO' ABDUL KADIR BIN HAJI SHEIKH FADZIR, D.S.D.K. A.M.K. (Kulim Bandar Baharu).
- „ TUAN HAJI ABDUL MANAF BIN HAJI AHMAD, A.M.N., A.M.P., P.J.K. (Sungai Petani).
- „ TUAN HAJI ABDUL RAHMAN BIN BAKAR (Marang).
- „ TUAN HAJI ABDUL RAZAK BIN HAJI ABU SAMAH, D.S.M., A.M.N., P.J.K. (Lembah Pantai).
- „ DATUK PATINGGI TAN SRI HAJI ABDUL TAIB MAHMUD, D.P., D.A., S.P.M.J., P.G.D.K. (Samarahan).
- „ DATO' ABDULLAH AHMAD, S.J.M.K., D.P.M.K., P.N.B.S., A.D.K. (Kok Lanas).
- „ DATUK ABDULLAH BIN HAJI AHMAD BADAWI, D.M.P.N., D.J.N., K.M.N. (Kepala Batas).
- „ TUAN HAJI NIK ABDULLAH BIN HAJI ARSHAD, S.M.K. (Pengkalan Chepa).
- „ DATO' DR AFFIFUDIN BIN HAJI OMAR, D.S.D.K., J.S.M., K.M.N. B.C.K. (Padang Terap).
- „ TUAN AHMAD BIN OMAR, P.P.N. (Pagoh).
- „ TUAN HAJI BASRI BIN BAJURI, K.M.N., S.M.S., P.J.K. (Kuala Langat).
- „ DATUK BERNARD GILUK DOMPOK, P.G.D.K. (Penampang).
- „ TUAN HAJI BUJANG BIN HAJI ULIS (Simunjan).
- „ DR CHEN MAN HIN (Seremban).
- „ TUAN CHEW KAM HOY, A.M.K., J.P. (Padang Serai).
- „ TUAN CHIAN HENG KAI (Bukit Mertajam).
- „ TUAN SAMSON CHIN CHEE TSU (Tawau).

Yang Berhormat DR V. DAVID (Puchung).

- „ TUAN DOUGLAS UGGAH EMBAS, A.B.S., P.B.S. (Betong).
- „ DR ENG SENG CHAI (Petaling Jaya).
- „ TUAN FUNG KET WING (Sandakan).
- „ TUAN GERARD MATH LEE MIN, A.S.D.K. (Gaya).
- „ TUAN HAJI GHAZALI BIN AHMAD, A.M.N., P.C.K. (Jerai).
- „ DR GOH CHENG TEIK (Nibong Tebal).
- „ TUAN GOOI HOCK SENG (Bukit Bendera).
- „ TUAN HASHIM BIN SAFIN @ SHAFAIN, A.M.N. (Tanah Merah).
- „ TUAN HSING YIN SHEAN (Tanjong Aru).
- „ TUAN HAJI HUSSEIN BIN HAJI TAIB, P.P.N., P.J.K. (Sabak Bernam).
- „ TUAN HU SEPANG (Rasah).
- „ TUAN HAJI IBRAHIM BIN ALI (Pasir Mas).
- „ TUAN HAJI IBRAHIM AZMI BIN HASSAN (Kuala Nerus).
- „ DATO' ISMAIL @ MANSOR BIN SAID, D.P.M.T., S.M.T., A.M.N. (Kemaman).
- „ TUAN JAWAH ANAK GERANG (Lubok Antu).
- „ TUAN JAMES JIMBUN ANAK PUNGGGA, P.B.S. (Kapit).
- „ TUAN JUSTINE ANAK TEMENGGONG JINGGUT (Ulu Rajang).
- „ DATUK KADOH AGUNDONG, P.G.D.K. (Padas).
- „ DATO' HAJI KAMARUZAMAN BIN HAJI AHMAD, D.P.M.S., J.M.N., A.M.N., J.P. (Tanjung Karang).
- „ TUAN R. KARPAL SINGH (Jelutong).
- „ TUAN LAINUS ANAK ANDREW LUWAK (Serian).
- „ TUAN LAU DAK KEE (Pasir Pinji).
- „ TUAN LAW LAI HENG @ GOH LAI HENG, P.I.S., B.S.I., K.M.N., A.M.N. (Pontian).
- „ TUAN LEE LAM THYE (Bukit Bintang).
- „ DATO' PAUL LEONG KHEE SEONG, D.P.C.M. (Taiping).
- „ TUAN LIEW AH KIM (Seputeh).
- „ TUAN LIM GUAN ENG (Kota Melaka).
- „ TUAN LIM KIT SIANG (Tanjong).
- „ PUAN LING CHOOI SIENG (Kluang).
- „ TUAN MADATANG BIN MOREJAL (Bandau).
- „ TUAN MAIDOM P. PANSAL (Kota Belud).
- „ TUAN MICHAEL ASANG, B.S.K. (Jambongan).

Yang Berhormat TUAN HAJI MOHAMAD BIN ABDULLAH, P.J.K. (Maran).

- „ DATO' HAJI MOHAMED BIN HAJI ALI, D.J.M.K., K.M.N., A.M.N., P.B. (Nilam Puri).
- „ TUAN HAJI MOHAMED BIN HAJI ISA, A.M.N., P.S. (Kuala Kerai).
- „ TUAN HAJI MOHAMED SAM BIN HAJI SAILAN, A.M.N., P.I.S., B.S.I. (Muar).
- „ TUAN MOHAMED TAWFIK BIN TUN DR ISMAIL (Sungai Benut).
- „ TUAN HAJI MOHAMED BIN YAAKOB (Rantau Panjang).
- „ DATO' HAJI MOHAMMAD ABU BAKAR BIN RAUTIN IBRAHIM, D.S.D.K., K.M.N. (Kuala Kedah).
- „ TUAN MOHAMMAD SUBKY BIN HAJI ABDUL RAOF, A.M.N., P.J.M. (Balik Pulau).
- „ TUAN HAJI MOHAMMED YUSOFF BIN HAJI ABDUL LATIFF, J.P. (Tasek Gelugor).
- „ DATUK SERI HAJI MOHD. ADIB BIN HAJI MOHD. ADAM, D.G.S.M. (Alor Gajah)
- „ TUAN MOHD. NOH BIN RAJAB (Tampin).
- „ TUAN HAJI MOHD. SHARIF BIN JAJANG, A.M.N., P.J.K. (Sepang).
- „ TUAN MOHD. TAMRIN BIN ABDUL GHAFAR (Batu Berendam).
- „ TUAN HAJI MOHD. ZAIN BIN ABDULLAH, S.M.K. (Bachok).
- „ TUAN HAJI MOHD. ZIHIN BIN HAJI MOHD. HASSAN (Larut).
- „ DATO' MUSA BIN HITAM, S.P.M.J., S.S.I.J., S.P.M.S., D.U.N.M., S.P.N.S. (Kota Tinggi).
- „ TUN DATU HAJI MUSTAPHA BIN DATU HARUN, S.M.N., S.P.D.K., S.I.M.P., P.N.B.S., S.P.M.J., S.P.M.P., S.P.C.M., K.C.R.L., K.ST.J. (Limbawang).
- „ TUAN MUTANG TAGAL (Bukit Mas).
- „ TUAN NASRUDDIN BIN HAJI ALANG SAIDIN, A.M.P. (Parit).
- „ TUAN NGOI THIAM WOH (Kampar).
- „ DR NICHOLAS MUNONG ANAK IBAU (Rajang).
- „ TUAN NURNIKMAN BIN ABDULLAH (Kimanis).
- „ TUAN JOE OJIHI SUPIRING (Marudu).
- „ TUAN ONG TEE KEAT (Ampang Jaya).
- „ DATO' Oo GIN SUN, D.S.D.K., S.D.K., A.M.K., J.P. (Alor Setar).
- „ DATUK JOSEPH PAIRIN KITINGAN (Keningau).
- „ TUAN M. G. PANDITHAN, K.M.N. (Tapah).
- „ DR PATAU RUBIS, P.B.S. (Mas Gading).
- „ TUAN P. PATTO (Ipoh).
- „ TUAN PETER PAUL DASON (Bayan Baru).

Yang Berhormat DATUK PETER TINGGOM ANAK KAMARAU, P.N.B.S., P.C., K.M.N., A.M.N. (Saratok).

- „ TUAN PITTING BIN HAJI MOHD. ALI (Kinabatangan).
- „ DATO' RADZI BIN SHEIKH AHMAD, D.P.M.P. (Kangar).
- „ DATIN PADUKA HAJJAH RAHMAH BINTI OTHMAN, D.P.M.S., J.S.M., S.M.S., A.M.P., P.J.K. (Shah Alam).
- „ DATO' RAIS YATIM, D.S.N.S. (Jelebu).
- „ Y.B.M. TENGKU TAN SRI RAZALEIGH HAMZAH, D.K., P.S.M., S.P.M.K., S.S.A.P., S.P.M.S. (Gua Musang).
- „ DATO' HAJI SAIDIN BIN HAJI MAT PIAH, D.P.M.P., P.M.P., A.M.N., P.J.K. (Tasik Chenderoh).
- „ DATUK HAJI SAKARAN BIN DANDAI, S.P.D.K., J.P. (Semporna).
- „ TUAN SHAHIDAN BIN KASSIM, A.M.P. (Arau).
- „ DATO SHAHRIR BIN ABDUL SAMAD, D.P.M.J., P.I.S. (Johor Bahru).
- „ PUAN HAJJAH SHARIFFAH DORAH BINTI DATO' SYED MOHAMMED, S.M.J., A.M.N., P.I.S., B.S.I. (Parit Sulong).
- „ TUAN SIM KWANG YANG (Bandar Kuching).
- „ TUAN S. S. SUBRAMANIAM, P.J.K., A.M.S. (Hulu Selangor).
- „ TUAN TAIMAN BIN LUMAING (Pensiangan).
- „ DATUK DANIEL TAJEM ANAK MIRI, P.N.B.S., J.M.N. (Batang Lupar).
- „ TUAN TAN KOK WAI (Sungai Besi).
- „ DR TAN SENG GIAW (Kepong).
- „ TUAN TEOH TEIK HUAT (Bagan).
- „ TUAN THOMAS SALANG SIDEN (Julau).
- „ TUAN TIEU SUNG SENG @ Tiu Siing Seng (Sibu).
- „ TUAN TING CHEK MING (Batu Gajah).
- „ TUAN TING LING KIEW (Bintulu).
- „ TUAN HAJI WAN OMAR BIN WAN MAJID, S.M.K., P.P.N. (Pasir Puteh).
- „ TUAN WANG CHOON WING, A.M.N. (Lipis).
- „ DATUK HAJI YAHAYA BIN MOHD. SHAFIE, P.S.D., P.M.P., A.M.P., A.M.N., J.P. (Tambun).
- „ PUAN SITI ZAINABON BINTI ABU BAKAR (Tebrau).
- „ DATO' ZAINAL ABIDIN BIN JOHARI, D.S.D.K., K.M.N., P.P.N., B.K.M., P.J.K., J.P. (Sik).
- „ DATO' ZAINAL ABIDIN BIN ZIN, D.P.M.P., P.M.P. (Bagan Serai).
- „ DATO' HAJI ZAKARIA BIN HAJI ABDUL RAHMAN, D.P.M.T., K.M.N., P.J.K. (Besut).
- „ TUAN ZUBIR BIN EMBONG (Kuala Terengganu).

DEWAN RAKYAT

PEGAWAI-PEGAWAI KANAN

Setiausaha Dewan Rakyat: Dato' Haji Wan Zahir bin Sheikh Abdul Rahman, D.P.M.P.,
J.S.M.

Penolong Setiausaha: Abdullah bin Abdul Wahab.

Penolong Setiausaha: Ghazali bin Haji Abdul Hamid, A.M.N.

BAHAGIAN PENYATA RASMI PARLIMEN

Ketua Penyunting: Hj. Yahya bin Manap.

Penyunting Kanan: P. B. Menon.

Penyunting Kanan: Haji Osman bin Sidik.

Penolong Penyunting: N. Ramaswamy.

Penolong Penyunting: Amran bin Ahmad.

Pelapor Perbahasan Parlimen:

Suhor bin Husin.

Mohd. Saleh bin Mohd. Yusof.

Supiah binti Dewak.

Ismail bin Hassan.

Shamsiah binti Mohd. Yusof.

Hajjah Kalsom binti Ghazali.

Mohamed bin Osman.

Norishah binti Mohd. Thani.

Zaharah binti Naim.

Su Soon Chuan.

Norwahidah binti Azizi.

Rozita binti Abdul Samad.

Jainah binti Sakimin.

BENTARA MESYUARAT

Mejar (B) Mohd. Kassim bin Hashim

MALAYSIA

DEWAN RAKYAT

Selasa, 12hb Disember, 1989

Mesyuarat dimulakan pada pukul 2.30 petang

DOA

(Tuan Yang di-Pertua *mem-*
pengerusikan Mesyuarat)

JAWAPAN-JAWAPAN
MULUT BAGI
PERTANYAAN-
PERTANYAAN

TV4—MEWUJUDKAN STESYEN

1. Tuan Haji Mohamed bin Yaakob minta Menteri Penerangan menyatakan adakah Kementerian ini bercadang untuk mewujudkan sebuah lagi stesyen Televisyen yang keempat di negara ini. Apakah tindakan Kementerian ini terhadap gangguan Televisyen Dua oleh stesyen Pemancar dari Thailand.

Menteri Penerangan (Dato' Mohamed bin Rahmat): Tuan Yang di-Pertua, mengenai soalan TV4 saya ingin memaklumkan bahawa soalan ini telahpun dijawab pada 10.11.89 berbangkit daripada soalan yang dikemukakan oleh Yang Berhormat dari Bukit Bintang. Oleh itu, saya tidak bercadang untuk menambah apa-apa kepada jawapan yang telahpun diberi di Dewan ini.

Mengenai gangguan di RTM2 di sempadan Malaysia-Thai, ianya telah dikenalpasti sebagai gangguan siaran stesyen pemancar TV Thai di Yala yang mempunyai frekuensi siaran yang sama dengan pemancar TV Malaysia. Perkara ini telahpun dibawa ke perhatian pihak berkuasa Thai di mesyuarat penyelesaian penggunaan frekuensi di

kawasan sempadan yang ke 4 yang diadakan pada 31hb Januari, 1989 di Haadyai, Thailand. Perkara yang sama juga telah dibawa kepada Mesyuarat Jawatankuasa Bersama Malaysia-Thai dan hasil daripada mesyuarat itu suatu badan mengkaji telahpun dibuat dan pengkajian ini telahpun dijalankan selama 3 bulan. Walau bagaimanapun, sehingga sekarang ini satu keputusan muktamad mengenai masalah ini belum dapat dicapai kerana pihak Thailand tidak bercadang untuk mengubah frekuensi VHF yang sedia ada diguna oleh Malaysia dan Thailand, walaupun dari segi penggunaan frekuensi ini Malaysia telah menggunakannya jauh lebih awal daripada Thailand sendiri.

Tuan Yang di-Pertua: Yang Berhormat Tuan Fung Ket Wing.

(Soalan No. 2 Y.B. Tuan Fung Ket Wing tidak hadir).

AGENSI/PROJEK DISWASTAKAN

3. Tuan Chew Kam Hoy minta Perdana Menteri menyatakan:

- (a) apakah kriteria yang digunakan dalam pemilihan agensi atau projek untuk diswastakan;
- (b) sejauh manakah Kerajaan dan masyarakat awam dilindungi; dan
- (c) sejauh manakah persaingan bebas, proses tender terbuka, maklumat lengkap mengenai syarat, tanggungjawab dan sebagainya disediakan dalam proses penswastaan.

Timbalan Menteri di Jabatan Perdana Menteri (Dato' Dr Siti Zaharah binti Haji Sulaiman): Tuan Yang di-Pertua,

(a) Di dalam pemilihan agensi atau projek untuk diswastakan Kerajaan memberi perhatian yang berat ke atas kriteria-kriteria sama ada sesuatu cadangan penswastaan dapat memenuhi matlamat-matlamat utama dasar penswastaan Kerajaan seperti pencapaian matlamat dari segi mengurangkan beban kewangan dan pentadbiran Kerajaan, mengurangkan saiz sektor awam, menggalakkan kecekapan dan daya pengeluaran dan mempercepatkan pertumbuhan ekonomi negara. Oleh itu pemilihan sesebuah agensi atau projek diswastakan adalah bergantung kepada sejauh manakah cadangan penswastaan tersebut memenuhi matlamat-matlamat di atas terutama sekali matlamat dari segi meningkatkan kecekapan dan mengurangkan beban kewangan dan pentadbiran Kerajaan serta lain-lain faedah kepada negara seluruhnya.

(b) Kepentingan Kerajaan akan dilindungi dari segi bahawa penilaian ke atas aset-aset yang dipindahkan adalah berdasarkan harga pasaran dan Kerajaan tidak akan menanggung "liability" yang tidak munasabah.

Bagi melindungi kepentingan masyarakat awam, Kerajaan telah dan akan meminda undang-undang yang mengawal perjalanan dan aktiviti-aktiviti dan fungsi-fungsi yang akan diswastakan. Pindaan ini akan membolehkan penubuhan badan kawalselia yang akan menyelia perjalanan tiap-tiap

perkhidmatan yang diswastakan terutamanya mengenai harga, liputan perkhidmatan dan lain-lain perkara yang dikira perlu oleh Kerajaan dalam memelihara kepentingan pengguna.

(c) Untuk makluman Ahli Yang Berhormat, proses penswastaan mempunyai dua cara iaitu projek yang dikenalpasti oleh Kerajaan dan projek yang dikenalpasti oleh syarikat swasta. Sekiranya projek dikenalpasti oleh Kerajaan, sistem tender terbuka akan diamalkan di mana maklumat yang lengkap mengenai projek yang akan diswastakan diberikan kepada pihak yang berminat melalui dokumen tender yang disediakan. Sekiranya projek berkenaan dikenalpasti oleh pihak swasta yang mengemukakan cadangan yang lengkap dan unik, pihak Kerajaan akan merundingkan penswastaan tersebut dengan pihak syarikat yang mengemukakan cadangan tersebut dengan tujuan menggalakkan keusahawanan di kalangan sektor swasta.

Tuan Chew Kam Hoy: Tuan Yang di-Pertua, soalan tambahan. Dari jawapan Yang Berhormat Timbalan Menteri, saya berpuas hati bahawa langkah-langkah yang diambil adalah cukup dan sesuai untuk melindungi kepentingan Kerajaan. Soalan saya adalah mengenai masyarakat awam rakyat jelata. Saya ingin mengetahui dari Yang Berhormat Timbalan Menteri adakah Kementerian beliau mencadang menubuhkan satu Jawatankuasa Khas untuk mengkaji dari semasa ke semasa prestasi projek-projek yang telah diswastakan untuk memastikan bahawa penswastaan semua projek ini adalah benar-benar memberi manfaat kepada rakyat dan bukan membebaskan mereka.

Dato' Dr Siti Zaharah binti Haji Sulaiman: Tuan Yang di-Pertua, kajian pelan induk sekarang sudahpun diwujudkan yang bermatlamat di antara lain seperti yang disebutkan oleh Yang Berhormat tadi, dan laporan ini sudah sampai ke peringkat yang akan diterima dan diangkatkan kepada Kabinet dan terpulang kepada Kabinet untuk membuat keputusan.

Tuan Sim Kwang Yang: Tuan Yang di-Pertua, bolehkah Yang Berhormat Timbalan Menteri memberitahu kepada Dewan yang mulia ini bagaimanakah diberi keutamaan di dalam men-swastakan agensi-agensi Kerajaan terhadap sebahagian besar dari kurang lebih 800 Badan-badan Berkanun dan anak-anak syarikat Kerajaan, termasuklah Non-financial Public Enterprises (OBA) yang mengalami kerugian besar. Adakah mereka yang mengalami kerugian besar ini akan diswastakan untuk, yang pertamanya, mengurangkan beban Kerajaan; yang keduanya, mungkin untuk memperbaiki prestasi anak-anak syarikat itu ataupun Non-financial Public Enterprises, adakah keutamaan diberi? Sekiranya ada, bagaimanakah kemajuan dalam usaha ini?

Dato' Dr Siti Zaharah binti Haji Sulaiman: Tuan Yang di-Pertua, di dalam matlamat untuk men-swastakan itu mestilah memenuhi perkara-perkara utama seperti faktor mengurangkan beban kewangan, pentadbiran Kerajaan, mengurangkan saiz sektor awam, menggalakkan kecekapan dan daya pengeluaran boleh menyumbang kepada kadar pertumbuhan ekonomi dan juga ada kemampuan dan keupayaan daripada pihak yang membawakan cadangan itu juga dari segi apa yang diputuskan oleh Jawatankuasa Teknikal sama ada cadangan itu adalah unik. Jadi, perkara-perkara ini adalah yang diambil kira di dalam memberi penentuan, dan keutamaannya adalah diasaskan kepada faktor-faktor yang berikut.

PARIT/SUNGAI— PENYELENGGARAAN

4. Tuan Haji Mohd. Zihin bin Haji Mohd. Hassan minta Menteri Pertanian menyatakan sama ada sedar atau tidak bahawa kebanyakan parit-parit dan sungai-sungai di kawasan luar bandar tidak dikawal rapi seperti zaman penjajah dahulu yang menyebabkan banjir di musim tengkujuh, kalau sedar apakah langkah-langkah yang efektif yang akan dibuat dan tidakkah Kementerian berkenaan sedar bahawa kakitangan JPT amatlah terhad dan kenapa tidak menambah bilangannya kerana masih banyak orang-orang kampung menganggur dan siapakah yang benar-benar bertanggungjawab atas hal ini di peringkat negeri?

Timbalan Menteri Pertanian (Dato' S. Subramaniam): Tuan Yang di-Pertua, kejadian banjir di musim tengkujuh adalah disebabkan oleh hujan lebat dan jarang disebabkan oleh parit-parit yang tidak dikawal rapi. Untuk makluman Ahli Yang Berhormat, suka saya jelaskan bahawa penyelenggaraan parit-parit adalah di bawah tanggungjawab Kerajaan Negeri. Walau bagaimanapun, Kementerian Pertanian sentiasa menjaga kepentingan kerja-kerja penyelenggaraan termasuk kerja-kerja penyelenggaraan parit. Di kawasan pertanian, langkah untuk meningkatkan lagi kerja-kerja mengawal parit adalah dengan penggunaan jentera-jentera korek di mana kerja-kerja dapat diselenggara dengan lebih berkesan jika dibandingkan dengan masa dahulu.

Bilangan kakitangan JPS bagi menyelenggara parit pada masa sekarang nampaknya kurang dari masa dahulu jika mengambil kira tambahan dalam parit-parit yang perlu diselenggarakan. Tetapi jumlah ini adalah mencukupi oleh kerana dengan kegunaan jentera korek Kerajaan dan juga pelaksanaan kerja penyelenggaraan secara kontrak, parit-parit dapat dikawal dengan rapi. Tanggungjawab bagi pengambilan kakitangan JPS untuk

menjalankan kerja-kerja penyelenggaraan adalah tanggungjawab Kerajaan Negeri.

Tuan Haji Abdul Manaf bin Haji Ahmad: Tuan Yang di-Pertua, soalan tambahan. Masalah parit-parit dan sungai-sungai ini adalah satu masalah yang sangat besar bagi negara yang mahukan kemajuan yang banyak seperti kita di Malaysia ini. Masalah perparitan ini ada hubungan dan kait rapat dengan Jabatan-jabatan dan Kementerian-kementerian yang lain umpamanya Kementerian Perumahan dan Kerajaan Tempatan dan juga Kerajaan Negeri. Jadi, masalahnya apabila timbul masalah maka dilepaskan kepada Jabatan berkenaan dan Negeri. Soalan saya adakah Yang Berhormat sedar bahawa taman-taman perumahan yang dibuat yang berhampiran dengan parit-parit atau sungai-sungai pihak pemaju-pemaju rumah itu telah menolak tanah-tanah itu sehingga menutup parit-parit yang sedia ada. Dan itu salah satu daripada sebab-sebab mengapa banjir itu berlaku. Jadi, soalan saya bagaimana perkara-perkara yang seumpama ini, yang melibatkan banyak Kementerian dan agensi ini boleh diselesaikan dan meringankan beban rakyat jelata. Terima kasih.

Dato' S. Subramaniam: Tuan Yang di-Pertua, soalan asal ialah tentang parit-parit pertanian. Walau bagaimanapun parit-parit yang disebutkan oleh Ahli Yang Berhormat iaitu parit-parit di taman-taman perumahan di mana tanah dikorek dan juga parit-parit yang berhampiran mengalami akibatnya yang buruk dan mewujudkan banjir. Perkara ini perlu dikawal oleh pihak penguasa-penguasa tempatan apabila mereka meluluskan satu-satu projek perumahan, mereka berkuasa untuk menentukan beberapa syarat yang mengatasi masalah yang disebutkan oleh Ahli-ahli Yang Berhormat.

Tuan Shahidan bin Kassim: Tuan Yang di-Pertua, soalan tambahan.

Adakah Yang Berhormat bersetuju dengan saya bahawa sebagai menyambung soalan tadi sebab-sebab banjir ini oleh kerana terdapat pertelingkahan di antara agensi iaitu di antara JPT dan juga JKR? Sejauh manakah pihak Yang Berhormat telah menyelesaikan pertikaian di antara JPT dengan JKR berhubung dengan bidang kuasa masing-masing. Sampai ke saat ini saya boleh membuktikan bahawa parit-parit di kawasan pertanian kadang-kadang kita minta JPT, JPT katakan masih lagi JKR sebab jalan ini telah ditarkan dan dimasukkan ke bidang kuasa JKR dan sebagainya. Jadi, pertikaian ini menyebabkan banjir berlaku. Bila banjir berlaku barulah kita mengetahui kita selesaikan ini iaitu JPT ataupun JKR tetapi pihak Yang Berhormat adakah telah ditetapkan garispanduan yang ini JPT punya, yang ini JKR punya.

Dato' S. Subramaniam: Tuan Yang di-Pertua, memang JPS iaitu Jabatan di bawah Kementerian Pertanian memang mempunyai parit-parit yang diletak di bawah penyelenggaraan Kerajaan-kerajaan Negeri. Sebenarnya semua parit-parit yang saya katakan itu adalah di bawah kuasa penyelenggaraan Kerajaan Negeri. Dan adalah benar bahawa ada parit-parit, umpamanya di Kuala Lumpur yang diletak di bawah Dewan Bandaraya juga ada parit-parit yang di bawah penyelenggaraan JKR. Dan parit-parit ini adalah parit-parit tertentu dan bidang kuasa atau tanggungjawab Jabatan-jabatan telahpun ditentukan tetapi kadangkala apabila jalan dibina baru ataupun kerja-kerja pembangunan dilakukan oleh salah sebuah Jabatan mungkin ada salahfaham ataupun sesuatu Jabatan yang sebenarnya pada asalnya bertanggungjawab tidak akan dapat berbuat apa-apa oleh kerana Jabatan yang lain yang menjalankan pembangunan. Perkara ini mungkin berlaku dan kalau berlaku pihak Kerajaan akan campurtangan untuk menyelesaikan perkara dari masa ke semasa.

Tuan Yang di-Pertua, Yang Berhormat Tuan Haji Mohamed Sam bin Haji Sailan.

(Soalan No. 5 Y.B. Tuan Haji Mohamed Sam bin Haji Sailan tidak hadir)

NELAYAN DALAM INDUSTRI PERIKANAN LAUT

6. Tuan Mohd. Noh bin Rajab minta Menteri Pertanian menyatakan sejauh manakah usaha-usaha Kementerian untuk mewujudkan para pengusaha yang terdiri daripada para nelayan dalam industri perikanan laut dalam mencapai kejayaan. Jika tidak, apakah faktor-faktor yang menjadi penghalang kepada kejayaan-kejayaan tersebut.

Dato' S. Subramaniam: Tuan Yang di-Pertua, perikanan laut dalam adalah melibatkan modal yang besar, teknologi baru dan tinggi dan kemahiran pengurusan yang khusus. Kemampuan para nelayan dari segi ini adalah terhad. Oleh yang demikian, untuk menggalakkan para nelayan menceburi di dalam bidang tersebut, Kementerian ini telah menyediakan berbagai kemudahan dan di antaranya adalah seperti berikut:

- (a) Kementerian telah memberikan galakan pelaburan dan dorongan kepada nelayan-nelayan dan pelabur tempatan dalam bentuk galakan fizikal dan kewangan untuk membolehkan mereka menceburi di dalam industri perikanan laut dalam. Di antara galakan pelaburan ialah pengecualian cukai di bawah "Elaun Cukai Pelaburan hingga 50%" atau galakan taraf perintis serta pengecualian cukai ke atas peralatan yang tertentu di dalam perikanan.
- (b) Dari segi kemudahan pinjaman pula, Kementerian melalui Bank Pertanian Malaysia telah menyediakan skim kemudahan kredit

dengan mengenakan syarat-syarat pinjaman yang ringan.

- (c) Kementerian Pertanian melalui Jabatan Perikanan telah menyediakan berbagai latihan seperti latihan peningkatan nelayan-nelayan pantai yang sedia ada dan tahap latihan tersebut adalah selaras dengan keupayaan mereka untuk mengendalikan bot-bot besar sesuai untuk penangkapan ikan di laut dalam. Di samping itu, latihan Angkatan Nelayan Laut Dalam (ANLD) telah diwujudkan khas untuk menyediakan pekerja-pekerja yang terlatih di atas bot laut dalam.
- (d) Lesen-lesen bot laut dalam juga telah dikeluarkan kepada nelayan-nelayan dan persatuan-persatuan nelayan (di peringkat Kebangsaan, Negeri dan Kawalan) yang didapati mempunyai kemampuan untuk mengendalikan projek tersebut.

Tuan Haji Bujang bin Haji Ulis: Tuan Yang di-Pertua, setakat ini berapakah jumlah pemohon untuk mendapatkan pinjaman daripada Bank Pertanian negara kita ini yang telah mendapat kelulusan dan telahpun beroperasi menangkap ikan di laut dalam. Ini pertama.

Yang kedua, mengikut penjelasan daripada pihak Bank Pertanian ada perbezaan di antara pemberian pinjaman kepada mereka yang membeli bot kayu dan juga bot metal, dengan izin. Jadi mengapakah wujudnya perbezaan ini dari segi pinjaman yang diberi?

Yang ketiga

Tuan Yang di-Pertua: Dua cukuplah.

Tuan Haji Bujang bin Haji Ulis: alang-alang sahaja, Tuan Yang di-Pertua. Ini ratio Sarawak dengan negeri-negeri lain.

Tuan Yang di-Pertua: Yang Berhormat, dua cukuplah.

Dato' S. Subramaniam: Tuan Yang di-Pertua, tentang soalan tambahan yang pertama iaitu berapa pemohon dan pinjaman yang diberikan, saya tidak ada butir-butir tetapi saya bolehlah sampaikan kepada Ahli Yang Berhormat.

Tentang soalan yang kedua, Bank Pertanian Malaysia mengeluarkan pinjaman dan syarat-syaratnya adalah pinjaman yang melebihi \$300,000. Mungkin ada bezanya oleh kerana nilai ataupun kos pembinaan bot dan juga bahan yang digunakan bagi membina bot itu dan sudah tentu ada perbezaan jumlah yang boleh diluluskan.

Tuan Shahidan bin Kassim: Tuan Yang di-Pertua, soalan tambahan. Saya mendapat maklumat bahawa semua syarikat yang terlibat dengan perikanan laut dalam menghadapi kerugian dan ada di antaranya yang akan bankrap tidak lama lagi walaupun galakan dan juga latihan tentera-tentera nelayan dibuat untuk ini. Sebab-sebab utamanya adalah kerana kita mengenyepikan pekerja-pekerja Thailand. Saya ingin bertanya kepada Yang Berhormat apakah Kerajaan ingin membenarkan supaya diadakan usahasama dengan pihak-pihak lain yang kita rasa tidak menipu kita seperti yang dibuat dengan pihak nelayan Thailand.

Yang keduanya, apakah rancangan baru yang dibuat untuk menyelamatkan mereka yang terlibat dengan perusahaan laut dalam daripada bankrap ataupun menghadapi kerugian?

Dato' S. Subramaniam: Tuan Yang di-Pertua, saya tidak sedar bahawa hampir kesemua syarikat yang terlibat dalam perikanan laut dalam mengalami kerugian ataupun akan jadi bankrap. Sebenarnya permohonan baru begitu ramai untuk mendapatkan lesen-lesen bagi menjalankan penangkapan ikan laut

dalam. Sebenarnya Kementerian tidak meluluskan permohonan-permohonan baru.

Tentang usahasama yang telah dicadangkan oleh Yang Berhormat, buat masa sekarang dari kajian Kementerian, pekerja-pekerja yang menganggur mencukupi dalam negara kita dan perlu walaupun banyak di antara yang dilatih tidak berminat untuk terus menceburi di dalam bidang penangkapan ikan laut dalam. Tetapi Kerajaan ingin terus menggalakkan mereka dan terus memberi latihan kepada mereka yang menganggur dan juga belia-belia supaya memberi peluang kepada mereka. Walau bagaimanapun, buat masa sekarang Kerajaan tidak bercadang untuk mengadakan apa-apa usahasama dengan pihak-pihak lain oleh kerana banyak lagi yang berminat untuk melibatkan diri di dalam bidang ini.

Tuan Haji Abdul Manaf bin Haji Ahmad: (*Bangun*)

Tuan Yang di-Pertua: Sudah cukuplah, Yang Berhormat.

SEWAAN DAN PAJAKAN LOJI DAN JENTERA

7. **Dato' Dr. Affifudin bin Haji Omar** minta Menteri Perusahaan awam menyatakan adakah Bank Pembangunan bercadang menjalankan semula rancangan pajakan loji-loji yang dihentikan lantaran hutang lapuk yang tinggi. Apakah lain-lain cara yang dapat membantu kontraktor-kontraktor bumiputera mengatasi masalah kekurangan modal untuk mendapatkan loji-loji selain dari hutang tunai.

Menteri Perusahaan Awam (Dato Napsiah binti Omar): Tuan Yang di-Pertua, skim loji dengan mengadakan kemudahan sewaan dan pajakan jentera-jentera telahpun dilaksanakan oleh Bank Pembangunan Malaysia Berhad sejak tahun 1981 lagi dan tidak pernah

diberhentikan. Sungguhpun skim ini menghadapi masalah hutang lapuk yang berjumlah \$4 juta sehingga akhir bulan Mei 1989, Bank Pembangunan Malaysia Berhad bercadang untuk terus melaksanakannya. Ini adalah kerana skim ini telah dapat membantu kontraktor-kontraktor bumiputera menggunakan jentera-jentera tertentu secara sewaan.

Bank Pembangunan adalah sentiasa mencari jalan bagi mengurangkan jumlah hutang lapuk bagi skim ini. Di antara usaha tersebut adalah menyusun semula Jabatan Sewa Loji dengan menjadikannya sebagai sebuah syarikat yang dikenali dengan nama Syarikat Sewa Loji (Sdn.) Bhd. Syarikat ini telah mula beroperasi sejak bulan Jun 1989 ini dan diharapkan dapat meningkatkan keupayaan perkhidmatan sewaan jentera kepada usahawan bumiputera. Selain dari itu, penyusunan semula juga dibuat ke atas rangkaian depo di samping membuka depo-depo baru. Bagi membantu kontraktor-kontraktor bumiputera yang menghadapi masalah modal untuk mendapatkan loji, syarikat telah mengadakan kemudahan kredit serta pengenaan kadar sewa yang berpatutan. Di samping itu syarikat juga mempunyai rancangan bagi menyelamatkan kontraktor bumiputera dengan cara mengambilalih projek-projek mereka yang terbelangalai.

Tuan Haji Ibrahim bin Ali: Tuan Yang di-Pertua, apakah benar bahawa syarat-syarat yang dikenakan kepada kontraktor-kontraktor bumiputera untuk mendapatkan pajakan loji-loji ini begitu ketat? Apakah Yang Berhormat bercadang untuk mengurang atau meringankan dari segi syarat-syarat yang telah dikenakan bagi membolehkan kontraktor-kontraktor menikmati perkhidmatan yang diberi oleh Bank Pembangunan?

Dato' Napsiah binti Omar: Tuan Yang di-Pertua, sekiranya ketat kita longgarkan kerana hajat Kerajaan adalah

untuk menolong usahawan-usahawan dan kontraktor-kontraktor bumiputera ini dan buat masa ini saya dapati seramai 4,692 pelanggan-pelanggan telahpun kita beri perkhidmatan sewa loji ini.

Tuan Shahidan bin Kassim: Tuan Yang di-Pertua, soalan tambahan. Saya ingin bertanya kepada Yang Berhormat Menteri apakah jenis loji yang ada di Bank Pembangunan sekarang dan mengapakah pihak kontraktor bumiputera kadang-kadang lebih suka menyewanya dari pihak-pihak yang lain. Walaupun Yang Berhormat kata tadi yang ketat dilonggarkan, tetapi masih susah untuk mendapatkan loji, kalau ia pun tidak boleh didapati semasa kita memerlukan oleh kerana katanya telahpun ketiadaan.

Saya ingin bertanya adakah loji-loji ini mencukupi dan apakah jenis barangan yang ada itu yang boleh menerima permintaan pihak kontraktor bumiputera?

Dato Napsiah binti Omar: Buat masa ini kita mempunyai lebih 9 jenis jentera-jentera yang diperlukan oleh kontraktor-kontraktor dan Bank sentiasa terbuka sekiranya ada cadangan-cadangan daripada usahawan-usahawan bumiputera ini. Untuk makluman Ahli Yang Berhormat, kita memang menyediakan beberapa depo di seluruh Semenanjung ini untuk kemudahan bumiputera. Jenis-jenis yang diperlukan itu sepertimana yang saya tahu yang selalu disewa ialah traktor-traktor, back-shaft loader, wheel loader, dengan izin, vibrating roller, bulldozer, motor grader, hydraulic excavator, crane truck, agricultural tractors dan sebagainya.

Untuk makluman dan kemudahan Ahli Yang Berhormat, silalah pergi berjumpa dengan pegawai-pegawai kita di depo-depo di Kuala Lumpur, Kota Bharu, Kuala Terengganu, Alor Setar, Johor Bahru, Kuantan, Melaka dan juga di Jengka Pusat.

Tuan Yang di-Pertua: Ya, habis sewa traktor ini. Yang Berhormat Tuan Hashim Safin.

(Soalan No. 8 oleh Y.B. Tuan Hashim bin Safin tidak hadir)

TADIKA KELOLAAN GEREJA— KAWALAN

9. Tuan Ting Chek Ming minta Menteri Pendidikan menyatakan mengapa Kementerian hendak mengawal tadika-tadika khasnya yang diuruskan oleh individu-individu dan gereja-gereja. Adakah benar bahawa Kementerian ada berniat hendak melarang mereka dari mengajar lagu-lagu keagamaan dan ajaran keagamaan.

Timbalan Menteri Pendidikan (Dr Leo Michael Toyad): Tuan Yang di-Pertua, untuk makluman Ahli Yang Berhormat, Akta Pelajaran 1961, Seksyen 44, memperuntukkan semua sekolah dan institusi pendidikan termasuk tadika, melainkan jika dikecualikan, hendaklah didaftarkan di bawah Akta tersebut. Pendaftaran yang dibuat oleh Pendaftar Sekolah-sekolah Negeri memberi kuasa kepada pendaftar dan pegawai-pegawainya untuk mengawalselia penubuhan dan perjalanan tadika-tadika tersebut. Jadi, oleh itu tidak timbullah soal Kementerian hendak mengawal tadika-tadika kerana sejak penguatkuasaan Akta tersebut, tadika-tadika sememangnya terletak di bawah kawalan Akta ini. Kementerian tidak berniat melarang mana-mana tadika daripada mengajar lagu-lagu keagamaan atau ajaran keagamaan, asalkan pelajaran tersebut itu tidak bertentangan dengan Perlembagaan dan undang-undang negara ini.

Tuan Haji Abdul Manaf bin Haji Ahmad: Tuan Yang di-Pertua, soalan tambahan. Soalan saya, adakah memadai dengan mendaftar tadika-tadika tersebut tanpa melakukan penyelarasan kepada tadika-tadika itu, kerana pada masa sekarang ini murid-murid yang keluar

daripada berbagai bentuk tadika ini apabila masuk ke sekolah, ke darjah satu, mereka menghadapi ataupun guru kelas itu menghadapi masalah kerana terdapat perbezaan di antara seorang murid-murid dengan seorang murid berlandaskan kepada latarbelakang di tadika mana murid-murid itu belajar.

Dr Leo Michael Toyad: Tuan Yang di-Pertua, untuk makluman Ahli Yang Berhormat, kita memang sedar bahawa pendaftaran sahaja tidak memadai dalam kita mengawal atau menjaga prestasi atau taraf-taraf pendidikan dalam negara kita. Tetapi soal bahawa penyelarasan sekolah-sekolah ini dan juga dari segi lebih lagi dalam bidang kokurikulum dan yang teratur pengurusannya supaya sejauh mana dapat pengurusan dan pendidikan di peringkat tadika ini dapat menyediakan anak-anak atau juga mencungkil bakat-bakat sebaik-baiknya dari anak-anak ini supaya mereka ini akan dapat mewujudkan sikap untuk belajar dan terus melibatkan diri dalam kegiatan sekolah-sekolah, di antara rakan-rakan sebaya, dan lain-lainnya, yang penting sekali untuk anak kita, dalam alam pendidikan, dan dari segi itu, Kementerian memang berusaha sedayanya untuk menyediakan dan memberi nasihat dan pandangan-pandangan kepada pihak-pihak yang tertentu yang ingin untuk menjaga prestasi mereka dan yang benar-benar ingin memberi pendidikan yang sebaik-baiknya untuk kanak-kanak mereka.

KAWASAN RUKUN TETANGGA

10. Tuan Law Lai Heng minta Perdana Menteri menyatakan:

- (a) jumlah kawasan Rukun Tetangga yang telah ditubuhkan di seluruh negara;
- (b) sejauh manakah Jabatan Perpaduan Negara berjaya menamakan semangat kejiranan di kalangan masyarakat majmuk di negara ini;

- (c) apakah jumlah perbelanjaan yang ditanggung untuk membiayai projek Rukun Tetangga itu; dan
- (d) adakah kos tersebut menjustifikasikan keberkesanannya.

Timbalan Menteri di Jabatan Perdana Menteri (Dr Ting Chew Peh):
Tuan Yang di-Pertua,

- (a) jumlah kawasan Rukun Tetangga yang telah ditubuhkan di seluruh negara setakat ini ialah sebanyak 1,030 buah. Rukun Tetangga telah diperkenalkan dalam tahun 1975 berasaskan konsep keselamatan dan rondaan. Apabila keadaan keselamatan terus pulih, konsep Rukun Tetangga itu telah ditukar pada tahun 1983 untuk berteraskan konsep kejiranan yang termasuk juga unsur-unsur keselamatan jika keadaan memerlukan.

Dengan perubahan konsep tersebut, penekanan Skim Rukun Tetangga kini ialah memupuk semangat kejiranan dan perasaan muhibbah di kalangan penduduk tempatan yang berbilang keturunan melalui anjuran aktiviti-aktiviti penggalakan secara tersusun dan terancang.

- (b) Aktiviti-aktiviti penggalakan yang dikenalpasti bolehlah dikategorikan kepada beberapa bidang seperti sosial, sukan, pendidikan, kebajikan dan kesihatan. Aktiviti-aktiviti pemyarakatan, perpaduan yang dijalankan melalui kegiatan-kegiatan Rukun Tetangga telah berjaya memupuk dan mempertingkatkan lagi semangat kejiranan di kalangan penduduk tempatan yang berbilang kaum dan telah menjadi salah satu pendekatan yang paling berkesan untuk mempercepatkan proses pembangunan bangsa Malaysia yang bersatu padu. Kerajaan

yakin dengan adanya sambutan dan penyertaan rakyat jelata bagi rancangan Rukun Tetangga, konsep ini akan terus berjaya membantu membina sebuah masyarakat Malaysia yang bersatu padu.

- (c) Jumlah perbelanjaan untuk membiayai projek Rukun Tetangga dalam tahun 1989 adalah sebanyak \$1,685,000. Ini meliputi bantuan subsidi kepada Jawatankuasa Rukun Tetangga dan perbelanjaan untuk kegiatan-kegiatan Rukun Tetangga. Jika dibandingkan keberkesanan Rukun Tetangga dengan perbelanjaan Kerajaan, jelas bahawa keberkesanannya jauh melebihi ataupun mengatasi kos perbelanjaannya. Kerajaan cuma memberi bantuan subsidi yang minima dan Jawatankuasa-jawatankuasa Rukun Tetangga yang sedia wujud telah digalakkan untuk berusaha mendapatkan sumbangan kewangan dari sumber-sumber yang lain bagi membiayai projek-projek mereka demi kesejahteraan kawasan masing-masing.

Tuan Haji Ibrahim bin Ali: Tuan Yang di-Pertua, soalan tambahan. Yang Berhormat Timbalan Menteri menyatakan bahawa Rukun Tetangga telah mencapai kejayaan dan keberkesanan. Saya ingin mendapat tahu daripada Yang Berhormat Timbalan Menteri, apakah beliau sedar kalaulah Rukun Tetangga ini dikatakan berjaya, kenapakah kita dapati banyak pondok-pondok Rukun Tetangga yang menjadi tempat bermesyuarat, tempat berkumpul yang dibina sebelum ini pondok-pondok Rukun Tetangga kebanyakannya terbiar dan tidak terjaga. Setengah-setengahnya sudah rapuh, sudah rosak seperti ada setengah-setengah tempat boleh jadi sarang ayam. Jadi, apakah Yang Berhormat sedar bahawa konsep Rukun Tetangga ini perlu dikaji semula

walaupun apa yang dijawab tadi ianya mencapai kejayaan tetapi mengkaji semula dalam sudut aktiviti yang lebih berkesan dalam konsep perpaduan kaum yang diutarakan tadi?

Dr Ting Chew Peh: Tuan Yang di-Pertua, saya mengatakan bahawa konsep Rukun Tetangga ini berjaya dari segi memupuk semangat kejiranan dan Kerajaan memang sedar bahawa ada setengah-setengah pondok Rukun Tetangga itu terbiar dan oleh sebab itu pihak Kerajaan telah mengadakan satu kajian tentang penggunaan pondok-pondok Rukun Tetangga dan laporan itu baru siap. Kerajaan akan mengkaji cadangan-cadangan yang dikemukakan dalam laporan itu dan kemudian mengambil langkah-langkah yang sesuai untuk menentukan sama ada pondok-pondok yang terlalu teruk itu dirobohkan ataupun tidak. Tetapi pada umumnya kebanyakan pondok Rukun Tetangga itu digunakan dengan cara baik.

AKTA GALAKAN PERINDUSTRIAN— KEBERKESANAN

11. Tuan Abdul Mulok bin Awang Damit minta Menteri Perdagangan dan Perindustrian menyatakan bilangan pengusaha-pengusaha industri pembuatan yang dapat menikmati kemudahan galakan perindustrian yang ditawarkan oleh Akta Penggalakan Pelaburan, 1986. Berapakah bilangan syarikat industri pembuatan yang telah memohon, tetapi tidak dapat memenuhi syarat-syarat kelayakan dan apakah keberkesanan Akta Penggalakan Pelaburan 1986 ini secara keseluruhan.

Setiausaha Parlimen Kementerian Perdagangan dan Perindustrian (Dato Dr K. S. Nijhar): Tuan Yang di-Pertua, bilangan projek-projek pembuatan yang telah diluluskan galakan di bawah Akta Penggalakan Pelaburan 1986 di antara tempoh Januari, 1986 sehingga bulan Oktober, 1989 ialah sebanyak 1,365

projek. Bilangan projek-projek yang telah memohon untuk galakan tetapi telah ditolak permohonan kerana tidak memenuhi syarat kelayakan adalah sebanyak 483 projek.

Keberkesanan insentif-insentif yang disediakan di bawah Akta Penggalakan Pelaburan 1986 dapat dilihat dari segi bilangan syarikat-syarikat yang telah memohon untuk insentif-insentif yang disediakan di bawah Akta ini serta peningkatan dalam pelaburan dalam sektor perkilangan. Di antara tahun 1986 sehingga bulan Oktober 1989, dari sebanyak 2,436 permohonan untuk kelulusan projek, 1,848 telah memohon untuk galakan iaitu sebanyak 75%. Trend peningkatan dalam pelaburan juga merupakan satu daripada indikator keberkesanan Akta Penggalakan Pelaburan 1986 di mana jumlah modal pelaburan dalam projek-projek yang diluluskan bagi tempoh 1986 sehingga Oktober 1989 adalah sebanyak \$28,779 juta berbanding dengan sebanyak \$17,279 juta bagi 4 tahun sebelum itu (1982-1985).

Walau bagaimanapun, perlu ditegaskan di sini bahawa insentif-insentif yang disediakan untuk pelaburan tidak merupakan hanya satu-satunya faktor yang menyumbangkan kepada peningkatan dalam pelaburan. Faktor-faktor lain seperti kestabilan politik negara, infrastruktur yang baik, kewujudan sumber-sumber bahan mentah dan gunatenaga yang terlatih, juga mempengaruhi keputusan para pelabur untuk melabur di negara kita.

Tuan Shahidan bin Kassim: Tuan Yang di-Pertua, soalan tambahan. Soalan ini memang berkaitan. (*Ketawa*) Apakah di bawah Akta Galakan Pelaburan 1986 ini dimasukkan juga peranan SIRIM sebab mereka yang mendapat galakan ini, mereka menghadapi masalah dengan SIRIM dalam menentukan piawaian (standard). Jadi, saya dimaklumkan bahawa daripada 80 jenis barangan yang telah

dirujukkan kepada SIRIM sepanjang tahun 1985, cuma 12 jenis sahaja yang baru dapat ditentukan standardnya.

Jadi, saya ingin bertanya kepada Yang Berhormat Setiausaha Parlimen, walaupun sesebuah syarikat mendapat galakan daripada Akta Galakan Pelaburan 1986 ini, tetapi adakah peranan SIRIM dimasukkan, maknanya SIRIM boleh memberi keutamaan dalam menentukan standard barangan-barangan yang dikeluarkan oleh industri-industri ini. Sebab saya tak dapat peluang bercakap baru-baru ini, jadi saya hendak bertanya melalui peluang soalan tambahan ini.

Dato Dr K. S. Nijhar: Tuan Yang di-Pertua, berkenaan dengan Akta Galakan Pelaburan, sebagaimana yang diketahui, syarikat-syarikat yang ingin mengeluarkan keluaran-keluaran yang digalakkan sahaja atau, dengan izin, promoted products layak memohon untuk galakan di bawah Akta ini.

Senarai keluaran-keluaran yang digalakkan merupakan satu senarai yang digezet (gazetted) dan buat masa ini hampir 451 keluaran ada digalakkan di bawah berbagai sektor industri seperti getah, kelapa sawit, kayu, kertas, pertanian dan lain-lain.

Walau bagaimanapun, saya tidak sedar sama ada SIRIM atau tidak boleh membuat seperti yang ditimbulkan tadi oleh Ahli Yang Berhormat. Sejauhmana saya mengetahui, syarikat-syarikat yang terlibat dalam aktiviti yang tersebut tadi sahaja yang boleh mendapat galakan. Mereka yang tidak terlibat dalam aktiviti ini tidak boleh mendapat galakan.

Tuan Yang di-Pertua: Yang Berhormat Tuan Hsing Yin Shean.

(Soalan No. 12 Y. B. Tuan Hsing Yin Shean tidak hadir)

Tuan Yang di-Pertua: Yang Berhormat Dato Haji Sakaran bin Dandai.

(Soalan No. 13 Y.B. Datuk Haji Sakaran bin Dandai tidak hadir)

Tuan Yang di-Pertua: Yang Berhormat Tuan Taiman Lumaing.

Tuan Taiman bin Lumaing: Tuan Yang di-Pertua, saya mohon membuat pembetulan iaitu para dua, perkataan "mengenalpastikan" digantikan dengan perkataan "mengaspalkan". Tuan Yang di-Pertua, soalan Nombor 14.

JALAN RAYA KENINGAU KE NABAWAN

14. Tuan Taiman bin Lumaing minta Menteri Kerjaraya menyatakan sama ada pihak Kementerian mempunyai cadangan untuk mengaspalkan jalanraya dari Pekan Keningau ke Pekan Nabawan. Kalau ada, bila. Dan kalau tidak, mengapa.

Timbalan Menteri Kerjaraya (Tuan Luhah Wan): Tuan Yang di-Pertua, untuk makluman Ahli Yang Berhormat, projek jalanraya daripada Keningau ke Nabawan bukannya Jalan Persekutuan dan adalah di bawah tanggungjawab Kerajaan Negeri Sabah.

GALAKAN SUKAN DI LUAR BANDAR

15. Tuan Madatang bin Morejal minta Menteri Belia dan Sukan menyatakan langkah-langkah yang telah diambil oleh pihak Kementerian untuk menggalakkan aktiviti sukan di luar bandar di seluruh negeri Sabah.

Setiausaha Parlimen Kementerian Belia dan Sukan (Tuan Haji Awang bin Jabar): Tuan Yang di-Pertua, Kementerian Belia dan Sukan melalui Bahagian Sukannya, merancang memperbanyakkan kemudahan-kemudahan sukan dan rekreasi di seluruh negara termasuk negeri Sabah.

Rancangan membangunkan kemudahan-kemudahan sukan di seluruh negara bermula daripada Rancangan Malaysia Keempat melalui projek pembangunan kemudahan sukan di bandar-bandar kecil. Pihak Penguasa Negeri menetapkan keperluan oleh mereka sendiri dan pihak Kementerian memasukkan keperluan-keperluan ini dalam Rancangan Lima Tahunan Malaysia.

Di samping itu, Kementerian Belia dan Sukan menggalakkan penyertaan lebih ramai masyarakat Malaysia dalam bidang sukan dan rekreasi. Semenjak tahun 1983, Kerajaan telah melancarkan satu gerakan "Sukan untuk Semua," atau, dengan izin, "Sports for All."

Usaha ini adalah untuk memperluaskan lagi asas penyertaan sukan dengan harapan dapat menghasilkan lebih ramai atlit-atlit yang berbakat yang boleh diketengahkan. Dengan adanya usaha ini, sudahpun ternyata masyarakat telah melibatkan diri secara berekreasi dalam kegiatan-kegiatan seperti berjogging, berbasikal, mengembara, berkemah, berkeno, mendaki dan memanjat bukit-bukau dan sebagainya.

Masyarakat telah sedar betapa pentingnya kegiatan-kegiatan rekreasi ini untuk meningkatkan kesihatan badan mereka. Kementerian Belia dan Sukan juga sedang berusaha memperbanyakkan lagi penggerak-penggerak, jurulatih-jurulatih dalam aktiviti-aktiviti luar supaya dapat memberi bimbingan terus kepada masyarakat ramai.

Dalam bidang sukan konvensyenal iaitu sukan seperti bolasepak, olahraga, renang, hoki, badminton, sepak takraw, bola tampar, bola keranjang dan sebagainya usaha juga dipertingkatkan untuk memperbanyakkan lagi kemudahan-kemudahan supaya lebih ramai masyarakat kita dapat mengambil bahagian bukan dengan niat hendak bertanding semata-mata bahkan untuk kecergasan mereka sendiri.

Tuan Mohd. Noh bin Rajab: Tuan Yang di-Pertua, soalan tambahan. Walaupun soalan ini berkisar kepada negeri Sabah sahaja tetapi nampaknya Setiausaha Parlimen telahpun menjawab pada keseluruhan. Jadi, saya ingin bertanya kepada Yang Berhormat sendiri bahawa semasa saya melalui kawasan beliau, saya terlihat dan ternampak beberapa buah padang yang siap dibuat dengan grandstandnya bersama, dengan izin, dan saya jangka bahawa padang itu telah dibuat, dibina dalam jangka tempoh masa 4-5 tahun dahulu, tetapi pada hari ini apa yang tumbuh adalah sejenis rumput yang setinggi lutut yang grandstandnya dihuni oleh kambing dan sebagainya. Jadi, apakah sebabnya perkara ini berlaku dan adakah projek yang sedemikian tidak diperlukan di kawasan umpamanya kawasan Yang Berhormat sendiri iaitu kawasan Dungun?

Tuan Haji Awang bin Jabar: Tuan Yang di-Pertua, di Dungun tidak ada sebagaimana yang disebut oleh Ahli Yang Berhormat tadi. Tetapi kalau kita kaji di seluruh negara barangkali perkara-perkara yang seperti ini timbul bukan masalah padang bola ataupun grand stand sahaja tetapi ada perkara-perkara lain yang berlaku demikian. Saya jangka ini barangkali sebab-sebab belia-belie di kampung itu atau di tempat itu sendiri yang kurang memberi satu sikap responsif kepada projek-projek yang dilaksanakan oleh Kementerian dari masa ke semasa. Oleh hal yang demikian, Kementerian sudahpun menggerakkan kesedaran belia-belie ini supaya mengguna-pakai setiap harta atau kemudahan-kemudahan yang dilaksanakan oleh Kerajaan.

Dato' Zainal Abidin bin Zin: Tuan Yang di-Pertua, soalan tambahan. Mungkin apa yang telah dibangkitkan oleh Ahli Yang Berhormat dari Tampin ataupun kedua-dua kawasan ini ada mempunyai kemudahan sukan. Jadi, dulu saya telah membangkitkan persoalan yang sama. Sejauh manakah

Kementerian Belia dan Sukan ini merancang untuk mengadakan kemudahan tempat-tempat bersukan bagi pemuda-pemuda di kawasan luar bandar khususnya bagi kawasan Bagan Serai umpamanya. Kita jangan hendak kata ada padang atau grand stand, kawasan tanah pun tidak ada, Tuan Yang di-Pertua, sedangkan kawasan-kawasan luar bandar seperti kawasan sawah padi terlalu banyak belia-belia yang berminat dengan sukan, tetapi tidak ada padang untuk bermain seperti padang bola dan sebagainya. Pusat-pusat rekreasi sukan seperti ini adalah terlalu kekurangan di kawasan luar bandar. Saya ingin mendapat perancangan atau pandangan daripada Kementerian untuk melihat perkara ini.

Tuan Haji Awang bin Jabar: Tuan Yang di-Pertua, telah saya katakan bahawa kemudahan-kemudahan ini dibuat setelah kita mendapat cadangan daripada pihak yang berkuasa negeri. Jadi kita di Kementerian meminta cadangan-cadangan daripada negeri-negeri untuk menentukan di mana, katakanlah dalam satu daerah, satu kawasan Parlimen, di mana, sebab kita tidak boleh hendak buat di setiap buah kampung dengan kemampuan yang ada pada Kementerian pada masa sekarang ini.

Tuan Yang di-Pertua: Yang Berhormat Tuan Liew Ah Kim.

(Soalan No. 16 Y.B. Tuan Liew Ah Kim tidak hadir)

BANGUNAN SEKOLAH KEBANGSAAN KAMPUNG AYER PUTIH, PARIT SULONG

17. Puan Hajjah Sharifah Dorah binti Dato' Syed Mohammed minta Menteri Pendidikan menyatakan adakah beliau sedar bahawa di Kampung Ayer Putih, Parit Sulong murid-murid terpaksa basah kuyup belajar di sekolah yang tersebut apabila musim hujan dan

menahan sinar matahari apabila belajar di waktu panas kerana keusangan. Bolehkah beliau meluluskan segera peruntukan \$25,000 yang telah diper-setujukan secara lisan itu disegerakan supaya bangunan sekolah itu dapat diperbaiki secara gotong-royong.

Dr Leo Michael Toyad: Tuan Yang di-Pertua, untuk makluman Ahli Yang Berhormat, Kementerian Pendidikan telah pun meluluskan peruntukan yang disebutkan itu \$25,000 bagi kerja-kerja pembaikan bangunan Sekolah Kebangsaan Kampung Ayer Putih, Parit Sulong, Johor.

Untuk makluman Ahli Yang Berhormat, waran peruntukan telah pun dihantar kepada Jabatan Pendidikan Johor pada 2hb September, 1989 yang lalu.

Satu sebutharga telah pun dipanggil dalam bulan Oktober bagi membaikpulih bangunan lama sekolah yang berkenaan dan kerja-kerja yang telah dilaksanakan melibatkan 10 Butiran termasuk mengganti atap zink, memasang batu blok setinggi 50 square meter di sekeliling bangunan, membuat sesekat bilik darjah, memasang siling dan membuat kolah air.

Jadi kerja sekarang sedang berjalan dan dijangka siap pada akhir bulan Disember, 1989.

Puan Hajjah Shariffah Dorah binti Dato' Syed Mohammed: Tuan Yang di-Pertua, saya mahu merakamkan ucapan terima kasih kepada Kementerian Pendidikan.

Tuan Yang di-Pertua: Soalan apa ini? *(Ketawa)*

Dato' Haji Zakaria bin Haji Abdul Rahman: Tuan Yang di-Pertua, biarlah saya tolong bertanya. Jadi sebelum itu saya hendak menyatakan rasa sedihlah selepas negara kita merdeka 30 tahun lebih masih ada lagi sekolah yang bocor, yang terpaksa murid-muridnya basah

kuyup waktu belajar, dan ini pula terpaksa dikemukakan di dalam Parlimen ini. Jadi, secara ikhlas, saya hendak bertanya, tidakkah Kerajaan berasa sedikit malu atau sedikit pun berasa malu atas kejadian ini berlaku sehingga peruntukan \$25,000 ini pun terpaksa sampai ke Parlimen. Pada hal kita lihat Kerajaan sanggup berbelanja untuk projek-projek lain yang mewah sampai berpuluh-juta, beratus-juta ringgit di sana sini. Adakah Kerajaan tidak memberi perhatian berat terhadap kepentingan murid-murid kita yang belajar di sekolah-sekolah pada masa ini.

Dr Leo Michael Toyad: Tuan Yang di-Pertua, saya menjawab soalan itu dengan satu perkataan "tidak" sahaja. Dan sebab-sebab yang lain telah dikemukakan oleh Yang Berhormat dan Yang Berhormat telah mendengar penjelasan berkali-kali dalam Dewan ini atas dasar dan kepentingan serta tanggungjawab Kementerian Pendidikan terhadap pelajar-pelajar kita.

KEGIATAN KOMUNIS

18. Dr Nicholas Munong Anak Ibau minta Menteri Dalam Negeri menyatakan:

- (a) adakah kegiatan komunis masih mengancam keselamatan negara kita;
- (b) berapakah jumlah pasukan komunis yang masih bersembunyi di hutan dan di manakah kebanyakan mereka berada, di negeri mana.

Timbalan Menteri Pertanian (Dato' S. Subramaniam): Tuan Yang di-Pertua, saya ingin menjawab bagi pihak Kementerian yang berkenaan.

- (a) Dengan termeterainya perjanjian yang melibatkan Kerajaan Malaysia, Kerajaan Thai dan pihak Parti Komunis Malaya pada 2hb Disember baru-baru ini di Haadyai, Thailand maka

kegiatan komunis bersenjata di Semenanjung Malaysia sebagai satu bentuk ancaman telah dapat diatasi. Walau bagaimanapun ancaman komunis masih wujud di beberapa kawasan dalam negeri Sarawak sungguhpun ianya berada ditahap yang dapat dibendung.

- (b) Berikutan dengan Perjanjian Damai di antara Parti Komunis Malaya dengan Kerajaan Malaysia yang telah ditandatangani pada 2hb Disember 1989, saki baki pengganas komunis yang berada di kawasan-kawasan hutan di Semenanjung telahpun berundur ke Selatan Thailand. Yang masih ada hanyalah seramai 42 orang yang bergerak di kawasan-kawasan hutan di negeri Sarawak.

(c) Sejak tahun

Tuan Yang di-Pertua: Mana ada (c) Yang Berhormat. Ada (c) kah? Tidak ada (c) Yang Berhormat. (*Ketawa*)

Dato' S. Subramaniam: Tidak payah beri jawapan (c)?

Tuan Yang di-Pertua: Soalan (c) tidak ada.

Tuan Hu Sepang: Tuan Speaker kata tidak ada bahagian (c). Jadi masa soalan untuk tambahan.

Tuan Yang di-Pertua: Ya

Tuan Hu Sepang: Ya, terima kasih, Tuan Yang di-Pertua. (*Ketawa*) Memandangkan ancaman komunis nampaknya sampai ke perjalanan akhir di mana pihak komunis telah menandatangani satu perjanjian damai dengan pihak Kerajaan dan nampaknya perjuangan mereka telah diputuskan. Jadi adakah Kerajaan menimbang semula dengan tujuan membatalkan atau memansuhkan Akta Keselamatan Dalam

Negeri? Oleh kerana undang-undang ini diadakan dengan tujuan khususnya menentang pihak komunis.

Kedua, Tuan Yang di-Pertua, bilakah pihak Kerajaan akan bercadang membuat perjanjian damai bersama dengan anasir-anasir komunis yang didapati masih ada sekarang di hutan Sarawak.

Dato' S. Subramaniam: Tuan Yang di-Pertua, tentang (c) yang saya timbulkan tadi, soalan asal mempunyai (c), pada hari ini pun Order Paper dalam bahasa Inggeris ada (c), dalam Bahasa Kebangsaan tidak ada (c).

Tuan Yang di-Pertua: Tidak ada (c), dia (c) sudah. (*Ketawa*)

Dato' S. Subramaniam: Bagi menjawab soalan dari Ahli Yang Berhormat, Kerajaan masih tidak mengambil apa-apa keputusan tentang ISA, perkara ini adalah dalam kajian.

Tuan Hu Sepang: (*Bangun*)

Tuan Yang di-Pertua: Nanti sekejap, Yang Berhormat tidak boleh minta macam itu. Itu diskresi saya. Bagan Serai (*Ketawa*).

Dato' Zainal Abidin bin Zin: Tuan Yang di-Pertua, soalan tambahan. Apabila penganas komunis telah bersetuju untuk meletakkan atau memberhentikan peperangan bersenjata ini, sudahkah Kerajaan mengetahui berapa banyakkah senjata yang dipunyai oleh komunis ini akan diserahkan kepada Kerajaan dan dalam jangka masa yang tertentu.

Yang keduanya, sebelum kita menandatangani perjanjian di Haadyai ini, Ketua Parti Komunis Malaya, sebab mungkin tidak termasuk Sarawak; Sarawak membuat perjanjian lain mungkin; telah menyatakan bahawa komunis akan meletakkan senjata tetapi

akan meneruskan perjuangan ideologi. Adakah dengan ikatan perjanjian ini walaupun Chin Peng telah mengutarakan pendiriannya lebih awal, kita akhirnya menandatangani sebagai tanda persetujuan bahawa ideologi komunis akan dibiarkan merebak di tanahair kita. Terima kasih.

Dato' S. Subramaniam: Tuan Yang di-Pertua, saya minta ulangan soalan bahagian kedua.

Dato' Zainal Abidin bin Zin: Walaupun Chin Peng telah memaklumkan bahawa perjanjian perletakan senjata ini dipersetujui oleh komunis, tetapi dia juga mengatakan pendiriannya bahawa perjuangan ideologi komunis akan diteruskan. Soalannya, apakah pendirian Kerajaan, adakah kita akan membenarkan perjuangan ideologi komunis ini dibiarkan tersebar meluas di dalam negara ini?

Dato' S. Subramaniam: Tuan Yang di-Pertua, bagi menjawab soalan bahagian pertama, tentang adakah Kerajaan mengetahui tentang jumlah senjata yang akan diletakkan? Jawapannya ialah, ya. Tentang adakah Kerajaan akan membenarkan pihak-pihak komunis untuk menyebarkan juga menjalankan kegiatan komunis di dalam negara kita, Kerajaan tidak akan membenarkan.

PERPADUAN NEGARA— PROGRAM/AKTIVITI

19. Tuan Jawah Anak Gerang minta Perdana Menteri menyatakan apakah program-program ataupun aktiviti-aktiviti yang sudah dan akan diambil oleh Jabatan Perpaduan Negara untuk lebih menyatupadukan rakyat yang berbilang kaum, agama dan adat resam di negara ini. Sejauh manakah program-program tersebut berkesan dan sama ada pegawai-pegawai atau kakitangan-kakitangan di Jabatan ini juga mengamalkan setiap buah negeri di negara ini.

Timbalan Menteri di Jabatan Perdana Menteri (Dr Ting Chew Peh): Tuan Yang di-Pertua, program atau aktiviti yang telah dan akan diambil oleh Kerajaan dalam usaha-usaha menyatupadukan rakyat yang berbilang kaum, agama dan adat resam di negara ini dilaksanakan melalui dua strategi utama iaitu penggalakan dan pencegahan.

Di antara langkah-langkah yang diambil melalui strategi-strategi penggalakan ialah menggalakkan rakyat dari berbagai keturunan bergaul dan berinteraksi di dalam kegiatan sosial kesukanan, kebajikan, khidmat kerja, kejiwaan dan lain-lain lagi melalui pertubuhan-pertubuhan Rukun Tetangga dan persatuan-persatuan penduduk.

Di bawah strategi pencegahan, Kerajaan sentiasa memerhati dan mengesan dari masa ke semasa suasana perhubungan di antara kaum serta agama dan menguruskan tindakan sewajarnya.

Kesan positif program tersebut amat dirasai, terutamanya jika ditinjau dari segi usaha untuk memupuk sikap tolong-menolong, berbaik-baik sangka ke arah mewujudkan keharmonian di kalangan masyarakat berbilang kaum. Komposisi pegawai dan kakitangan jabatan ini memang menggambarkan komposisi penduduk negeri-negeri di Malaysia, malahan kakitangan jabatan ini terdiri daripada hampir semua kaum di negara ini.

Tuan Yang di-Pertua: Masa soal Jawab Mulut sudah habis.

(Masa untuk Pertanyaan bagi Jawab Mulut telah cukup dan Jawapan bagi Soalan No. 2, 5, 8, 12, 13, 16 dan 20 hingga 24 adalah diberi di bawah ini)

PEKERJA KONTRAK

2. Tuan Fung Ket Wing minta Menteri Buruh menyatakan sama ada Kerajaan akan menimbang untuk menghentikan amalan mengupah pekerja-pekerja

berasaskan kontrak kerana ini akan menyebabkan para pekerja mengalami kerugian faedah-faedah stratutori; jika tidak mengapa; dan apakah langkah-langkah Kerajaan akan mengambil untuk melindungi kepentingan pekerja-pekerja kontrak; juga nyatakan bilangan pekerja-pekerja kontrak di negara ini.

Timbalan Menteri Buruh (Dato' K. Pathmanaban): Kerajaan tidak bercadang untuk menghentikan amalan mengupah pekerja melalui kontrak oleh kerana cara-cara penggajian pekerja-pekerja adalah suatu amalan yang harus diletak di bawah budibicara majikan. Cara pekerjaan kontrak adalah satu yang biasa dalam beberapa sektor pekerjaan, seperti pembinaan, perladangan, pengangkutan dan kilang-kilang papan. Sektor-sektor ini sentiasa menghadapi masalah kekurangan tenaga buruh dan terpaksa mengatasi masalah tersebut dengan mendapatkan pekerja-pekerja melalui pemborong. Di samping itu di sektor pembuatan, kerja-kerja dan keperluan perkhidmatan sampingan, seperti perkhidmatan keselamatan, pembersihan, pengangkutan dan kantin biasanya dilakukan oleh pemborong-pemborong di bawah syarat-syarat perjanjian tertentu, di mana bilangan pekerja yang diperlukan berubah dari masa ke semasa tertakluk kepada perjanjian kerja yang diperolehi.

Mengenai faedah-faedah terkanun bagi pekerja-pekerja kontrak, undang-undang buruh tetap terpakai kepada setiap golongan pekerja tidak kira sama ada ia bekerja dengan majikan utama ataupun dengan pemborong-pemborong. Pada hakikatnya, sistem kerja dan bekerja secara kontrak tidak harus menjejaskan kepentingan pekerja di samping membantu perkembangan setengah sektor ekonomi.

Untuk menjaga kepentingan pekerja-pekerja kontrak mendapat perlindungan yang sama di bawah undang-undang buruh, Kementerian Buruh sedang menjalankan satu kajian ke atas sistem

penggajian pekerja secara kontrak di beberapa sektor dan laporan akan siap tidak lama lagi. Pada masa ini Kementerian Buruh tidak ada data mengenai bilangan pekerja-pekerja kontrak.

PEMBANGUNAN PELANCONGAN DI NEGERI-NEGERI

5. Tuan Haji Mohamed Sam bin Haji Sailan minta Menteri Kebudayaan dan Pelancongan menyatakan dasar Kementerian untuk membantu Kerajaan Negeri dari segi kewangan dan nasihat mengindah dan mengemaskinikan kawasan-kawasan tumpuan pelancong di negeri-negeri dalam negara. Kiranya ada adakah Kementerian bercadang untuk membantu mencantikkan kawasan seperti Pekan Air Hitam, Pekan Parit Jawa, Mersing dan Pekan Kukup yang menjadi tumpuan pelancong-pelancong luar dan dalam negeri tiap-tiap hari bagi negeri Johor.

Menteri Kebudayaan dan Pelancongan (Dato' Haji Sabbaruddin Chik): Adalah menjadi dasar bagi Kementerian ini untuk memberi khidmat nasihat kepada semua Kerajaan-kerajaan Negeri dari segi perancangan dan pembangunan pelancongan di setiap negeri supaya perancangan dan pembangunan pelancongan di semua negeri dapat diselaraskan dan dijalankan dengan lebih berkesan. Walau bagaimanapun Kementerian ini tidak berupaya untuk memberi bantuan kewangan kepada Kerajaan-kerajaan Negeri, kecuali jika program-program itu dimulakan oleh Kementerian ini sendiri. Tugas untuk mengadakan projek-projek pelancongan di peringkat negeri adalah menjadi tanggungjawab Kerajaan-kerajaan Negeri yang berkenaan, termasuk di dalam penyediaan sumber-sumber kewangan.

Mengenai soalan Ahli Yang Berhormat tentang mencantikkan kawasan-kawasan seperti Pekan Air Hitam, Pekan Parit Jawa, Mersing dan

Pekan Kukup di negeri Johor, itu bukanlah di bawah bidang kuasa Kementerian ini, tetapi ianya adalah terletak di bawah bidang kuasa pihak berkuasa Kerajaan Tempatan yang berkenaan.

EKSPORT DAN IMPORT— JUMLAH

8. Tuan Hashim bin Safin minta Menteri Perdagangan dan Perindustrian menyatakan berapakah jumlah eksport berbanding dengan nilai import bermula daripada tahun 1986 sehingga sekarang. Berapakah jumlah pemodal-pemodal yang telah melabur di negara ini dan berapakah nilai modal yang telah ditanam.

Dato K. S. Nijhar: Untuk makluman Dewan yang mulia ini, data-data dan penjelasan mengenai soalan ini telah diberikan semasa menjawab soalan-soalan daripada Ahli-ahli Yang Berhormat dari Kimanis, Marang, Rasah, Tasek Glugor, Seputeh dan Ahli-ahli yang lain juga.

Saya tidak mempunyai apa-apa maklumat tambahan untuk disampaikan pada masa ini.

Sekian, terima kasih.

RAMPASAN KAPAL MALAYSIA DI KEPULAUAN SULU

12. Tuan Hsing Yin Shean minta Menteri Luar Negeri menyatakan: sama ada benar bahawa Ketua Daerah Zamboanga (Filipina) Commodore Ruben De La Cruz melaporkan bahawa seramai 40 orang lanun bersenjata dalam 5 buah bot telah merampas sebuah kapal Malaysia dan menangkap 11 orang tebusan pada bulan Ogos lalu di perairan antara Sitankay di Kepulauan Sulu dan Sandakan di Sabah. Setiausaha Pertahanan Filipina Fidel Ramos menyatakan bahawa serombongan penyelamat dan peronda telah dihantar ke Pulau Tapul, adakah negara kita telah diberitahu tentang kesudahan pemeriksaan

ini. Jika ia, apakah kesudahannya. Jika tidak, apakah negara kita akan melanjutkan perkara ini.

Menteri Luar Negeri (Dato' Haji Abu Hassan bin Haji Omar): Pihak berkuasa kita yang berkenaan, yang senantiasa berwaspada di dalam menjalankan tugas-tugasnya tidak ada menerima sebarang laporan berhubung dengan kehilangan bot ataupun warga-negara Malaysia yang dapat mengesahkan atau dikaitkan dengan berita seperti yang dibangkitkan oleh Y.B. yang berkenaan.

Setakat ini, berita tersebut hanya merupakan laporan akhbar sahaja yang divedok dari sebuah akhbar negara jiran (Filipina). Dalam hal ini suka saya menyatakan bahawa pihak kita yang berkenaan memang sedia sedar dan peka kepada liputan-liputan berita seperti yang dibuat oleh akhbar-akhbar di negara jiran tersebut, dan senantiasa mengambil langkah-langkah yang sewajarnya bagi memastikan kesahihan berita-berita tersebut.

RAGGING DI UNIVERSITI/ INSTITUSI PENGAJIAN TINGGI

13. Datuk Haji Sakaran bin Dandai minta Menteri Pendidikan menyatakan sama ada pihak Kementerian bercadang untuk mengharamkan perbuatan "ragging" di pusat-pusat pengajian tinggi bagi mengelakkan penderaan yang keterlaluan dilakukan ke atas pelajar-pelajar baru seperti yang berlaku di Universiti Pertanian baru-baru ini.

Dr Leo Michael Toyad: Untuk makluman Ahli Yang Berhormat, perbuatan "ragging" sememangnya telah diharamkan di universiti dan semua institusi pengajian tinggi di negara ini. Oleh sebab itu tindakan tatatertib telah dan akan diambil oleh pihak universiti terhadap mana-mana pelajar yang melakukan perbuatan "ragging" lebih-lebih lagi yang bersifat mendera seseorang.

Larangan ini telah tertera dalam Akta Universiti dan Kolej Universiti 1971 (Kaedah-kaedah Tatatertib Pelajaran 1975).

DUIT SYILING BARU

16. Tuan Liew Ah Kim minta Menteri Kewangan menyatakan sebab-sebab mengapa rekabentuk syiling-syiling baru yang dikeluarkan oleh Bank Negara pada 4 September, 1989 tidak mencerminkan ciri-ciri pelbagai kaum dan budaya Malaysia.

Timbalan Menteri Kewangan (Dato' Wan Abu Bakar bin Wan Mohamed): Pemilihan ke atas rekabentuk duit syiling baru yang dikeluarkan oleh Bank Negara Malaysia pada 4 September lepas, telah dikaji dengan terperinci daripada pelbagai aspek kebudayaan Malaysia. Rekabentuk-rekabentuk itu telah dipilih kerana ia dirasakan paling sesuai dan istimewa sebagai daya tarikan kepada orang ramai, khususnya pelancong luar negeri.

SUKAN SEA—PENCAPAIAN

20. Tuan Haji Abdul Rahman bin Bakar minta Menteri Belia dan Sukan menyatakan:

- (a) apakah pihak Kementerian telah berpuashati dengan mutu pencapaian sukan negara terutama Sukan SEA baru-baru ini;
- (b) berapa jumlah keseluruhan perbelanjaan untuk Sukan SEA di negara ini dan apakah faedah/pulangan yang diperolehi oleh negara; dan
- (c) apakah pandangan pihak Kementerian terhadap perletakkan jawatan Tan Sri Khir Johari selaku Presiden Kelab Bina Badan Negara, dan apakah sebab utama perletakan jawatan ini. Siapakah penggantinya.

Tuan Haji Awang bin Jabar:

- (a) Kementerian Belia dan Sukan sememangnya berpuashati dengan mutu pencapaian sukan negara terutama dalam Sukan SEA baru-baru ini.

Pencapaian 67 pingat emas oleh kontingen negara adalah bilangan terbanyak dalam sejarah Sukan SEAP/SEA 1959-1987. Begitu juga dengan pencapaian 201 pingat (bilangan emas, perak dan gangsa) menunjukkan bahawa jumlah ini adalah yang terbanyak pernah dicapai dalam tempoh 15 kali penyertaan di Sukan SEAP dan Sukan SEA.

- (b) Anggaran kasar perbelanjaan bagi Sukan SEA ialah antara \$13-\$14 juta dan perbelanjaan sebenar akan dapat disahkan setelah akaun ditutup kelak. Antara faedah yang diperolehi oleh negara dari Sukan SEA XV ialah:

- (i) Nama negara telah dapat diharumkan di arena sukan di rantau ini dengan kejayaan cemerlang yang dibuktikan oleh kontingen negara;
- (ii) Negara kita telah mendapat liputan meluas dari media-massa negara-negara yang menyertai Sukan SEA XV. Pendedahan ini merupakan promosi awalan kepada Tahun Melawat Malaysia 1990;
- (iii) Rakyat Malaysia khasnya ahli-ahli sukan mendapat peluang menggunakan kemudahan-kemudahan sukan bertaraf antarabangsa dengan penyediaan infrastruktur baru yang dibina untuk kegunaan Sukan SEA XV. Peralatan, velodrom dan gelanggang-gelanggang ini boleh digunakan untuk

persediaan para atlit kita untuk pertandingan antarabangsa;

- (iv) Sukan SEA juga telah menarik ramai pelancong dan menyumbang kepada industri pelancongan dan kraftangan semasa Sukan SEA berlangsung;
 - (v) Sukan SEA XV juga telah memupuk semangat patriotik dan setiakawan di kalangan rakyat Malaysia sendiri; dan
 - (vi) Pulangan kewangan dari Sukan SEA dan Larian Obor dapat digunakan untuk pembangunan sukan negara.
- (c) Persatuan-persatuan Sukan Kebangsaan adalah merupakan organisasi-organisasi sukan yang mempunyai kuasa otonomous dalam hal ehwal pentadbiran dan pengurusan masing-masing. Begitu juga dengan Persatuan Bina Badan Malaysia yang merupakan sebuah pertubuhan sukan yang mempunyai kuasa ke arah membangun dan mempertingkatkan sukan Bina Badan di negara ini.

Dalam hubungan ini, pihak Kementerian tidak ada kuasa untuk mencampuri hal ehwal pentadbiran persatuan tersebut.

Perletakan jawatan Tan Sri Khir Johari selaku Presiden Persatuan Bina Badan adalah berkaitan dengan prestasi ahli-ahli Bina Badan di kejohanan Sukan SEA baru-baru ini. Ahli-ahli Bina Badan hanya berjaya memungut 5 pingat perak sahaja walaupun Persatuan Bina Badan Malaysia telah menetapkan sasaran 2 pingat emas berdasarkan kepada pencapaian-pencapaian yang telah ditunjukkan di kejohanan-kejohanan antarabangsa yang lalu.

Setakat ini pengganti Tan Sri Khir Johari untuk jawatan Presiden Persatuan Bina Badan Malaysia belum lagi diumumkan. Persatuan tersebut mengadakan mesyuaratnya pada 21 Oktober, 1989 untuk memilih Presiden yang baru.

MESYUARAT KETUA-KETUA KERAJAAN KOMANWEL DI KUALA LUMPUR—KEPUTUSAN

21. Tuan Joe Ojihi Supiring minta Menteri Luar Negeri menyatakan apakah hasil penting yang tercapai dalam Mesyuarat Ketua-Ketua Kerajaan Komanwel baru-baru ini.

Dato' Haji Abu Hassan bin Haji Omar: Mesyuarat Ketua-Ketua Kerajaan Komanwel telah membuat lebih dari dua puluh keputusan semasa mesyuarat mereka di Kuala Lumpur dari 18 hingga 24hb Oktober yang lepas. Dari jumlah itu terdapat beberapa keputusan yang dianggap penting seperti:

- (i) "Deklarasi Langkawi Mengenai Alam Sekitar" iaitu satu deklarasi yang mengisytiharkan pendirian bersama negara-negara Komanwel mengenai masalah alam sekitar dan menggalurkan langkah-langkah yang akan mereka ambil untuk mengatasi masalah itu.
- (ii) "Kenyataan Kuala Lumpur Mengenai Selatan Afrika", iaitu satu kenyataan mengenai tindakan-tindakan yang akan diambil oleh negara-negara Komanwel dalam menghadapi masalah-masalah di Selatan Afrika terutamanya dasar Apartheid Regim Afrika Selatan dan lain-lain masalah yang timbul kerananya. Secara am ingin saya nyatakan di sini bahawa Komanwel telah bersetuju untuk memperketat

dan memperluaskan lagi sekatan-sekatan ke atas Afrika Selatan bagi memaksanya ke meja perundingan untuk menghapuskan Apartheid;

- (iii) keputusan untuk menubuhkan satu Jawatankuasa Tertinggi Mengkaji Peranan-Peranan Masa Depan Komanwel atau "High-Level Appraisal Group" yang dipengerusikan oleh Y.A.B. Perdana Menteri. Jawatankuasa ini akan mengkaji peranan-peranan yang boleh dimainkan oleh institusi-institusi dalam Komanwel, termasuk Urusetiannya, dalam dekad 90an;
- (iv) menubuhkan sebuah Badan Perunding Komanwel mengenai Pengurusan Teknologi, atau "Commonwealth Consultative Group on Technological Management" (CCGTM) yang bertujuan membantu negara-negara membangun dalam Komanwel mengintegrasikan sains dalam teknologi secara sistematik di dalam perancangan pembangunan mereka;
- (v) melancarkan Tabung Ekuiti Komanwel atau "Commonwealth Equity Fund" yang bertujuan menggalak dan membantu pelaburan modal asing di dalam negara-negara Komanwel; dan
- (vi) menubuhkan sebuah Kumpulan Pakar untuk mengkaji kesan-kesan perubahan ekonomi dunia ke atas negara-negara Komanwel.

Selain dari apa yang telah saya sebutkan tadi, Ketua-Ketua Kerajaan juga telah mengambil keputusan atas berbagai-bagai isu lagi termasuklah soal-soal pengedaran dadah dan masalah yuran pelajaran yang terlalu tinggi di negara-negara maju dalam Komanwel.

PENDATANG HARAM-JUMLAH

22. Tuan Teoh Teik Huat minta Menteri Dalam Negeri menyatakan:

- (a) apakah langkah-langkah yang telah diambil terhadap lebih kurang 500,000 orang pendatang-pendatang haram di dalam negara ini seperti yang dinyatakan oleh Y.A.B. Timbalan Perdana Menteri;
- (b) berapa ramaikah dari jumlah pendatang-pendatang haram ini yang berada di Semenanjung Malaysia, Sabah dan Sarawak dan lokasi-lokasi tepat di mana pendatang-pendatang haram ini berada; dan
- (c) berapa ramaikah yang telah dihantar balik dan berapa ramaikah dari mereka ini yang diberi kebenaran yang sah oleh pihak Kerajaan untuk terus tinggal di sini.

Timbalan Menteri Dalam Negeri (Dato' Megat Junid bin Megat Ayob):

- (a) Kerajaan setakat ini tidak dapat memastikan jumlah sebenar Pendatang Tanpa Izin di negara ini kerana kemasukan mereka ke sini adalah secara tidak teratur. Untuk mengatasi masalah ini beberapa langkah telah diambil iaitu:
 - (i) membuat pemeriksaan, serbuan dan tangkapan di kawasan atau tempat yang disyaki;
 - (ii) mendakwa mereka serta orang-orang yang bersubahat dan memberi perlindungan kepada golongan ini di Mahkamah; dan
 - (iii) mengetatkan kawalan dan rondaan di kawasan-kawasan sempadan dan perairan negara yang disyaki dan sering digunakan oleh mereka untuk masuk ke negara ini.

(b) Amatlah sukar pihak Kerajaan menentukan lokasi sebenar tempat tinggal Pendatang Tanpa Izin di negara ini kerana mereka sering berpindah dari satu tempat ke tempat lain untuk mengelakkan daripada dikesan oleh pihak Kerajaan.

(c) Jumlah Pendatang Tanpa Izin yang telah diusir keluar ke negara asal mereka dari tahun 1985 hingga Julai 1989 ialah seramai 164,430 orang. Kerajaan tidak membenarkan mereka tinggal di negara ini kerana mereka tidak mempunyai dokumen perjalanan atau permit yang sah.

LAPANGAN TERBANG BERTARAF ANTARABANGSA

23. Tuan M. G. Pandithan minta Menteri Pengangkutan menyatakan selain dari Lapangan Terbang Antarabangsa Subang apakah lapangan terbang-lapangan terbang lain yang akan dijadikan bertaraf antarabangsa.

Timbalan Menteri Pengangkutan (Datin Paduka Hajjah Zaleha binti Ismail): Selain daripada Lapangan Terbang Antarabangsa Subang Kuala Lumpur, lima lagi lapangan-lapangan terbang di negara ini sudahpun mempunyai taraf antarabangsa. Lapangan-lapangan Terbang itu adalah:

- (a) Lapangan Terbang Antarabangsa Bayan Lepas, Pulau Pinang;
- (b) Lapangan Terbang Antarabangsa Langkawi;
- (c) Lapangan Terbang Antarabangsa Sultan Ismail, Johor Darul Takzim;
- (d) Lapangan Terbang Antarabangsa Kuching; dan
- (e) Lapangan Terbang Antarabangsa Kota Kinabalu.

Buat masa ini, Kerajaan belum ada rancangan untuk menaikkan taraf Lapangan-Lapangan Terbang lain sebagai lapangan terbang antarabangsa.

**OLAHHRAGAWAN/
OLAHHRAGAWATI—SKIM
HADIAH KEMENANGAN**

24. Tuan Mutang Tagal minta Menteri Belia dan Sukan menyatakan:

- (a) apakah bentuk yang akan diberikan kepada olahragawan/olahragawati kita yang telah menunjukkan semangat kesukanan yang begitu cemerlang dan yang telah berjaya memungut pingat emas, perak gangsa dalam sukan SEA baru-baru ini;
- (b) apakah bentuk latihan-latihan yang disediakan untuk mereka ini dan juga athlete kita yang lain supaya mutu sukan kita dapat kita kekalkan;
- (c) adakah Kerajaan bercadang untuk menjadi tuan rumah kepada sukan Asia. Jika ya, tahun mana; dan
- (d) jumlah perbelanjaan kita dalam menganjurkan sukan SEA dan keuntungan yang dipungut serta faedah dan sumbangan yang kita alami akibat daripada sukan SEA dari segi pelancongan industri kraftangan dan sebagainya.

Tuan Haji Awang bin Jabar:

- (a) Di bawah Skim Hadiah Kemenangan yang telah dilancarkan oleh Kementerian Belia dan Sukan melalui Majlis Sukan Negara Malaysia pada tahun 1987, setiap pemenang pingat emas di Sukan SEA baru-baru ini telah dihadihkan wang tunai sebanyak \$1,500.00. Sejumlah \$118,000.00 telah disumbangkan oleh Majlis Sukan Negara kepada para pemenang pingat emas di mana 42 adalah atlit individu dan 12 sukan berpasukan.
- (b) Setelah berakhirnya sukan SEA ke 15, Majlis Sukan Negara telah mengarahkan Persatuan-persatuan Sukan Kebangsaan

menyediakan program latihan 2 tahun ke arah persediaan Sukan SEA ke 16 yang akan diadakan di Manila pada tahun 1991. Program ini akan juga meliputi persediaan latihan atlit-atlit negara ke Sukan Komanwel di Auckland dan Sukan Asia pada tahun 1990. Majlis Sukan Negara masih lagi menunggu program latihan dari Persatuan-persatuan Sukan Kebangsaan sebelum ianya dapat dinilai dan dilaksanakan.

- (c) Soal pengelolaan Sukan Asia adalah di bawah bidang kuasa Majlis Olimpik Malaysia (MOM) dan mereka bercadang memohon menjadi tuan rumah Sukan Asia pada tahun 1998.
- (d) Setakat ini jumlah perbelanjaan yang terlibat dalam Sukan SEA XV belum dapat dipastikan kerana penyata perbelanjaan akhir belum dapat disediakan lagi oleh kerana sebab-sebab berikut:
 - (i) urusan pembayaran bil-bil perbelanjaan belum selesai;
 - (ii) penyata perbelanjaan bagi pendahuluan yang telah dikeluarkan belum dikemukakan oleh jawatankuasa-jawatankuasa berkenaan;
 - (iii) masih terdapat perbelanjaan lain yang perlu dibuat bagi penyediaan buku laporan Sukan SEA XV yang perlu dicetak dan lain-lain perbelanjaan; dan
 - (iv) tuntutan-tuntutan daripada beberapa pihak belum dikemukakan lagi.

Jawatankuasa Kewangan Sukan SEA XV sedang berusaha untuk menyediakan penyata akhir secepat mungkin sebelum akhir tahun ini. Walau bagaimanapun

mengikut anggaran kasar jumlah perbelanjaan adalah dijangkakan dalam lingkungan \$13-\$14 juta. Oleh kerana akaun belum ditutup, kiraan keuntungan belum boleh dibuat. Faedah dan sumbangan Sukan SEA kepada industri pelancongan, industri kraftangan dan sebagainya boleh dilihat dari sudut berikut:

- Sukan SEA telah memberikan publisiti yang luas mengenai Malaysia diperingkat antarabangsa melalui liputan-liputan yang dibuat oleh pihak media-media asing;
- Sukan SEA telah memberi peluang kepada negara untuk memberi publisiti mengenai Tahun Melawat Malaysia 1990 kepada negara-negara peserta Sukan SEA;
- Kadar penginapan di hotel-hotel semasa Sukan SEA telah meningkat daripada biasa;
- Penjualan cenderamata-cenderamata juga telah meningkat.

USUL

WAKTU MESYUARAT DAN URUSAN YANG DIBEBAHKAN DARIPADA PERATURAN MESYUARAT DAN PENANGGUHAN

Timbalan Menteri Buruh (Dato' K. Pathmanaban): Tuan Yang di-Pertua, saya mohon mencadangkan:

Bahawa mengikut peruntukan Peraturan Mesyuarat 12, Dewan ini tidak akan ditangguhkan hari ini sehingga Rang Undang-undang Perbekalan 1990 telah dibacakan kali yang ketiga dan Usul Anggaran

Perbelanjaan Pembangunan 1990 diluluskan dan sebaik sahaja selepas itu Dewan hendaklah ditangguhkan.

Timbalan Menteri di Jabatan Perdana Menteri (Dr Ting Chew Peh): Tuan Yang di-Pertua, saya mohon menyokong.

Tuan Yang di-Pertua: Ahli-ahli Yang Berhormat, sekarang saya kemukakan masalah bagi diputuskan. Masalahnya ialah usul ini diper-setujukan.

Usul dikemuka bagi diputuskan, dan disetujui.

Diputuskan,

Bahawa mengikut peruntukan Peraturan Mesyuarat 12, Dewan ini tidak akan ditangguhkan hari ini sehingga Rang Undang-undang Perbekalan 1990 telah dibacakan kali yang ketiga dan Usul Anggaran Perbelanjaan Pembangunan 1990 diluluskan dan sebaik sahaja selepas itu Dewan hendaklah ditangguhkan.

RANG UNDANG-UNDANG

RANG UNDANG-UNDANG PERBEKALAN 1990

DAN

USUL

ANGGARAN PEMBANGUNAN 1990

Jawatankuasa

Aturan Urusan Mesyuarat dibacakan bagi menyambung semula pertimbangan atas "Rang Undang-undang Perbekalan 1990 dan Anggaran Pembangunan, 1990" dalam Jawatankuasa sebuah-buah Majlis. (Hari Keenambelas)

Majlis bersidang dalam Jawatankuasa.

(Tuan Yang di-Pertua *mempergunakan Jawatankuasa*)

Tuan Sim Kwang Yang: Tuan Pengerusi, on a point of order.

Tuan Pengerusi: Yang Berhormat, point of order apa ini?

Tuan Sim Kwang Yang: Point of order 44 (2) dan (3) untuk meminta satu ruling daripada Tuan Pengerusi sendiri seperti yang dijamin semalam apabila Ahli Yang Berhormat dari Ipoh meminta penjelasan di atas tindakan Timbalan Yang di-Pertua termasuklah mempersoalkan kuasa Timbalan Yang di-Pertua itu untuk expunge rekod yang telah dibuat, iaitu perkataan-perkataan yang dikeluarkan oleh Ahli Yang Berhormat dari Jelutong. Di bawah Peraturan Mesyuarat apakah keputusan ini telah dibuat untuk expunge rekod itu?

Keduanya, adakah perkataan-perkataan yang dikeluarkan oleh Timbalan Yang di-Pertua itu iaitu "get the rowdies out", adakah ianya parliamentary and befitting Tuan Speaker of the House atau tidak?

Semalam, Tuan Pengerusi pun sudah membuat satu jaminan bahawa *Hansard* akan dikaji untuk satu keputusan atau penjelasan pada hari ini. Nampaknya saya tidak ada *Hansard*, mungkin kakitangan Parlimen sekarang sedang menyediakan *Hansard* untuk Dewan Negara, jadi saya tidak dapat mengesan perkara itu, maka saya minta satu ruling daripada Tuan Pengerusi di atas point yang dibawa semalam.

Tuan Pengerusi: Ya, semalam saya telah pun mengatakan saya akan membaca *Hansard* dan membaca balik apa yang saya katakan semalam dan jika ada apa-apa dikehendaki, saya berkata di sini, "jika dikehendaki saya membuat apa-apa ruling, barulah saya akan membuat ruling, jika tidak dikehendaki, saya tidak akan membuat apa-apa ruling". Itulah ucapan saya semalam.

Walaupun begitu, saya telah pun membaca *Hansard* ini dan saya belum lagi memutuskan sama ada saya hendak membuat ruling atau tidak. Tetapi apa yang terlintas di fikiran saya sekarang ini, sama ada saya berhak mengeneipkan keputusan di bawah Peraturan Mesyuarat 44 (3) yang telah pun dibuat bukan oleh Speaker tetapi oleh Dewan ini iaitu sebagaimana yang saya ketahui semalam, satu usul telah pun dikemukakan di bawah Peraturan 44 (3) itu dan keputusan telah pun dibuat oleh Dewan ini. Sama ada saya sebagai Speaker berhak mengeneipkan keputusan yang dibuat oleh Dewan ini, itu hendaklah kita pertikaikan juga.

Mengikut Peraturan Mesyuarat 43, segala keputusan yang dibuat oleh Yang di-Pertua yang boleh diminta timbang semula di bawah Peraturan 43 ialah bersangkut-paut dengan peraturan (procedure), sama ada bacaan yang dibuat oleh Speaker itu di atas mana-mana peraturan itu betul atau tidak, itu boleh dibawa di bawah Peraturan 43.

Berkenaan dengan hendak mengeneipkan keputusan yang telah pun dibuat oleh Dewan ini, maka saya rasa perkara itu payah. Jika sekiranya tidak ada satu peraturan yang tegas ataupun tetap di bawah Peraturan Mesyuarat ini yang membolehkan Speaker mengeneipkan keputusan-keputusan yang dibuat oleh Mesyuarat ataupun Dewan ini. Saya sedang mengkaji perkara itu dan jika sekiranya saya dapati perlu, saya sebutkan sekali lagi, jika sekiranya saya dapati perlu membuat satu-satu ruling, saya akan buat dan jika tidak, tidak mustahaklah saya membuat apa-apa ruling oleh kerana ini akan merugikan masa Dewan ini.

Tuan Sim Kwang Yang: Tuan Pengerusi, saya ingin membangkitkan satu soalan atas Peraturan Mesyuarat 7 (1), berkaitan dengan prosedur yang mana Timbalan Yang di-Pertua semalam membuat keputusan.

Tuan Yang di-Pertua, di bawah Peraturan Mesyuarat 7 (1) itu, Tuan Yang di-Pertua diberi kuasa untuk menguruskan persidangan mesyuarat Dewan Rakyat termasuklah menjalankan kuasa yang diberi kepada Timbalan Yang di-Pertua di bawah Peraturan Mesyuarat 44 (2) dan (3). Sebab perkara yang saya akan bangkitkan adalah "silent" di dalam Peraturan Mesyuarat, maka saya minta satu ruling sekiranya dapat sekarang.

Tuan Pengerusi: Ruling apa itu, Yang Berhormat?

Tuan Sim Kwang Yang: Ruling ialah apabila perbuatan atau kelakuan peribadi Tuan Yang di-Pertua sendiri dipersoalkan oleh seorang Ahli Yang Berhormat seperti Timbalan Speaker telah dipersoalkan oleh Ahli Yang Berhormat dari Jelutong, adakah Timbalan Speaker itu layak untuk "be his own judge" atau "judge his own case" ataupun sepatutnya sebelum membuat keputusan di bawah 44(2) dan (3), dia meminta Dewan untuk dia di 'excuse' supaya Tuan Yang di-Pertua boleh dengar kes ini, sebab dia sendiri sudah dijadikan pihak yang dituduh? Maka dia tidak layak untuk mendengar dan membuat keputusan memecat Ahli Yang Berhormat dari Jelutong. Ke atas prosedur ini, saya meminta satu ruling sekarang. Sebab nanti saya akan membawa soalan ini secara 'personal explanation' lagi. Nanti sekiranya dia dijadikan hakim kepala kes dia sendiri, sukar untuk keadilan mesyuarat ini ditunaikan. Macam mana? Minta satu ruling.

Tuan Pengerusi: Lazimnya, Yang Berhormat, perkara contempt ataupun penghinaan yang berlaku di hadapan Dewan atau in the face of the House, Speaker itu juga yang akan menghukumkan, tidak boleh bertukar Speaker lain. Jikalau sekiranya bertukar perkara lain, Speaker lain, maka sebagaimana yang saya telah pun putuskan, perkara itu bukan contempt in the face of the

House, sudah habis. Yang itu barulah boleh dibawa minta Speaker lain menguruskannya kalau sekiranya perkara itu sudahpun berlalu. Tetapi jikalau sekiranya berlaku pada masa itu, maka lazimnya bila mana-mana Dewan sekalipun Speaker yang menguruskan Dewan pada masa itu dikehendaki untuk memutuskan hukuman.

Yang Berhormat, saya rasa sudah cukuplah. Kalau sekiranya

Tuan Sim Kwang Yang: Satu lagi

Tuan Pengerusi: Cukuplah, Yang Berhormat, kerana Yang Berhormat sekarang yang pertamanya sudah melanggar Peraturan Mesyuarat oleh kerana jikalau sekiranya hendak minta ruling atau minta saya membuat satu keputusan, cara membuatnya ialah dengan cara sebagaimana satu Usul, bukanlah boleh bangun

Tuan Sim Kwang Yang: Satu Usul substantive?

Tuan Pengerusi: Ya.

Tuan Sim Kwang Yang: Tetapi bukankah untuk Dewan yang mulia ini mencari jalan menyiasat perkara-perkara yang tidak diliputi oleh Peraturan Mesyuarat untuk meminta ruling? Ini saya ingin dapat tahu, sebab sekiranya nanti apabila Timbalan Yang di-Pertua menguruskan mesyuarat lagi, sekiranya saya mahu membangkitkan perkara video tape itu, adakah saya boleh dapat satu jaminan supaya keadilan akan dikenakan untuk kes ataupun untuk ucapan saya didengar dengan terbuka dan secara adil.

Tuan Pengerusi: Jikalau sekiranya dibangkitkan perkara itu, mengikut Peraturan Mesyuarat akan dibenarkan. Yang saya tahu yang dibawa oleh Ahli Yang Berhormat dari Jelutong kelmarin, dia membawakan di bawah Peraturan Mesyuarat 14 (1). Tidak ada Peraturan

Mesyuarat 14 (1) oleh kerana Peraturan Mesyuarat 14 (1) adalah berkenaan dengan Susunan Urusan Mesyuarat. Jadi, dia bawa out of order. Jikalau sekiranya kita baca 14 (1), yang membolehkan hendak mendahulukan mana-mana urusan mesyuarat hanya boleh dikemukakan oleh Menteri. Jikalau Yang Berhormat dari Jelutong bangun hendak katakan 14 (1), dia out of order. Apabila dia diminta duduk, maka dia ada mengeluarkan perkataan-perkataan kesat. Jadi, jikalau sekiranya sesiapa Speaker yang mempengerusikan mesyuarat pada hari itu berhak dia itu mengeluarkan orang itu jikalau sekiranya orang itu melanggar Peraturan 44 (1). Jikalau sekiranya dia berdegil, maka bolehlah digunakan 44 (2) dengan menamakan Ahli itu dan mengambil tindakan seperti yang telah pun diambil semalam.

Ahli Yang Berhormat, saya harapkan kita janganlah membuang masa yang panjang sangat tentang perkara ini. Baiklah kita meneruskan mesyuarat kita dengan kerana kita tidak ada masa. Kita kena habiskan dua Kementerian pada hari ini.

Maksud B.53 (Jadual)—

Maksud P.53 (Anggaran Pembangunan 1990)—

Tuan Pengerusi: Ahli-ahli Yang Berhormat, Kepala Bekalan B.53 dan P.53 di bawah Kementerian Kemajuan Tanah dan Kemajuan Wilayah terbuka untuk dibahas. Ya, sila Yang Berhormat dari Rajang.

3.47 ptg.

Dr Nicholas Munong Anak Ibau (Rajang): Terima kasih, Tuan Pengerusi kerana memberi saya peluang. Dengan ini saya ingin merujuk kepada mukasurat 259, Maksud Pembangunan P.53, Kementerian Kemajuan Tanah dan Kemajuan Wilayah, Butiran 02000 iaitu di bawah tajuk Lembaga Kemajuan Tanah Sarawak.

Tuan Pengerusi, tujuan kita atau tujuan Kerajaan membangunkan tanah ialah satu usaha untuk membasmi kemiskinan dan meninggikan tahap kehidupan rakyat kita di luar bandar. Saya juga berasa sukacita kerana pada masa ini Lembaga Kemajuan Tanah Sarawak yang telah difahamkan pada saya ada mendapat keuntungan yang berjumlah beberapa juta ringgit dalam satu bulan. Tetapi pada masa ini, keadaan di dalam Lembaga Kemajuan Tanah Sarawak yang dinamakan SLDB di Sarawak, adalah belum begitu memuaskan terutama dengan keadaan para pekerja yang ada di ladang-ladang itu.

Satu perkara yang amat menyedihkan saya ialah Lembaga ini menjalankan kemajuan mengusahakan ladang-ladang yang mana kebajikan para pekerja dan peladang itu tidak diambil berat. Satu contoh ialah Lembaga Kemajuan Tanah Sarawak di bahagian Balingian di mukah yang mana selepas sudah kawasan itu dibuka, air sungai adalah tidak baik lagi. Yang pada asalnya, sungai itu adalah tempat pekebun-pekebun mengambil air untuk kepentingan asas. Tetapi disebabkan oleh penggunaan racun di ladang itu, maka air sungai itu tidak sesuai diminum.

Pada masa ini, para pekerja di ladang itu kadangkala amat susah mendapat bekalan air dan Lembaga Ladang itu tidak menyediakan bekalan air yang cukup kepada pekerja di ladang itu.

Dengan ini saya menyeru supaya Lembaga Kemajuan Tanah Sarawak, terutamanya di ladang-ladang, membekalkan air yang cukup dan air yang bersih kepada tiap-tiap rumah panjang, tiap-tiap penduduk, tiap-tiap rumah di kawasan ladang itu oleh kerana bagi mereka yang duduk di ladang itu, bekalan air bukan lagi di bawah tanggungan Kerajaan tetapi secara langsung di bawah tanggungan Lembaga. Oleh itu, saya minta perkara bekalan air diambil berat supaya orang

yang tinggal dalam ladang itu dibekalkan dengan air yang mencukupi.

Yang kedua, perkara yang saya ingin bangkitkan di sini iaitu pada masa ini para pekerja di ladang-ladang mendapat gaji hari yang tidak besar, ada \$9 atau lebih sedikit selepas potongan KWSP, maka gaji mereka ada yang \$7 lebih atau \$8 lebih. Oleh itu pendapatan yang mereka dapat adalah tidak begitu mencukupi, tetapi saya rasa pendapatan mereka itu tidak cukup untuk memelihara kehidupan mereka yang baik. Sekiranya seorang dari keluarga itu sakit atau pekerja itu sendiri sakit, saya rasa adalah amat sukar untuk mendapat rawatan ke hospital yang jauh seperti di Sibu, Sarawak. Oleh itu saya menyeru kepada Kerajaan menyediakan undang-undang, supaya ladang-ladang yang besar-besar menyediakan klinik-klinik seperti despenasri ataupun klinik-klinik seperti klinik desa kita yang diuruskan oleh Kerajaan. Oleh itu, perkara seperti ini bukan juga berlaku di Sarawak, mungkin juga di banyak ladang-ladang di Semenanjung ini dan juga di Sabah. Oleh itu, saya menyeru supaya ladang-ladang yang besar patut menyediakan klinik sendiri untuk menjaga kesihatan para pekerja mereka.

Yang kedua, saya ingin menyentuh tentang Butiran

Tuan Haji Bujang bin Haji Ulis:
(Bangun)

Tuan Pengerusi: Ya, Yang Berhormat dari Rajang hendak beri jalan? Yang Berhormat saya hendak beritahu, saya hadkan 10 minit juga.

Dr Nicholas Munong Anak Ibau:
Berapa minit, Tuan Pengerusi?

Tuan Pengerusi: 10 minit.

Tuan Haji Bujang bin Haji Ulis: Sekejap tadi, Yang Berhormat kata SLDB ini, Lembaga Kemajuan Tanah Sarawak dapat untung, jadi adakah Yang

Berhormat mempunyai angka-angka akaun dan sebagainya mengenai ini; dan

Yang kedua, adakah Yang Berhormat hendak mencadangkan kepada pihak Kerajaan Negeri bertanggungjawab supaya kebajikan para pekerja ini dijaga dengan betul, dengan menggunakan keuntungan yang diperolehi oleh pihak Lembaga.

Dr Nicholas Munong Anak Ibau:
Tuan Pengerusi, angka yang lengkap saya tidak adalah, tetapi saya difahamkan pada masa ini ada keuntungan.

Yang kedua, itu adalah tanggungjawab Kerajaan menjaga hak keuntungan yang di Sarawak itu ialah SLDB, adalah Semi Government. Kerajaan yang menjaga supaya wang yang diperolehi itu patut digunakan dengan baik, dengan ini saya menyentuh tentang Butiran 02100 iaitu Penanaman Semula Getah di Sarawak.

Di sini saya amat tidak berpuas hati mengapakah peruntukan sebanyak \$360,000 itu diagihkan. Apakah anggaran yang sebegitu sedikit, apakah tujuannya? Dengan ini saya menyeru supaya Kerajaan kalau ianya benar-benar hendak membaiki keadaan atau membesarkan penanaman semula getah di Sarawak, saya rasa peruntukan yang sebegitu kecil belum begitu mencukupi. Adakah ini disebabkan orang Kerajaan di negeri Sarawak yang menge-nahkan perkara itu tidak cukup memberi keterangan yang mencukupi supaya peruntukan yang lebih besar diberi kepada Butiran ini.

Yang ketiga, saya ingin juga menyentuh tentang Butiran 02300 iaitu Lembaga Pemulihan dan Penyataan Tanah Sarawak (SELCRA), yang diagihkan sebanyak \$10,500,000 dengan cara pinjaman.

Tuan Pengerusi, pada masa ini SELCRA telah memajukan banyak ladang-ladang atau skim di Sarawak.

Saya rasa \$10,500,000 itu tidak begitu mencukupi. Oleh itu, apa yang telah berlaku di Sarawak iaitu para Pengerusi Lembaga SELCRA adalah orang yang berbesar hati, walaupun Lembaga itu tidak mendapat wang yang mencukupi, tetapi Pengerusi Lembaga atau pihak-pihak yang mengawasi Lembaga itu membuka tanah di banyak tempat dengan wang yang belum ada, selepas tanah itu sudah ditebang, tanah itu diluas, dituno atau dibakar, maka wang tidak ada, getah sudah dipotong, tanaman-tanaman yang lain sudah dipotong, tetapi wang tidak ada, tidak cukup untuk menanam koko, tidak cukup untuk menanam tanaman-tanaman yang lain. Maka sesudahnya getah atau tanaman yang lain dipotong, para penduduk di situ tidak tahu di mana hendak mendapat pekerja, hendak memotong getah tidak ada lagi, hendak makan gaji di SELCRA itu tidak cukup tempat, oleh itu mereka yang

Datuk Peter Tinggom Anak Kamarau: (*Bangun*)

Dr Nicholas Munong Anak Ibau: Saya tidak mahu beri jalan, suruh dia dengar dahulu.

Tuan Pengerusi: Nanti, dia tidak beri jalan, dia minta dengar.

Dr Nicholas Munong Anak Ibau: Nanti, Ahli dari Saratok boleh berucap juga. Perkara yang seperti ini berlaku. Oleh itu, saya mencadangkan di sini, sekiranya SELCRA tidak mendapat wang yang mencukupi terus dari menebang, membakar dan menanam, sampai dia mendapat hasil, sepatutnya kita tidak patut menebang tempat-tempat yang besar, agihkan dahulu wang yang cukup supaya perkara itu cukup sampai ke akhirnya, baru kita membuka tanah yang lebih.

Itulah satu cadangan dari saya dan saya harap Ahli Yang Berhormat dari Saratok iaitu seorang Pengerusi SELCRA boleh mengambilkira tentang

perkara ini. Bukan saya hendak membantah sahaja, tetapi apa yang saya hendak katakan adalah berlaku dan yang tidak menguntungkan orang tempatan, kerana kalau getah itu sudah dipotong, tidak ada kerja di SELCRA, tidak ada tempat yang lain, mereka berhijrah ke tempat lain untuk mendapat pendapatan. Itu sahaja. Terima kasih.

Datuk Peter Tinggom Anak Kamarau: (*Bangun*)

Tuan Pengerusi: Yang Berhormat dari Saratok hendak berucap? Dia sudah duduk Yang Berhormat.

Datuk Peter Tinggom Anak Kamarau: Baiklah.

Tuan Pengerusi: Yang Berhormat dari Maran.

3.59 ptg.

Tuan Haji Mohamad bin Abdullah (Maran): Tuan Pengerusi, saya merujuk kepada muka surat 254, Butiran 05000-Lembaga Kemajuan Tanah Persekutuan yang mana peruntukan ialah sebanyak \$100 juta.

Tuan Pengerusi, sebagaimana kita ketahui bahawa pihak Lembaga Kemajuan Tanah Persekutuan mulai tahun hadapan akan melaksanakan sistem baru cara pembukaan tanah yang mana sistem ini boleh dikatakan sebagai sistem estet.

Saya telah juga bercakap semasa perbincangan dasar yang saya nyatakan bahawa kita akan menjadikan orang-orang luar bandar akan tidak memiliki tanah ataupun harta kerana apabila kita menjalankan sistem estet bererti orang-orang yang tinggal di dalam rancangan itu adalah merupakan pekerja dan tidak akan memiliki tanah yang mereka kerjakan itu. Ini sudah barang tentu akan merugikan kepada mereka yang mana mereka tidak akan dapat memiliki tanah. Hanya saya ingin bertanya di sini adakah tapak rumah ataupun rumah yang disediakan kepada

mereka itu juga adalah merupakan rumah-rumah Kerajaan yang mana mereka hanya menumpang sementara semasa mereka bekerja di ladang. Bererti apabila mereka tidak bekerja lagi di ladang itu mereka terpaksa keluar ke tempat lain. Soalnya di mana mereka hendak tinggal kalau sekiranya mereka tidak mampu bekerja di ladang. Sudahlah mereka itu tidak kemungkinan akan memiliki tanah, mereka juga tidak akan memiliki rumah dan tapak rumah.

Jadi, apalah malangnya nasib mereka kalau sekiranya mereka ditempatkan sedemikian rupa. Jadi, saya hendak bertanya adakah rumah ataupun tapak rumah seluas 1/4 ekar misalannya dimiliki ataupun diberi milik kepada mereka yang dibawa masuk ke ladang itu walaupun mereka tidak bekerja lagi di ladang-ladang ataupun di estet. Kalau tidak, kita akan kedapatanlah bahawa orang-orang yang tidak mampu bekerja dan sebagainya tidak akan mempunyai tempat tinggal apatah lagi hendak tinggal di kawasan-kawasan di bandar, hendak tinggal di luar bandar pun mereka tidak mampu, sudahlah tanah tidak diberi dan rumah pun tidak diberi. Ini perlulah diambil perhatian oleh Kementerian yang berkenaan. Kita tidak akan boleh mengatakan kita akan memberikan dividen dan sebagainya tetapi hakikatnya mereka tidak mempunyai tempat tinggal dan sebagainya.

Soalan yang kedua ialah masalah rancangan yang telah kita berikan kepada peneroka-peneroka sekarang. Kita masih banyak lagi berbagai-bagai masalah kita hadapi dengan peneroka-peneroka sekarang. Di antaranya ialah pendapatan bersih mereka kadangkala begitu kurang sehinggakan ada di antara mereka mendapat di bawah daripada \$50 sebulan, walaupun kita memberi jaminan bayaran untuk mereka mendapatkan keperluan hari-hari mereka di kedai-kedai koperasi FELDA tetapi untuk kegunaan harian mereka adalah amat kurang untuk anak-anak mereka bersekolah dan kegunaan hari-hari.

Saya ingin mencadangkan di sini apakah Kerajaan boleh memberikan pendapatan bersih sekurang-kurangnya \$50 ataupun \$100 sebulan. Kalau sekiranya pendapatan bulanan mereka itu dapat kurang daripada \$100 ataupun \$50, kita berikan tetap \$50 ataupun \$100 sebulan. Kalau sekiranya mereka mendapat pendapatan bersih bulanan lebih, kita bolehlah pulangkan semua kepada mereka setelah kita memotong bayaran kembali. Jadi kalau bayar kembali tidak boleh dikurangkan dan berbagai-bagai lagi potongan dikenakan kepada mereka, sudah barang tentu ini akan menyusahkan kepada mereka kerana mereka perlu kepada wang untuk kegunaan harian dan bulanan bagi anak-anak mereka bersekolah. Jadi, saya menyarankan supaya kita menetapkan bahawa pendapatan pulangan bersih mereka sebulan, kalau sekiranya pendapatan itu kurang daripada \$50 ataupun \$100 kita tetapkan mereka itu mesti dapat \$50 untuk bulanan mereka selain daripada mereka dapat di kedai-kedai FELDA. Sebab itulah kita kedapatan di antara mereka telah menjual barang-barang yang mereka ambil daripada kedai kerana mereka tidak ada tunai di tangan. Saya percaya kalau kita menentukan dan menetapkan mereka ada mendapat duit secara tunai di tangan, mungkin mereka tidak akan menjualkan barang-barang mereka yang diambil daripada kedai. Sekian, terima kasih, Tuan Pengerusi.

Tuan Pengerusi (Dato Haji Mohamed Amin bin Haji Daud):
Dijemput Timbalan Menteri menjawab.

4.05 ptg.

Timbalan Menteri Kemajuan Tanah dan Kemajuan Wilayah (Dato Haji Mohd. Khalid bin Mohd. Yunus):
Tuan Pengerusi, saya bangun mohon izin untuk memberikan sedikit penjelasan di atas perkara-perkara yang dibangkitkan oleh kedua-dua Ahli Yang Berhormat sebentar tadi.

Yang pertama sekali tentang pandangan Yang Berhormat dari Maran. Perkara yang pertama ialah tentang pelaksanaan sistem baru yang akan dilaksanakan oleh FELDA. Saya suka jelaskan kepada Dewan yang mulia ini iaitu memang benarlah keputusan telah pun dibuat untuk melaksanakan sistem ini dan mengapa dan kenapa sistem ini dibuat, pertama sekali setelah 30 tahun lebih FELDA melaksanakan rancangan-rancangan pembukaan tanah ini didapati ada banyak perkara-perkara yang perlu diatasi untuk dimanfaatkan kepada peneroka-peneroka. Pertama sekali ialah tentang soal pengurusan ladang-ladang ataupun kebun-kebun yang diusahakan oleh para peneroka itu sendiri dan mengikut pengalaman FELDA selama ini soal pengurusan ladang ini menimbulkan berbagai-bagai perkara terutama sekali selepas diberi hakmilik dan soal pengurusan yang licin ini penting kerana pada akhirnya kita hendak menentukan sejauh mana kadar pendapatan para peneroka itu dapat dijamin dan hasil-hasil yang dikeluarkan oleh para peneroka ini pula sentiasa terdedah kepada kedudukan dan keadaan pasaran bahan tersebut di pasaran dunia.

Jadi, ini dua perkara penting yang telah pun diteliti oleh pihak FELDA dan sebagai satu cara untuk hendak cuba memastikan supaya peserta-peserta dalam rancangan tanah FELDA ini dapat diberikan ataupun dikekalkan satu tahap pendapatan yang stabil. Maka ini telah diambil sebagai kayu pengukur untuk memulakan pengambilan peserta-peserta dalam rancangan pembukaan tanah FELDA dengan cara baru ini. Di bawah sistem yang baru ini memang benarlah mereka yang akan mengambil bahagian dalam rancangan-rancangan itu nanti tidak akan dipanggil sebagai peneroka lagi, mereka akan dipanggil sebagai peserta di dalam rancangan-rancangan tanah itu ataupun pekerja di dalam rancangan-rancangan tanah itu dan mereka diberikan suatu bentuk jaminan dari segi pendapatan dan juga kemudahan-kemudahan yang lain dan

pada penelitian yang telah dibuat menerusi sistem baru ini ianya akan dapat kita harap kalau tidak pun menyelesaikan semua persoalan dan masalah yang dihadapi oleh peneroka selama ini tetapi ianya akan dapat memberikan suatu jaminan pendapatan yang lebih stabil kepada peserta-peserta ataupun pekerja-pekerja yang akan menyertai rancangan pembukaan tanah itu nanti.

Dan memanglah soal milik ke atas tanah ini tidak timbul lagi. Kami ataupun Kerajaan akan memberikan jaminan itu dalam bentuk saham melalui pengurusan syarikat yang akan ditubuhkan oleh FELDA nanti. Selain daripada itu kemudahan-kemudahan lain juga akan diberikan kepada peserta ataupun pekerja-pekerja tersebut berdasarkan kepada Undang-undang Buruh yang dikuatkuasakan sekarang ini.

Tuan Pengerusi, kita berharap dengan cara ini dapatlah kita mengurangkan masalah-masalah yang ada di dalam rancangan pembukaan tanah ini di masa-masa yang akan datang. Saya akan memberikan penjelasan-penjelasan yang lebih detail lagi apabila sampai masanya nanti kerana ada beberapa perkara yang belum dimuktamadkan bersabit dengan pelaksanaan cara baru ini. Namun demikian, saya suka memberitahu dan memberi jaminan kepada Dewan yang mulia ini, iaitu setiap langkah akan diambil untuk memastikan pelaksanaan sistem baru ini nanti akan memberikan seberapa banyak manfaat yang mungkin kepada peserta ataupun pekerja di dalam ladang-ladang itu nanti.

Ditimbulkan juga tadi tentang sekurang-kurangnya tapak rumah peserta ataupun pekerja di dalam ladang itu nanti. Suka saya jelaskan iaitu memang FELDA akan menyediakan rumah-rumah ini dan mereka akan mendiami rumah-rumah itu selagi mereka menjadi pekerja ataupun peserta di dalam rancangan pembukaan tanah

tersebut dan kita seperti saya kata tadi akan jelaskan betul-betul kepada peserta-peserta ini iaitu apabila mereka membuat keputusan untuk meninggalkan rancangan ataupun penyertaan mereka dalam ladang-ladang tersebut, maka mereka terpaksa membuat beberapa keputusan supaya tidak timbul perkara-perkara yang berikutnya dan ini juga akan kita pastikan dari segi kebajikan peserta-peserta itu supaya tidak ada salah faham dari segi penyertaan mereka di dalam rancangan-rancangan pembukaan tanah ini di masa-masa yang akan datang.

Jadi, Tuan Pengerusi, semuanya ini Kerajaan buat selepas kita mengalami banyak perkara dan juga kelemahan-kelemahan yang kita kenalpasti di sepanjang kita menguruskan rancangan-rancangan yang telah dibuka dalam tempoh lebih tiga puluh tahun yang lalu. Satu lagi perkara yang dibangkitkan oleh Yang Berhormat dari Maran sebentar tadi ialah tentang pendapatan bersih para peneroka yang selalu ditimbulkan di berbagai peringkat. Saya suka jelaskan iaitu mungkin ada salah faham tentang cara kita memahami ataupun tafsiran yang kita berikan dalam memperkatakan tentang pendapatan bersih para peneroka kita ini.

Sebenarnya selain daripada baki yang ditunjukkan kepada pay-sheet para peneroka itu, ada unsur-unsur lain yang mesti dikira sebagai pendapatan bersih. Ini terutama sekali termasuklah kemudahan pinjaman ataupun pendahuluan yang diberi melalui kedai-kedai Perbadanan Niaga FELDA. Biasanya para peneroka diberikan kemudahan ini untuk mengambil barang-barang terlebih dahulu mengikut keadaan dan suasana di satu-satu rancangan yang ada berbeza sedikit. Kadangkala satu rancangan itu sampai \$250 kita beri ataupun \$200 ataupun \$150. Pendapatan ini adalah merupakan pendapatan bersih yang terpaksa ditolak oleh FELDA di dalam pay-sheet itu.

Satu lagi jumlah yang mesti dikira sebagai pendapatan bersih yang telah diberi terlebih dahulu dalam bentuk pinjaman sebagai satu kemudahan kepada para peneroka kita di dalam rancangan-rancangan getah ialah pendahuluan tunai. Pendahuluan tunai ini kadangkala biasanya dalam anggaran kira-kira \$200 sebulan diberikan dahulu kepada para peneroka kita. Jadi kalau ini diambil kira sebagai pendapatan bersih, maka di hujung pay-sheet itu biasanya akan ada lebih daripada \$50 dan lain-lain lagi. Saya telah pun menyarankan perkara ini kepada pihak pentadbiran dan juga para pemimpin peneroka. Kalau sekiranya hendak melihat baki tunai di dalam pay-sheet itu lebih ataupun besar jumlahnya, kita boleh fikirkan dan kita boleh cadangkan supaya kemudahan-kemudahan ini ditiadakan, tetapi saya tahu ramai sebilangan besar daripada para peneroka tidak akan bersetuju kerana itu adalah merupakan satu kemudahan yang telah mereka nikmati selama ini.

Para peneroka kita ini faham dan tahu akan keadaan ini. Cuma memang benarlah seperti yang dikatakan oleh Yang Berhormat dari Maran tadi yang kurang dan sentiasa ditimbulkan ini ialah tentang duit lebih untuk berbelanja. Jadi untuk hendak menampung keadaan yang demikian, kita sentiasa menasihatkan para peneroka kita supaya cuba mempelbagaikan sumber-sumber pendapatan mereka melalui berbagai kegiatan ekonomi yang boleh dibantu oleh pihak pentadbiran FELDA.

Jadi, Tuan Pengerusi, perkara ini saya faham begitu sensitif dan pihak FELDA sentiasa memberikan penerangan dan penjelasan kepada para peneroka kita. Selain daripada itu patut juga saya sebutkan, saya suka jelaskan betul-betul dalam Dewan yang mulia ini iaitu dari segi FELDA, potongan-potongan yang dibuat hanyalah sepanjang yang berkaitan dengan pengurusan FELDA yang jumlah bilangan potongan itu tidak lebih daripada lapan jenis potongan.

Potongan-potongan yang dikira wajib mesti diambil dan dibuat oleh pihak pengurusan. Selain daripada potongan yang dibuat oleh pihak pengurusan FELDA ini ada dua lagi potongan yang dibuat pada peringkat rancangan dan juga pada peringkat blok. Jadi semuanya ini apabila sudah dipotong, itu pada akhirnya akan memberikan ataupun mengurangkan jumlah pendapatan bersih para peneroka kita dan pihak Kementerian dan FELDA tidak ada masalah kalau sekiranya sebagai satu cara untuk hendak melihat para peneroka mendapat satu jumlah pendapatan yang lebih daripada yang ada sekarang, maka terpulanglah kepada pemimpin-pemimpin peneroka dan peneroka-peneroka yang ada di peringkat rancangan sama ada untuk meneruskan ataupun tidak potongan-potongan yang dibuat di peringkat JKRR dan juga di peringkat blok.

Jadi, Tuan Pengerusi, pada hemat Kementerian dan juga FELDA, kalau potongan-potongan ini dapat ditiadakan, ini sudah pasti akan menunjukkan suatu kadar pendapatan di kalangan peneroka yang lebih tinggi tetapi saya pun maklum dan para peneroka pun maklum kalau sekiranya potongan-potongan itu tidak dibuat daripada peringkat JKRR dan peringkat blok, maka mereka tidak akan dapat membuat sebarang bentuk kegiatan pada peringkat rancangan dan peringkat blok masing-masing.

Inilah persoalan-persoalan yang menjadi perkara yang sering diperkatakan di peringkat rancangan.

Tuan Pengerusi, selain daripada itu Yang Berhormat dari Rajang, rasa saya, saya ucapkan terima kasih di atas pandangan ini dan peruntukan yang diberi ini sebenarnya ialah untuk membantu Lembaga Kemajuan Tanah Sarawak dan segala urusan ini banyak bergantung kepada budi bicara Lembaga Kemajuan Tanah Sarawak sendiri dan

saya akan menyalurkan pandangan-pandangan ini untuk diperbetulkan mana yang perlu diperbetulkan supaya perkara-perkara yang dibangkitkan oleh Yang Berhormat dari Rajang tadi dapat dicari jalan supaya diselesaikan di masa yang akan datang. Itu sahajalah Tuan Pengerusi, terima kasih banyak.

Tuan Pengerusi (Dato Haji Mohamed Amin bin Haji Daud): Ahli-ahli Yang Berhormat, masalahnya ialah bahawa wang sejumlah \$334,336,400 untuk Maksud B.53 di bawah Kementerian Kemajuan Tanah dan Kemajuan Wilayah jadi sebahagian daripada Jadual hendaklah disetujui.

Masalah dikemuka bagi diputuskan, dan disetujui.

Wang sebanyak \$334,336,400 untuk Maksud B.53 diperintahkan jadi sebahagian daripada Jadual.

Tuan Pengerusi (Dato Haji Mohamed Amin bin Haji Daud): Masalahnya ialah bahawa perbelanjaan sebanyak \$948,107,490 yang disebutkan dalam Maksud P.53 dalam Anggaran Pembangunan, 1990 hendaklah diluluskan.

Masalah dikemuka bagi diputuskan, dan disetujui.

Wang sebanyak \$948,107,490 untuk Maksud P.53 diluluskan jadi sebahagian daripada Anggaran Pembangunan, 1990.

Maksud B.54 (Jadual)—

Maksud P.54 (Anggaran Pembangunan, 1990)—

Tuan Pengerusi (Dato Haji Mohamed Amin bin Haji Daud): Ahli-ahli Yang Berhormat, Kepala Bekalan B.54 dan Kepala Pembangunan P.54 di bawah Kementerian Pembangunan Negara dan Luar Bandar terbuka untuk dibahas. Yang Berhormat dari Nibong Tebal.

4.22 ptg.

Dr Goh Cheng Teik (Nibong Tebal): Tuan Pengerusi, saya menyokong peruntukan yang dipohon oleh Kementerian Pembangunan Negara dan Luar Bandar di bawah Butiran-butiran 02300 hingga 030000, mukasurat 265 dan 266.

Peruntukan tersebut diperlukan untuk menaik taraf kemudahan-kemudahan di kawasan-kawasan luar bandar yang mundur seperti jalan, titi dan bekalan air dan untuk memajukan perusahaan-perusahaan kecil di situ. Malangnya, Tuan Pengerusi, saya lihat di Butiran 02900—Kemajuan Perkampungan yang menyentuh kampung-kampung baru telah dipindah kepada Kementerian Perumahan dan Kerajaan Tempatan. Ingin saya menjelaskan saya tidak menentang Kementerian Perumahan dan Kerajaan Tempatan bertanggungjawab bagi kampung-kampung baru. Tetapi ingin saya dengan segala hormatnya meminta bahawa pada prinsipnya semua peruntukan tentang kawasan-kawasan luar bandar sama ada kampung-kampung baru, kampung-kampung tradisional atau penempatan-penempatan ladang haruslah diletakkan di bawah satu Kementerian bersama.

Tuan Pengerusi, baru-baru ini Parti Komunis Malaya sudah menandatangani perjanjian perdamaian dengan Kerajaan Malaysia di Haadyai negeri Thailand. Melalui perjanjian ini Chin Peng, Rashid Maidin dan pemberontak-pemberontak komunis yang lain menamatkan perang mereka terhadap Kerajaan Negara ini yang mereka telah mulakan pada tahun 1948. Mengikut laporan Pasukan Keselamatan kita, mereka sedang bekerja dengan kami untuk membuka “booby trap” yang dipasangkan oleh mereka di hutan kita. Memandangkan bahawa pemberontakan telah berakhir, maka masanya sudah tiba untuk kita mengkaji semula kedudukan kampung-kampung baru di Semenanjung Malaysia. Lebih kurang 500 buah kampung-kampung baru telah dibuka

pada awal tahun 1950an oleh tentera penjajah.

Tuan Pengerusi (Dato Haji Mohamed Amin bin Haji Daud): Yang Berhormat, butiran berapa itu? Sebab kampung-kampung baru ini di bawah Kementerian Perumahan, bukan Luar Bandar.

Dr Goh Cheng Teik: Ya, Tuan Pengerusi, saya hendak beri sebab-sebab kenapa.

Tuan Pengerusi (Dato Haji Mohamed Amin bin Haji Daud): Kalau ringkas tidak apa, tetapi tidak boleh sebagai tajuk yang besar.

Dr Goh Cheng Teik: Ringkas, 3-4 minit sahaja, Tuan Pengerusi.

Tuan Pengerusi (Dato Haji Mohamed Amin bin Haji Daud): Okay, sila.

Dr Goh Cheng Teik: Terima kasih Tuan Pengerusi, lebih kurang 500 buah kampung-kampung baru telah dibuka pada awal tahun 1950an oleh tentera penjajah bagi mengumpul semula keluarga-keluarga Cina yang tinggal di kawasan-kawasan luar bandar. Penduduk-penduduk ini dipagarkan di dalam dawai berduri, keluar masuk diawasi dengan ketat supaya makanan dan maklumat tidak sampai ke tangan pemberontak yang hampir kesemuanya orang keturunan Cina. Kita boleh membahaskan sehingga bila-bila sahaja sama ada pihak berkuasa penjajah patut mengenalpasti orang Cina luar bandar untuk ditempatkan di kampung-kampung baru atau tidak. Tetapi ini sudah menjadi soalan akademik sahaja. Apa yang kita patut membahaskan sekarang ialah apa yang kita patut buat dengan kampung-kampung baru yang kita telah warisi daripada pihak penjajah.

Saya menggesa Kerajaan Malaysia mengambil kesempatan dengan situasi baru ini untuk merobohkan dawai berduri yang masih kekal dan merancang

satu plan yang menyeluruh untuk mengintegrasikan kampung-kampung baru dengan kampung-kampung lama dan penempatan-penempatan estet yang berjiran di mana keadaan mengizinkan. Bukan senang untuk membetulkan apa yang telah berlaku selama 4 dekad kebelakangan ini tetapi sekiranya kita berazam untuk membina satu negara bersatu, kita harus berikhtiar mencapai integrasi kebangsaan juga di kawasan-kawasan luar bandar Malaysia.

Tuan Pengerusi, amalan sekarang yang mana seorang Menteri Cina menjaga kampung-kampung baru dan seorang Menteri Melayu menjaga kampung-kampung tradisional patut dihentikan. Kita perlukan seorang Menteri Malaysia, tidak kira beliau orang Melayu atau orang Cina untuk menjaga semua penduduk-penduduk Malaysia luar bandar tanpa mengira sama ada mereka tinggal di kampung-kampung baru, kampung-kampung lama, ladang-ladang yang pecah-belah atau rumah-rumah panjang.

Dr Eng Seng Chai: (*Bangun*)

Tuan Pengerusi (Dato Haji Mohamed Amin bin Haji Daud): Yang Berhormat, nanti sekejap. Sudah habis.

Dr Goh Cheng Teik: Habis, tidak payahlah Yang Berhormat.

Dr Eng Seng Chai: Bukan, point of order, tidak cukup kuorum.

Tuan Pengerusi (Dato Haji Mohamed Amin bin Haji Daud): Point of order, tidak cukup kuorum! Cuba bilang. Setiausaha tidak ada? Tidak ada kuorum, tolong bilang berapa yang ada! 23 orang ahli hadir, bunyikan loceng.

Loceng dibunyikan.

(Ahli-ahli dikira, lebih 26 Ahli hadir)

Tuan Pengerusi (Dato Haji Mohamed Amin bin Haji Daud): Sudah ada 40 Ahli-ahli Parlimen, sekarang boleh teruskan. Ahli Yang Berhormat dari Kuala Kedah.

4.30 ptg.

Dato' Haji Mohammad Abu Bakar bin Rautin Ibrahim (Kuala Kedah): Tuan Pengerusi, saya ingin mengambil bahagian di dalam membahaskan peruntukan di dalam Kementerian Pembangunan Negara dan Luar Bandar dan saya rujuk kepada mukasurat 265 Butiran 02400—Penempatan Semula Kampung Tradisional dan peruntukannya adalah sebanyak \$12,354,200; Butiran 02500—Pembangunan Masyarakat, Butiran Kecil 02—Rancangan Pemulihan Kampung—\$27,683,000 dan Butiran 02800—Industri Kampung—\$13,426,900.

Tuan Pengerusi, pada masa-masa yang lalu saya telah membangkitkan masalah-masalah hakisan yang berlaku di kawasan Kuala Kedah tetapi masalah-masalah ini telah diberi perhatian oleh pihak Kerajaan. Saya ingin mengucapkan setinggi-tinggi terima kasih kepada Yang Amat Berhormat Perdana Menteri dan Kerajaan Malaysia yang telah meluluskan peruntukan untuk membina tembok-tembok di kiri kanan tebing sungai di Kuala Kedah untuk menjadi benteng daripada hakisan ombak dan alun. Sekarang ini penduduk-penduduk di Kuala Kedah mendapati rumah dan tanah mereka lebih terjamin daripada ancaman hakisan sejak beberapa tahun dahulu. Kejayaan ini adalah hasil daripada lawatan Yang Amat Berhormat Perdana Menteri ke Kuala Kedah tidak berapa lama sebelum itu. Selepas lawatan Yang Amat Berhormat Perdana Menteri, rakyat di Kuala Kedah khasnya kaum nelayan masih menghadapi cabaran hidup yang lain seperti tidak memiliki surat-surat hakmilik tanah dan rumah sendiri dan tidak menikmati satu kualiti hidup yang diharap-harapkan. Mereka masih lagi ketinggalan di dalam serba-serbi, tidak ada tempat tinggal yang sempurna di dalam satu-satu rancangan perumahan yang tersusun.

Oleh itu pada awal tahun 1986 saya telah menjemput Yang Amat Berhormat Timbalan Perdana Menteri merangkap Menteri Pembangunan Negara dan Luar Bandar untuk melawat Kuala Kedah khasnya di kampung nelayan di seberang Kampung Baru. Yang Amat Berhormat Timbalan Perdana Menteri sudi membuat lawatan tersebut dan melihat sendiri keadaan kampung-kampung nelayan tersebut yang sesak itu. Pada masa itu juga, Yang Amat Berhormat Timbalan Perdana Menteri mencadangkan supaya Kerajaan membuat pengambilan tanah yang berhampiran untuk satu rancangan penempatan semula nelayan-nelayan daripada kampung-kampung yang terlibat.

Tuan Pengerusi, saya telah pun membangkitkan dalam Dewan yang mulia ini pada masa-masa yang lalu berkenaan dengan corak penghidupan nelayan-nelayan yang tidak mempunyai hakmilik-hakmilik tanah dan rumah, masing-masing yang terpaksa tinggal di pinggir-pinggir sungai, di kuala-kuala dan ditepi-tepi pantai, di atas tanah reserve, dengan izin. Oleh sebab yang demikian mereka ini terpaksa hidup sebagai setinggan-setinggan dengan tidak mendapat kemudahan-kemudahan asas yang sempurna. Rumah-rumah mereka dibina dengan tidak tersusun dan sesak sehingga sukar untuk satu-satu kemudahan seperti jalan dan longkang untuk dibina dan bekalan-bekalan air dan api elektrik untuk diberikan.

Dalam membahas Belanjawan pada tahun 1989 pada 13hb November, 1988, saya telah pun mengesyorkan supaya:

- (i) Kerajaan mengadakan skim-skim penempatan semula nelayan untuk memberi tempat tinggal yang sempurna dengan hakmilik-hakmilik tanah dan rumah;
- (ii) untuk menyediakan sumber-sumber baru ekonomi di skim-skim penempatan tersebut ataupun ditempat-tempat yang

berhampiran untuk menambah pendapatan keluarga nelayan;

- (iii) menyediakan tapak-tapak industri kecil, gerai-gerai dan bengkel-bengkel;
- (iv) memberi kemudahan-kemudahan kredit kewangan;
- (v) memberi kursus-kursus kemahiran; dan akhirnya;
- (vi) untuk membekalkan kemudahan-kemudahan di dalam bidang ternakan.

Tuan Pengerusi, saya bersyukur dan berterima kasih apabila diberitahu bahawa Kementerian Pembangunan Negara dan Luar Bandar telah meluluskan peruntukan wang sejumlah \$6 juta untuk satu skim penempatan semula nelayan-nelayan Kuala Kedah dalam tahun 1990 ini. Apa yang saya ingin mendapat penjelasan daripada pihak Kementerian ialah detail skim yang dicadangkan itu, sama ada skim itu merangkumi cadangan-cadangan yang saya sebutkan tadi dan bagaimanakah costing, dengan izin, dibuat untuk berbagai-bagai komponen skim itu, adakah satu perundingan rasmi dibuat dengan nelayan-nelayan yang terlibat.

Untuk makluman Kerajaan, jumlah bilangan keluarga nelayan yang terlibat di dalam skim tersebut ialah 600 keluarga kesemuanya. Jika sekiranya Kerajaan bercadang membina 600 unit rumah satu tingkat separuh konkrit, skim tersebut memerlukan 75 ekar yang terdiri daripada 3,200 kaki persegi satu unit. Kos satu unit tidak termasuk harga tanah ialah \$17,000 yang terdiri daripada kos tambun \$5,000, kos bangunan \$10,000 dan kos prasarana \$2,000. Ini bermakna kos skim tersebut ialah \$10,200,000 iaitu \$17,000 x 600. Ini tidak termasuk harga tanah dan kos yang saya sebutkan tadi juga tidak termasuk kos menyediakan satu tapak industri untuk kos tanah dan pembinaan bengkel-bengkel dan lain-lain.

Tuan Pengerusi, oleh yang demikian saya sekali minta penjelasan berkenaan dengan detailed scheme yang dicadangkan itu untuk menempatkan semula nelayan-nelayan di Kuala Kedah.

Yang kedua, saya ingin memohon kepada Kerajaan supaya peruntukan \$6 juta itu ditambah kepada \$15 juta memandangkan costing yang saya sebutkan tadi.

Tuan Pengerusi, yang ketiga, saya pohon pihak Kerajaan menubuhkan satu Jawatankuasa Pelaksanaan Skim Penempatan ini yang dianggotai bersama oleh wakil-wakil nelayan yang terlibat di Kuala Kedah supaya pandangan mereka juga diambil kira sebelum skim penempatan ini dilaksanakan.

Tuan Pengerusi, dengan itu saya pohon menyokong peruntukan Kementerian ini.

Tuan Pengerusi (Dato Haji Mohamed Amin bin Haji Daud): Yang Berhormat dari Saratok.

4.40 ptg.

Datuk Peter Tinggom Anak Kamarau (Saratok): Tuan Pengerusi, mukasurat 263, Maksud Bekalan 54, Kementerian Pembangunan Negara dan Luar Bandar, Butiran 010000 Pentadbiran Am dan 020000 Pembangunan Masyarakat dan Pelajaran Dewasa di bawah Kod (Objek Am), Emolumen dan Perkhidmatan dan Bekalan yang diperuntukkan sebanyak kedua-dua itu lebih \$90 juta, kurang \$4 juta lebih daripada peruntukan tahun 1989.

Tuan Pengerusi, mula-mulanya saya ucapkan ribuan terima kasih kepada Kementerian Pembangunan Negara dan Luar Bandar oleh kerana dalam masa-masa yang lepas telah mengadakan banyak bantuan menerusi KEMAS di kawasan saya di P.164 Saratok.

Tuan Pengerusi, saya difahamkan banyak kelas Tabika telah ditubuhkan selama ini di seluruh negeri di Semenanjung dan juga di Sarawak, tetapi kalau kita ambil kira berapa banyaknya penduduk-penduduk di luar bandar di negeri Sarawak tentu banyak lagi kelas Tabika yang patut dilaksanakan, tetapi sebaliknya itu tidak. Ini disebabkan saya faham masa perancangan dibuat untuk Rancangan Malaysia Kelima dahulu tidak ada permintaan, lebih-lebih lagi dari kawasan pendalaman ataupun dari kawasan rumah-rumah panjang. Kalau mengikut tafsiran ini saya ambil kira dari kawasan saya di Saratok, tetapi semenjak 2-3 tahun ini ada perubahan yang menunjukkan banyak ibubapa yang mempunyai anak berumur 3-5 tahun berminat untuk mengadakan kelas Tabika di kawasan yang ada sekolah rendah Kerajaan. Pada masa ini ada dua buah kelas Tabika diadakan mulai tahun 1989 ini di kawasan rumah panjang di Saratok.

Tuan Pengerusi, dalam lawatan saya di merata-rata tempat di kawasan saya banyak lagi permintaan yang saya terima dan diserahkan kepada Pejabat KEMAS di Daerah Saratok. Saya telah difahamkan iaitu tidak ada cukup guru-guru yang terlatih supaya kelas dapat dibuka banyak lagi. Di sini saya telah diberitahu oleh pegawai KEMAS Daerah Saratok, iaitu permintaan ini telah disampaikan kepada Pegawai KEMAS Negeri supaya beberapa orang di Daerah Saratok dapat diambil untuk berlatih sebagai guru-guru Tabika.

Tuan Pengerusi, di sini saya suka memberi pandangan saya sendiri supaya orang Saratok sendiri dapat berlatih dan bukan orang dari luar kawasan. Ini bermakna bukan orang luar tidak diterima mengajar ataupun membantu, tetapi untuk mengajar anak-anak yang rendah umur kita perlu guru-guru itu diambilkira oleh anak-anak sebagai ibu mereka dan bertutur bahasa ibundanya sendiri. Ini sebagai untuk permulaan.

Tuan Pengerusi, saya harap perkara yang saya sentuh tadi dapat ditimbang dengan sewajarnya supaya bagi permulaannya orang di Sarawak menikmati segala kemudahan yang sentiasa ada, tetapi tidak diguna selama ini dengan sepenuhnya.

Tuan Pengerusi, akhirnya, di mukasurat 265, Butiran 01700 Bekalan Elektrik Luar Bandar, Butiran 02000 Bekalan Air Luar Bandar. Saya nampak ada jauh kurang peruntukan pada tahun 1990 nanti dari tahun 1989 ini. Jadi saya minta satu penjelasan dari Kementerian yang berkenaan kerana kerap kali perkara ini disentuh di dalam Dewan yang mulia ini dalam masa lepas. Begitu juga peruntukan jalan di luar bandar, saya minta patut ditambah banyak lagi memandangkan keadaan di luar bandar di negeri Sarawak lagi jauh ketinggalan.

Itu sahaja, Tuan Pengerusi, terima kasih.

Tuan Pengerusi (Dato Haji Mohamed Amin bin Haji Daud): Yang Berhormat dari Padang Terap.

4.46 ptg.

Dato' Dr Affifudin bin Haji Omar (Padang Terap): Tuan Pengerusi, saya ingin merujuk kepada mukasurat 263 iaitu di bawah Bekalan B.54, Butiran 040000 Majlis Amanah Rakyat.

Tuan Pengerusi, di Dewan yang mulia ini saya ingin mengucapkan tahniah dan syabas kepada Majlis ini kerana telah menjalankan kerja-kerja untuk meningkatkan golongan kaum bumiputera di dalam bidang-bidang ekonomi, bidang-bidang sosial melalui bermacam-macam saluran, khususnya dalam bidang pelajaran. Dalam hal Butiran ini, MARA telah mengeluarkan beratus juta ringgit untuk memberi biasiswa dan pinjaman kepada penuntut-penuntut ataupun mahasiswa-mahasiswa yang kebanyakan telah pun keluar dan bekerja. Saya ingin bertanya kepada MARA

apakah pinjaman-pinjaman yang telah diberi itu telah pun dibayar balik kesemuanya kerana tidak berapa lama dahulu masalah pembayaran balik pinjaman-pinjaman ini telah dibangkitkan dan kita diberitahu banyak berpuluh-puluh juta ringgit lagi tidak lagi dibayar oleh mahasiswa-mahasiswa ataupun graduan-graduan yang telah pun mendapat manfaat daripada pinjaman ini.

Saya menyeru pihak MARA supaya bertegas dalam bidang ini. Kalau kita hendak minta balik, minta balik secara betul-betul. Kalau boleh, diadakan secara perundangan (legal). Kalau hendak dibiarkan begitu sahaja, saya cadangkan supaya pihak MARA teruskan menjadikan pinjaman ini sebagai biasiswa dan tidak perlu diminta balik kerana pada masa ini saya mendengar rungutan-rungutan bahawa setengah sahaja yang diminta balik dan setengahnya diconvert kepada biasiswa. Saya harap pihak MARA bertegas dalam bidang ini supaya tidak diambil peluang oleh orang-orang yang hanya tahu menerima tetapi tidak tahu memberi balik.

Prestasi MARA di dalam bidang ini saya ingin menyatakan adalah baik kerana kalau kita ditanya manakah agensi-agensi Kerajaan yang paling berjasa kepada golongan bumiputera, maka jawabnya MARA lah yang paling berjasa kerana MARA memberi segala bantuan dan segala pembangunan kepada keseluruhan, "the whole spectrum", dengan izin, kaum bumiputera. Jadi, saya harap pihak MARA mengambil ingatan di dalam hal ini supaya tidak disalah anggap bahawa pengurusan MARA dikatakan sebagai tidak mempunyai satu pendirian yang tegas.

Yang kedua, Tuan Pengerusi, saya ingin merujuk kepada mukasurat 264, Butiran 010000 di bawah P.54, peruntukan Pembangunan, iaitu Maktab Rendah Sains MARA diberi sebanyak \$20 juta untuk tahun ini.

Tuan Pengerusi, konsep Maktab Rendah Sains MARA ini adalah satu konsep yang baik yang mana MARA dengan cara ini telah dapat mengeluarkan anak-anak kita iaitu anak-anak bumiputera di dalam bidang lulusan di dalam bidang sains dan teknologi dan teknologi yang tinggi. Cuma dua komen saya ingin membuat di sini. Di dalam Maktab Rendah Sains MARA, penjurusan awal telah dibuat iaitu pada Tingkatan Empat. Pengkhususan telah pun diberi kepada murid-murid yang mengambil ilmu sains, yakni setengah daripada murid-murid yang kemungkinan tidak mengambil bidang-bidang di dalam kemanusiaan, khususnya di dalam bidang sastera, sejarah dan juga lain-lain bidang kemanusiaan.

Saya faham kerana pihak MARA ingin menumpukan mereka untuk menjadikan mereka saintis. Tetapi, Tuan Pengerusi, saya ingin mencadangkan supaya walaupun tidak dapat dimasukkan ke dalam pendidikan formal, disiplin-disiplin seperti sejarah dan sastera ini dimasukkan di dalam bidang informal supaya anak-anak kita tidak lama, kalau dia jadi saintis pun, dia jadi engineer, dia jadi doktor, dia masih lagi mempunyai ciri-ciri kemanusiaan di dalam jiwanya. Sebab kita lihat kebanyakan anak-anak kita yang dikhususkan terlalu awal pada masa ini hanya keluar mempunyai sifat ataupun sikap yang parochial. Dia hanya mengetahui tentang bidang teknologi dan sains sahaja. Kalau dibawa berbincang di dalam bidang sastera, di dalam bidang sejarah, dia tidak tahu, kerana apa yang dipelajari dalam bidang sejarah dan sastera, hanya setakat Tingkatan Tiga ataupun setakat Darjah Enam. Jadi, di sinilah yang pentingnya kerana kita tidak mahu mewujudkan satu golongan intelektual bumiputera yang keluar melalui saluran MARA ini sebagai satu golongan yang cerdik tetapi automaton, orang yang hanya tahu

mengenai dengan perkara-perkara saintifik sahaja. Bila datang tentang perkara kemanusiaan, perkara sejarah, masalah keagamaan mungkin dia tidak ada. Kerana inilah yang kita dapat sekarang ini iaitu anak-anak kita walaupun pandai, bijak dapat masuk ke Oxford, Cambridge, Harvard, Yale, Cornell dan lain-lain lagi, tetapi mereka keluar sebagai orang yang mempunyai tunnel vision, dia tidak dapat meng-appreciate, dengan izin, ilmu-ilmu dalam bidang-bidang yang lain. Saya harap walaupun tidak dapat dimasukkan disiplin-disiplin ini di dalam struktur kurikulum yang formal diadakan juga secara informal, kelab sasterakah, kelab sejarakah supaya anak-anak kita ini dimasukkan ciri-ciri kemanusiaan ini.

Tuan Pengerusi, saya rujuk pula kepada mukasurat 265, Butiran 02300 iaitu Pemberian kepada Negeri-negeri untuk jalan di luar bandar yang pada tahun hadapan akan diberi sebanyak \$148 juta lebih kurang, Tuan Pengerusi. Saya telah bercakap selama tiga tahun di Dewan ini mengenai hal ini dan telah merayu kepada Kementerian supaya kawasan saya khususnya dan kawasan-kawasan luar bandar lainnya di Maran, di Baling, di Sik ataupun di Saratok khususnya di Padang Terap kawasan saya yang ketinggalan dari segi asas pembangunan. Kalau kawasan-kawasan lain, Tuan Pengerusi, mereka meminta benda-benda yang lain yang sofistikated, di kawasan-kawasan saya dan kawasan-kawasan kawan yang lain kami masih lagi memohon jalan, elektrik. Kami masih lagi memohon jalan mini-tar dan banyak lagi kawasan-kawasan kami yang sekarang ini Land Rover pun tidak boleh masuk, Tuan Pengerusi, terpaksa tinggal Land Rover. Wakil Rakyat ataupun pegawai Kerajaan tinggal Land Rover dan terpaksa berjalan berbatu-batu untuk menemui rakyat. Jadi, di sini di dalam peruntukan yang banyak ini apakah kiranya pihak Kementerian

menghulurkan kepada kawasan saya dan juga kawasan-kawasan lain yang saya sebut tadi termasuk Simunjan peruntukan-peruntukan yang cukup untuk memberi kemudahan-kemudahan kepada rakyat yang memintanya, bukan di atas kehendak sosial, tetapi kehendak ekonomi asas. Kalau Tuan Pengerusi pergi melawat ke kawasan-kawasan ini, kehendak yang saya maksudkan ekonomi asas ini ialah kebanyakan jalan-jalan ini bukan sahaja tidak selesa dijalan, tetapi menggugat pendapatan-pendapatan penduduk-penduduk itu. Misalannya penduduk yang membawa susu getah, kalau kita jalan sepanjang dua, tiga batu di dalam jalan-jalan ini, kita dapati banyak susu-susu getah yang tumpah. Ini kalau dikira, kalau sehari tiga pint susu getah yang tumpah saya kira pembaziran berlaku kalau dikira pada setahun mungkin banyak. Kalau pembaziran \$3,000 setahun, \$3,000 adalah pendapatan yang banyak kepada penduduk-penduduk miskin ini. Dan saya harap untuk memperkuat ataupun membuktikan saranan saya ini, Kementerian menjalankan satu kajian mengenai pembaziran (wastage) ataupun tumpahan yang berlaku kepada susu-susu getah ini di atas jalan-jalan yang tidak elok. Saya pasti Kementerian akan mendapat satu figure ataupun satu angka yang sangat significant yang menunjukkan bahawa jalan yang ada itu menjadi satu faktor yang menyumbang kepada kemiskinan rakyat.

Jadi, inilah rayuan saya pada tahun yang ketiga ini. Pada tahun depan sama ada lekat atau tidak lekat lagi, tidak tahulah. Ini dibuat ialah supaya rakyat dapat terus terbela dan kehendak asas ekonomi mereka dapat diatasi, dapat dipenuhi oleh Kementerian. Kerana pada masa ini tidak ada lagi alasan-alasan yang mengatakan pembangunan di kawasan seperti ini tidak boleh dibuat. Di kawasan saya di Padang Terap, di Maran yang mana dikatakan komunis banyak, gajah banyak tetapi, Tuan Pengerusi, komunis sudah tidak ada lagi. Gajah mungkin akan dipindahkan ke

tempat-tempat lain. Saya haraplah dan rayuan saya ini diambil secara serius oleh Kementerian kerana banyak lagi kawasan-kawasan ini yang memerlukan prasarana asas ini dan mereka menanti dengan penuh harapan segala apa yang dijanji oleh Wakil-wakil Rakyat yang mewakili Kerajaan.

Dengan itu, saya ucapkan terima kasih, Tuan Pengerusi, kerana memberi peluang kepada saya.

Tuan Pengerusi (Tuan Haji Mohamed Amin bin Haji Daud): Dia sebut Maran ada gajah, boleh Ahli Yang Berhormat dari Maran teruskan.

4.58 ptg.

Tuan Haji Mohamad bin Abdullah (Maran): Terima kasih, Tuan Pengerusi, dan juga terima kasih kepada Ahli Yang Berhormat dari Padang Terap. Saya, Tuan Pengerusi, akan bercakap dalam Butiran yang paling banyak, daripada mukasurat 263, 264, 265, 266, tetapi saya akan bercakap paling ringkas walaupun saya merujuk kepada mukasurat-mukasurat yang saya nyata tadi.

Tuan Pengerusi, kita telah mendengar bahawa kebanyakan orang-orang yang tinggal di bandar adalah merupakan orang-orang yang tidak menyokong Kerajaan. Saya juga telah menyuarakan semasa ucapan dasar bahawa orang-orang luar bandarlah orang yang paling taat dan setia kepada Kerajaan. (*Tepuk*)

Tuan Pengerusi (Tuan Haji Mohamed Amin bin Haji Daud): Yang Berhormat, Yang Berhormat menyebut apa yang telah dibahas. Teruskan kepada butiran yang berkenaan.

Tuan Haji Mohamad bin Abdullah: Oleh sebab itu, saya merayu kepada Kerajaan, tidak ragu-ragu lagi bahawa peruntukan sebanyak \$1,572,052,100 perlu ditambah berlipatganda lagi pertambahannya. Kita telah merdeka selama 32 tahun tetapi dengarlah rayuan-rayuan orang luar bandar melalui

Wakil-wakil Rakyat mereka. Apakah rintihan-rintihan mereka yang telah disampaikan di sini? Apakah kita mesti mendiamkan diri dalam perkara ini? Saya tidak pernah bercakap lebih serius daripada hari ini. (*Tepuk*) Saya telah bercakap sendiri mengenai sistem baru rancangan FELDA yang akan menghakiskan hakmilik orang-orang luar bandar yang mana orang-orang luar bandar hanya merupakan pekerja-pekerja estet. Ke manakah mereka akan pergi setelah mereka tidak menjadi pekerja-pekerja di estet lagi? Di hari ini kita menyuarakan, saya menyuarakan bahawa mereka perlulah satu pembelaan yang lebih besar kepada orang-orang di luar bandar kerana mereka adalah orang yang paling taat setia kepada Kerajaan. Terima kasih. (*Tepuk*)

Tuan Pengerusi (Dato Haji Mohamed Amin bin Haji Daud): Ahli Yang Berhormat dari Marang.

5.02 ptg.

Tuan Haji Abdul Rahman bin Bakar: Tuan Pengerusi, pertama saya ingin bercakap mengenai dengan Kemajuan Masyarakat dan juga Pelajaran Dewasa. Saya ingin mengesyorkan supaya dikaji balik tentang Taman Bimbingan Kanak-kanak (Tabika) di seluruh negara yang mana perlu dikaji dan dilihat:

- (1) kekurangan guru-guru yang amat nyata di Tabika-tabika ini, malahan akibat daripada kekurangan guru ini bukan sahaja anak-anak yang tak cukup diberikan pelajaran, tetapi ramai kanak-kanak terpaksa lari ke Tabika-tabika yang lain yang cukup guru. Kita berasa malu dan segan sebuah Kementerian yang besar tetapi nyata tidak mempunyai guru-guru yang cukup. Di kawasan saya sahaja, kawasan Parlimen Marang, pada hari ini terdapat kira-kira 10 orang guru Tabika yang tidak cukup guru;

- (2) mengenai dengan pembantu kepada guru berkenaan ataupun dikenali sebagai Pembantu Tabika. Pembantu Tabika ini separuhnya diberi gaji, yang separuhnya tak diberikan gaji, yang sepatutnya diberikan \$20 sebulan, yang separuhnya \$30 sebulan, separuhnya tidak ada gaji langsung. Kita mintalah supaya hal ini diaturkan kembali supaya setiap kelas bukan sahaja mempunyai guru, malahan juga mempunyai Pembantu. Adalah tidak logik dan tidak munasabah seorang guru terpaksa menjaga sampai 40-50 orang murid. Kencing dia, berak dia, menangis dia, belajar dia, mengatur dia, minum dia, makan dia, bimbing dia, semuanya dia tanpa seorang Pembantu yang patut dikekalkan dan diberikan latihan yang secukupnya. Hal ini telah disuarakan pada banyak masa, pada banyak tempat, pada banyak keadaan, pada banyak tahun, maka sampai masalah menjelang tahun 1990 supaya soal Pembantu Guru Tabika diselesaikan segera. Di Terengganu sahaja ramai guru-guru yang tidak mempunyai Pembantu Tabika;

- (3) menyentuh tentang Tabika ini perlulah amalan pemakanan yang sihat, yang cukup disegerakan. Banyak Tabika-tabika ini yang tidak mempunyai makanan yang sesuai dan cukup, malahan air pun terpaksa lagi memakai air perigi dan sebagainya.

Perkara yang kedua yang saya hendak sebutkan mengenai dengan kutub-khanah luar bandar. Ini pun perlu ditingkatkan dan disegerakan. Banyak kutub-khanah di luar bandar yang tidak berfungsi, hidup segan mati tak mahu, akibat daripada sistem penjagaan, pengawalan, pengurusan yang tidak stabil, yang tidak seimbang. Bukan salah pihak Kementerian, mungkin salah bimbingan yang diberikan.

Yang kedua, saya hendak cakap iaitu mengenai dengan Majlis Amanah Rakyat (MARA). Saya ucapkan syabas dan tahniah terutama kepada pengerusi barunya iaitu Dato' Ismail Said yang bekerja dengan begitu gigih dan mencemerlangkan MARA. Walau bagaimanapun, ingin saya menyentuh satu-dua perkara, pertama dari segi Institut Perdagangan MARA. Institut Perdagangan ini adalah bertujuan untuk melahirkan Pegawai-pegawai Kerani Akaun yang cekap dan bagus yang mempunyai kemahiran yang diperlukan oleh mana-mana organisasi, swasta, Kerajaan dan sebagainya.

Pada hari ini hanya satu sahaja Institut Perdagangan dibina iaitu di Kuala Lumpur ini, setelah lebih kurang 9 tahun beroperasi. Maka lahirlah kerani-kerani akaun yang jumlahnya lebih kurang 1,000 orang. Persoalan saya, kenapakah hanya dibina satu pusat sahaja? Kenapakah dibina di Kuala Lumpur sahaja? Sedangkan apabila menyentuh tentang Kementerian Pembangunan Negara dan Luar Bandar, sudah pastilah tuntutan di luar bandar juga diperlukan.

Saya minta supaya ianya patut dibina di luar bandar. Boleh dikatakan semua negeri yang berjumlah 13 buah negeri itu memerlukan Institut Perdagangan ini. Saya mengesyorkan atas 5 sebab kenapa Institut Perdagangan ini perlu dibina di luar bandar:

- (1) Sesuai dan serasi dengan Marang, maka kita sedar bahawa penyokong Kerajaan datangnya daripada luar bandar. Sokongan bulat kepada pemerintah dari luar bandar, bukannya di bandar sahaja. Maka tradisi untuk mengatakan bahawa Kuala Lumpur adalah merupakan pusat ataupun tempat tumpuan segala-galanya tidak perlu dipakai lagi. Saya tidak minta dirobuhkan Pusat MARA itu tetapi minta dipanjangkan dan diluaskan ke luar-luar bandar.

- (2) Tiada satu pun lagi institut perdagangan di luar bandar, sedangkan sokongan kepada MARA, sokongan kepada Kerajaan, sokongan kepada pemerintah, sokongan kepada parti adalah berpunca daripada luar bandar.
- (3) Tuntutan perdagangan sekarang semakin meningkat, semakin terselah, jadi saya tak nampaklah kenapa mesti kita pusatkan dan kita bulatkan kepada hal-hal yang lain lebih-lebih sangat sedangkan kepada soal perdagangan ini luar bandar kita kurangkan.
- (4) Saya lihat namanya Kementerian Pembangunan Negara dan Luar Bandar, maka sudah tentulah serasi dan sesuai Institut Perdagangan ini turut dinamakan dan dibina di luar bandar.
- (5) Kita lihat terlalu banyak sangat permintaan daripada anak-anak di luar bandar dan juga lulusan akaun kerani ini meminta supaya institut ini dibesarkan dan juga diperluaskan peranan dan fungsinya.

Tuan Pengerusi, saya juga ingin menyentuh mengenai dengan perdagangan dan perindustrian, halaman 264 di bawah MARA lagi iaitu pada hari ini kita lihat bahawa di bawah bidang ini terdapat empat bidang yang diterokai oleh pihak MARA. Pertama, Pembangunan Usahawan. Kedua, Pinjaman Pembangunan. Ketiga, mengenai dengan Kemajuan Projek; dan Keempat, Pembangunan Rumah-rumah Kedai.

Alhamdulillah syukur kepada Allah s.w.t. kerana pihak MARA telah berhasil melahirkan tidak kurang daripada 100,000 orang, mereka yang terlibat dalam perdagangan dan perindustrian, setelah mengambil masa kira-kira 32 tahun. Syabas dan tahniah, tetapi saya melihat hal ini patut diubah dan dikaji balik kerana apabila permintaan kejayaan begitu besar dan meningkat,

patutlah anak-anak kita, orang-orang kita ini bukan hanya dilatih dalam bentuk ad hoc, dalam bentuk sementara, dalam bentuk tiba-tiba dan juga diletakkan di rumah-rumah tumpangan, di balai-balai raya dan chalet-chalet apabila kita mengadakan kursus.

Sepatutnya kita buatlah satu tempat kursus yang istimewa, yang sistematik, yang mempunyai sukatan kurikulum yang terperinci dan juga yang teratur serta terancang. Oleh yang demikian, sesuai dengan tuntutan ini perlulah ditubuhkan satu institut ataupun pusat pengajian yang boleh kita kenali sebagai Institut Perdagangan dan Perindustrian.

Saya tidak mahu pada hari ini pihak swasta ataupun pihak-pihak yang lain mendahului cita rasa dan aspirasi rakyat yang terbanyak. Biarlah MARA yang telah dilahirkan dan diaspirasikan akibat daripada perbezaan ekonomi dan perbezaan pelajaran dan juga ketinggalan bangsa kita, maka biarlah kita mendahului pihak-pihak swasta ataupun pihak-pihak yang lain, dalam usaha melahirkan usahawan-usahawan yang berminat dalam perdagangan dan perindustrian ini dengan cara mewujudkan institut yang telah disyorkan itu.

Tuan Pengerusi, saya juga ingin menyentuh tentang pinjaman. MARA hari ini juga memberi pinjaman kepada ahli-ahli yang berminat dalam perniagaan tak lebih daripada \$250 ribu, bagi kontrak \$200 ribu. Saya rasa ini pun perlu diubahsuai dan perlu ditingkatkan. Saya percaya Pengerusi baru kita boleh berbuat demikian oleh kerana \$250 ribu ini apalah yang boleh dilakukan untuk membina sebuah perniagaan. Kalau hendak membina bengkel pun hari ini mungkin setengah juta ringgit dan sebagainya.

Kontrak pula hari ini \$200,000. Apalah ada \$200,000. Mungkin kelas F, kelas E, kelas EX. What about kelas B, kelas A ataupun kelas C? Jadi ini merupakan satu tuntutan yang patut kita buka balik dan sesuai dengan target

Dasar Ekonomi Baru yang memerlukan bahawa peratus kemajuan kita, 12% itu perlu kita capai menjelang tahun 1990. Kita ada setahun sahaja lagi. Terbukalah sedikit, biarlah banyak sedikit. Biarlah sampai \$1 juta. Ini saya kira tidak bersalahan kalau sekiranya kita mendapatkan duit dari Kementerian Kewangan yang mana Tabung Pemulihan Usahawan Bumiputera itu masih lagi tidak habis. Kita ada \$500 juta. Baru kita habis \$126 juta sebagaimana yang telah dinyatakan oleh Timbalan Menteri Kewangan. Apalah kiranya duit-duit ini dapat kita pinjam ataupun kita agihkan kepada permintaan-permintaan yang begitu ketara di kalangan peniaga-peniaga ataupun usahawan-usahawan muda kita.

Kemudahan, selain daripada itu juga saya ingin menekankan iaitu perlulah diwujudkan bengkel-bengkel yang banyak kepada pelatih-pelatih IKM. Hari ini bengkel-bengkel telah ada tetapi saya rasa permintaan itu perlu dan diperbanyakkan lagi. Saya dapati lulusan IKM iaitu kira-kira 1,500 orang setahun. Jadi kalau telah ditubuhkan semenjak tahun 1972 hari ini lulusan IKM kira-kira 25,500 orang. Jadi, apabila dia lulus bukan sahaja dia mempunyai masalah untuk melahirkan serta mengaplikasikan ilmu yang telah diberi oleh pihak MARA tadi akibat daripada ketiadaan bengkel itu tetapi dia menjadi serba salah. Ilmu ada, kemahiran ada, kebolehan ada tetapi bengkel untuk mereka mengamalkan apa yang dipelajari itu sering terbantut. Dan ini disuarakan dengan nyata, dengan jelas oleh pihak-pihak yang berkelulusan IKM itu sendiri.

Kemudian selain daripada itu juga, Tuan Pengerusi, saya ingin menyentuh lagi satu mengenai dengan kursus-kursus yang telah disediakan oleh pihak MARA. Iaitu bagi mereka yang ingin melanjutkan kursus pra-U bagi American degree dan juga British A-Level hari ini diambil oleh ITM.

Saya rasa ITM tidak perlulah campurtangan kerana ITM telah diberikan

kursus untuk melatih mereka yang dalam bidang profesional, dalam bidang iktisas. Biarlah ITM itu dia pegang soal-soal iktisas, soal-soal profesional dan berilah soal-soal untuk penyediaan pra-U, American degree ataupun whatever degree diberikan kepada pihak Yayasan Pelajaran MARA di bawah Yang Berhormat Encik Shahidan Kassim ini. Dia Pengerusi YPM, seorang yang cekap, seorang yang berkebolehan. Sedikit-sedikit dia kelahi itu dia punya fasallah.

Jadi, saya lihat Yayasan Pelajaran MARA (YPM) ini tidak seharusnya dibiarkan dan dikembangkan kepada soal anak angkat sama BSN ataupun sama LKIM. Itu soal-soal yang kecil, soal-soal yang merupakan serpihan, bukan serpihan 46, tetapi merupakan serpihan dalam bentuk aktiviti. Biarlah bagi saya YPM itu diberikan peranannya. Kerana hari ini saya dapati YPM di bawah Yang Berhormat Arau ini, anak-anak yang ditaja oleh YPM ini merupakan anak-anak yang mempunyai kelulusan yang baik. Result di Britain saya dengar yang murid terbaik, "best student, dari YPM. Betul atau tidak? Dia senyum. Dan saya lihat kelulusan mereka ini tidak kurang daripada 90% anak-anak daripada YPM ini mendapat kelulusan yang dikehendaki mencapai matlamatnya. Mana ada sebuah Yayasan yang telah mencapai 90% kecuali Yayasan Pelajaran MARA? Jadi, berilah kepercayaan supaya tidak bertindan-lapis supaya pihak pra-U untuk American degree dan juga British A-Level ini ditaja oleh pihak Yayasan Pelajaran MARA.

Sehubungan dengan ini saya mengesyorkan supaya diberikan satu grant yang khusus kepada pihak Yayasan Pelajaran MARA. Sehubungan dengan ini juga kita dapati bahawa pihak MARA hari ini mempunyai 36 buah anak-anak syarikat

Tuan Haji Bujang bin Haji Ulis: Penjelasan

Tuan Pengerusi (Dato Haji Mohamed Amin bin Haji Daud): Yang Berhormat, dia minta penjelasan.

Tuan Haji Abdul Rahman bin Bakar: Sila.

Tuan Haji Bujang bin Haji Ulis: Penjelasan, Tuan Pengerusi. Yang Berhormat tadi menyentuh mengenai kualiti pelajar-pelajar YPM ini. Sebenarnya saya rasa mereka mempunyai kualiti yang tinggi disebabkan pemilihan masuk YPM dulu pun memang dipilih daripada kualiti yang tinggi dari sekolah-sekolah biasa. Jadi tidak hairanlah kalau mereka ini, kalau lahir nanti menjadi golongan pelajar yang berkualiti tinggi, pencapaian tinggi. Jadi saya rasa soal asas dulu sebelum masuk ke situ juga harus diambil kira. Terima kasih.

Tuan Haji Abdul Rahman bin Bakar: Ya, saya akui tetapi perlu juga diakui bahawa kalau sekiranya mempunyai kelulusan yang tinggi tetapi tidak mempunyai pengurusan dan juga pengendalian yang baik, anak tidak akan terus dengan baik. Kalau hanya kita pandai otak tetapi tidak ada persediaan, tidak jadi. Kalau kita tidak ada kemudahan bantuan daripada Kerajaan tidak menjadi. Pendek kata ianya saling berkaitan antara satu sama lain. Ini merupakan dua batas tali air yang sepatutnya satu berdiri di kanan dan satu lagi sepatutnya berdiri di kiri. Kalau batas kanan pecah, batas kiri sahaja elok, air tidak akan sampai ke matlamatnya. Betul atau tidak?

Jadi, soal ini menyentuh tentang anak-anak syarikat MARA yang sebanyak 36 buah ini, saya ucapkan syabas kerana di bawah pimpinan Pengerusi kita yang baru ini banyak keuntungan yang diperolehi. Maka, apakah salah kiranya yearly profit itu, dengan izin, turut diberikan kepada Yayasan Pelajaran MARA. Saya hendak tanya pihak MARA, berapa banyakkah anak-anak

syarikat yang untung sama ada Limbungan Timur, Bas Ekspres Nasional ataupun MARA Holdings yang telah memberikan bantuan serta sumbangan kepada pihak ini . . .

Dato' Ismail bin Said: (*Bangun*)

Tuan Haji Abdul Rahman bin Bakar: Jawab kemudian tidak apa . . .

Tuan Pengerusi (Dato Haji Mohamed Amin bin Haji Daud): Dia marahkah ini atau tidak?

Tuan Haji Abdul Rahman bin Bakar: Tidak, saya puji dia. Dia tidak marah.

Tuan Pengerusi (Dato Haji Mohamed Amin bin Haji Daud): Dia puji baguslah.

Dato' Ismail bin Said: Tuan Pengerusi, untuk makluman kepada Yang Berhormat dari Marang, 36 anak syarikat yang ada sekarang, untungnya kita terpaksa bayar balik pinjaman Kerajaan Pusat. Jadi kita mungkin akan timbanglah untuk memberi sumbangan kepada Yayasan Pelajaran MARA setelah habis kita bayar pinjaman Kerajaan Pusat. Terima kasih.

Tuan Haji Abdul Rahman bin Bakar: Terima kasih. Inilah Pengerusi yang kita mahu, yang begitu aktif, yang begitu peka kepada tuntutan anak-anak desa.

Tuan Pengerusi, satu lagi saya hendak syorkan kepada pihak MARA iaitu menyentuh tentang tajuk 8 iaitu Pembangunan Usahawan . . .

Tuan Pengerusi (Dato Haji Mohamed Amin bin Haji Daud): Masa sudah cukup, Yang Berhormat.

Tuan Haji Abdul Rahman bin Bakar: Masa sudah cukup? Last sekali. Satu minit, Tuan Pengerusi.

Tuan Pengerusi (Dato Haji Mohamed Amin bin Haji Daud): Sudah lebih, Yang Berhormat.

Tuan Haji Abdul Rahman bin Bakar: Saya hendak minta satu lagi, iaitu Penempatan Semula Kampung Tradisional, di bawah Bekalan Air Luar Bandar, halaman 265, iaitu elok sekalilah pihak Kementerian menekankan soal pembangunan kampung-kampung tradisional di tepi pantai.

Hari ini kampung-kampung nelayan di tepi pantai banyak, iaitu kira-kira 777 buah kampung. Tetapi kampung-kampung ini berselerak dan juga tidak tersusun dengan indah akibat daripada kekurangan ekonomi dan juga kekurangan kewangan. Maka kita mengesyorkan supaya kampung-kampung yang indah dengan alam semula jadi, dengan batu-bata, dengan angin yang sepoi bahasa, pantai yang memutih, indah dan juga teluk yang aman dan damai itu dibina kembali dan ditempatkan kembali dalam bentuk yang lebih menarik mudah-mudahan "Visit Malaysia Year 1990" turut didapati, difaedahi oleh kampung-kampung tradisional ini. Terima kasih.

Tuan Pengerusi (Dato Haji Mohamed Amin bin Haji Daud): Yang Berhormat dari Bukit Bintang.

5.18 ptg.

Tuan Lee Lam Thye (Bukit Bintang): Tuan Pengerusi, saya hendak menarik perhatian Tuan Pengerusi kepada mukasurat 263, Butiran 03000 mengenai aktiviti Pembangunan Koperasi.

Bercakap mengenai Pembangunan Koperasi saya ingin memberi tumpuan ucapan saya kepada dua aspek yang menjadi tanggungjawab Jabatan Pembangunan Koperasi iaitu koperasi yang menjadikan aktiviti pembinaan perumahan sebagai aktiviti utama dan koperasi yang menjalankan kegiatan pengambilan deposit.

Saya terpaksa membangkitkan dua aspek ini kerana ia merupakan isu serius yang kerap mendapat liputan akhbar akibat penyelewengan dan penyalahgunaan kuasa yang berlaku dalam koperasi-koperasi yang berkenaan.

Akibat dari ini keyakinan masyarakat terhadap kegiatan koperasi merosot dan jika langkah-langkah pemulihan tidak diambil untuk mengembalikan keyakinan masyarakat maka masyarakat mungkin menjauhkan diri atau tidak mahu melibatkan diri dalam kegiatan koperasi pada masa akan datang.

Saya menyebut hal ini kerana perumahan merupakan salah satu aktiviti yang dibenarkan oleh Akta Koperasi 1948 dan banyak syarikat koperasi telah ditubuhkan semenjak beberapa tahun kebelakang ini yang bertujuan untuk mengumpul modal dan menjalankan kegiatan membina, memaju dan menjual rumah-rumah kepada ahli-ahlinya. Banyak pihak memilih koperasi sebagai usaha untuk memajukan projek perumahan kerana menerusi modal mudah terkumpul yang dibayar oleh ahli-ahlinya dan keduanya kegiatan mereka terkeluar dari bidang kuasa dan tugas Kementerian Perumahan dan Kerajaan Tempatan. Ini bererti bahawa Kementerian Perumahan dan Kerajaan Tempatan tiada kuasa untuk mengambil tahu tentang rumah-rumah yang dibina oleh koperasi-koperasi.

Bahagian Penguatkuasa dan Penguasaan Kementerian Perumahan dan Kerajaan Tempatan tidak dapat berbuat apa-apa ke atas aduan-aduan terhadap koperasi-koperasi yang membina atau bergiat membina rumah-rumah. Kegiatan memajukan rumah-rumah oleh koperasi-koperasi tidak boleh dianggap kegiatan yang kecil walaupun kegiatan ini merupakan salah satu dari kegiatan syarikat-syarikat koperasi seperti penyimpanan dan pinjaman kepada ahli-ahli saham, kegiatan perusahaan dan perdagangan termasuk fungsi-fungsi pengguna,

perkhidmatan kenderaan dan pengangkutan, perladangan dan lain-lain. Tetapi kecenderongan orang ramai untuk mengumpul modal dan memajukan projek perumahan semakin meningkat sejak kebelakangan ini, maka ini akan membebankan tugas dan tanggungjawab Jabatan Pembangunan Koperasi yang bukan sahaja untuk menguruskan hal-hal pelbagai koperasi dan kegiatan mereka tetapi memerhatikan juga kegiatan-kegiatan projek perumahan yang dikendalikan oleh sesebuah koperasi.

Akibat kelemahan atau kekurangan yang terdapat dalam jabatan berkenaan berserta dengan jabatan berkenaan tidak berupaya mengawasi kesemua kegiatan dan perjalanan sesuatu koperasi secara terperinci, maka kegiatan koperasi membina projek perumahan kurang mendapat perhatian jabatan yang berkenaan. Kalau pun ada tindakan, hanyalah selepas aduan-aduan dibuat. Jabatan Koperasi tidak cukup berkuasa dan mempunyai tenaga kakitangan yang cukup untuk mengawasi semua kegiatan pembinaan perumahan. Ini adalah sesuai bagi saya mencadangkan supaya Jabatan Pembangunan Koperasi dapat menubuhkan sebuah Unit Kwalan Khas untuk projek perumahan koperasi yang tugasnya antara lain ialah mengawasi semua kegiatan pembinaan dan penjualan rumah-rumah kepada ahli-ahlinya.

Untuk memulakan satu-satu projek perumahan bukanlah kerja mudah termasuk juga oleh koperasi kerana ia melibatkan banyak kerenah birokrasi dan jika tidak diawasi dengan rapi akan mudah terdedah kepada penyelewengan. Dalam hal ini unit yang berkenaan memerlukan tenaga kakitangan yang cukup dan terlatih yang boleh mengawasi kegiatan-kegiatan perumahan di samping pengawasan ke atas kegiatan-kegiatan yang lain.

Tugas jabatan bukan sekadar melesenkan koperasi untuk memajukan projek perumahan tetapi haruslah

meliputi kawalan dan pengawasan ke atas projek-projek yang berkenaan. Di sini saya ingin menyebutkan contoh koperasi yang memajukan kegiatan perumahan seperti Taman KSM di Petaling yang terbengkalai dan sekarang terletak di bawah penerimaan oleh Bank Negara. Sehingga ada kakitangan Kerajaan sendiri yang telah meminjam dari Perbendaharaan untuk membeli rumah di situ dan potongan gaji telah pun dibuat sedangkan tapak projek masih kosong. Dalam hal ini, Pasukan Penguatkuasa, Jabatan Koperasi haruslah dipertingkatkan bagi mengawasi kegiatan-kegiatan koperasi walaupun jabatan tidak berupaya mengawasi setiap gerak-geri ahli-ahli Lembaga Pengarah sesebuah koperasi, tetapi menerusi penguatkuasaan yang lebih awal dan tegas, kemungkinan kita tidak boleh melakukan penyelewengan dalam koperasi adalah begitu besar sekali.

Di samping itu Kerajaan patut juga menubuhkan sebuah badan penyelaras khas yang menyelaras dan mengawasi aliran kewangan koperasi dari masa ke semasa. Badan penyelaras ini akan memerhatikan semua pergerakan koperasi di negara ini agar ia berfungsi mengikut prinsip yang ditentukan. Badan ini juga boleh berfungsi sebagai penasihat, bukan sahaja kepada koperasi malahan kepada institusi kewangan yang lain. Ia patut dianggotai oleh mereka yang pakar dalam selok-belok pengendalian kewangan korporat kerana akan juga bertanggungjawab menyelesaikan semua masalah berkaitan kewangan.

Tuan Pengerusi, isu penyelewengan 24 buah Koperasi Penerima Deposit (KPD) yang dibongkarkan tiga tahun lalu merupakan titik hitam dalam kegiatan koperasi yang sukar dilupakan dan ini mestilah menjadi pengajaran kepada koperasi-koperasi lain di negara ini. Negara tidak sanggup menerima penyelewengan koperasi kerana penyelewengan yang berlaku ke atas 24 KPD itu melibatkan 588,000 ahli di 630

cawangan, 3,000 pekerja dan jumlah deposit terkumpul kira-kira sebanyak \$1,500 juta.

Saya juga ingin menarik perhatian Yang Berhormat Menteri atau Timbalan Menteri yang berkenaan, iaitu berkenaan dengan Akta Koperasi 1948 yang saya rasa bahawa masanya telah tiba bahawa Akta ini harus dipinda dan dikemaskini-kan supaya sesuai dengan keperluan masa kini dan keadaan semasa supaya koperasi yang menyeleweng dan tidak bertanggungjawab dapat dikesan dan diambil tindakan terlebih awal. Dalam pada itu, di samping aspek undang-undang, maka pendidikan koperasi haruslah juga dipertingkatkan dan dibongkar kepada rakyat. Koperasi bukan sahaja boleh meningkatkan kegiatan ekonomi rakyat tetapi kesan sosialnya, ia boleh menyatupadukan masyarakat dalam satu pertubuhan yang lebih besar dan ke arah tujuan yang sama.

Atas tajuk yang sama saya juga ingin membincangkan masalah mengenai CCB atau Bank Kerjasama Pusat yang telah diletakkan di bawah penangguhan pada 7hb April, 1989. Akibat tindakan ini, orang ramai hilang keyakinan dalam pergerakan koperasi. Bank Negara Malaysia telah berjanji kepada pendeposit-pendeposit pembayaran balik \$1 untuk \$1 termasuk faedah terkumpul. Akan tetapi penangguhan ada menyatakan bahawa tanggungan melebihi harta berjumlah lebih kurang \$838 juta.

(Timbalan Yang di-Pertua *mem-pengerusikan Jawatankuasa*)

Saya ingin bertanya bagaimanakah pemulangan ringgit ke ringgit ini akan dibuat? Bagaimana harta CCB akan dinilai? Salah satu harta CCB ialah pemegang saham dalam CCB. Bagaimana harta ini akan dipulangkan dan pada kadar penilaian berapa? Meletakkan CCB di bawah penangguhan telah menyebabkan kesusahan kepada para pekerja dan pendeposit-pendeposit yang memegang saham.

Apakah langkah yang akan diambil untuk mengatasi masalah yang dihadapi oleh para pekerja yang bukan sahaja telah diberhentikan tetapi juga mereka yang masih bekerja secara bulan ke bulan. CCB yang diuruskan oleh sebuah lembaga yang mengandungi 5 orang penama Kerajaan sejak 1987 dan oleh Bank Negara Malaysia sejak Januari, 1988. Sebelum ini CCB diseliaikan oleh Jabatan Pembangunan Koperasi dan Akauntan yang diluluskan oleh Pengarah Jabatan Audit. Agensi-agensi berkanun ini mestilah juga dipersalahkan kerana kegagalan CCB. Kerajaan mesti memulangkan semua hutang tidak sahaja kepada pendeposit, penyimpan akaun simpanan tetapi juga pemegang saham yang menjadi pendeposit secara penuh. Memandangkan ini, Kerajaan sepatutnya memberikan subsidi kepada CCB sekurang-kurangnya sejumlah \$838 juta bagi membolehkan CCB dan penanggung memulangkan semula semua simpanan pada kadar ringgit ke ringgit kepada pendeposit berserta dengan faedah terkumpul oleh kerana terdapat tabung menyelamatkan koperasi yang berjumlah \$3.5 billion seperti yang diumumkan oleh Yang Amat Berhormat Timbalan Perdana Menteri pada 27hb Ogos 1989 di Shah Alam.

Saya rasa kalau ini dapat dilakukan, boleh memulangkan lebih kurang \$68 juta kepada pemegang saham, pendeposit, baik syarikat atau orang perseorangan oleh kerana jumlah ini kecil yang boleh ditampung oleh Kerajaan. Ini akan membantu mengembalikan keyakinan rakyat Malaysia terhadap pergerakan koperasi dan membolehkan banyak syarikat kerjasama yang telah wujud empat atau lima dekad meneruskan urusniaga perniagaan mereka seperti biasa. Saya harap Kerajaan akan memberi perhatian berat dan layanan ke atas perkara ini dengan segera. Kerajaan patut juga meninjau dan mengawasi dengan segera dan bersungguh-sungguh di dalam pelbagai agensi yang menyelia dan mengawasi koperasi seperti Jabatan

Pembangunan Koperasi dan memastikan ianya berjalan dengan baik dan berkesan. Memandangkan peristiwa-peristiwa ini seperti kes koperasi pengambilan deposit

Tuan P. Patto: *(Bangun)*

Tuan Pengerusi (Tuan D. P. Vijandran): Yang Berhormat

Tuan P. Patto: Penjelasan.

Tuan Pengerusi (Tuan D. P. Vijandran): Yang Berhormat dari Ipoh

Tuan P. Patto: Penjelasan, boleh? Terima kasih. Saya ingin dapat tahu daripada Yang Berhormat dari Bukit Bintang sama ada Yang Berhormat bersetuju bahawa Dewan ini adalah Dewan yang mulia dan Dewan yang mulia ini diminta untuk meluluskan peruntukan-peruntukan bagi Kementerian-Kementerian yang penting? Dalam pada itu

Tuan Pengerusi (Tuan D. P. Vijandran): Yang Berhormat, apa penjelasan?

Tuan P. Patto: Ya, saya tanya dia. Dalam pada itu sudah tentulah Dewan yang mulia ini hendaklah dipengerusikan oleh orang yang mulia

Tuan Pengerusi (Tuan D. P. Vijandran): Yang Berhormat, itu bukan penjelasan. Itu tidak boleh Yang Berhormat. *(Disampuk)*

Tuan P. Patto: Yang Berhormat dari Bukit Bintang beri peluang

Tuan Pengerusi (Tuan D. P. Vijandran): Nanti sekejap. Saya baca peraturan

Tuan P. Patto: Nanti dahulu! Dengar dahulu!

Tuan Pengerusi (Tuan D. P. Vijandran): Yang Berhormat . . .

Tuan P. Patto: Saya minta penjelasan daripada Yang Berhormat dari Bukit Bintang . . .

Tuan Pengerusi (Tuan D. P. Vijandran): Saya minta Yang Berhormat duduk!

Tuan P. Patto: Orang yang bukan mulia, orang yang mempunyai skandal . . . *(Disampuk)*

Tuan Pengerusi (Tuan D. P. Vijandran): Yang Berhormat, sila duduk! *(Disampuk)* Yang Berhormat, sila duduk! *(Disampuk)*

Seorang Ahli DAP: Resign!

Tuan P. Patto: Hasil daripada aduan polis Ahli Parlimen Kapar . . .

Tuan Pengerusi (Tuan D. P. Vijandran): Yang Berhormat, sila duduk!

Tuan P. Patto: Ahli Parlimen Kapar, orang yang ditangkap ada dijumpai mempunyai tape-tape lucah . . .

Tuan Pengerusi (Tuan D. P. Vijandran): Saya minta Yang Berhormat duduk!

Tuan Shahidan bin Kassim: Point of order.

Tuan Pengerusi (Tuan D. P. Vijandran): Yang Berhormat, point of order dari Arau.

Tuan Shahidan bin Kassim: On a point of order.

Tuan P. Patto: Saya minta penjelasan dahulu! Penjelasan dahulu!

Tuan Pengerusi (Tuan D. P. Vijandran): Point of order dulu, Yang Berhormat!

Tuan P. Patto: Penjelasan dahulu, mana boleh? Penjelasan habis baru boleh. Adakah Yang Berhormat bersetuju bahawa orang seumpama ini tidak layak untuk duduk di sana . . . *(Disampuk)*

Tuan Pengerusi (Tuan D. P. Vijandran): Yang Berhormat, kalau Yang Berhormat dari Ipoh tidak duduk, saya ingin keluarkan Yang Berhormat. *(Disampuk)* Saya minta Yang Berhormat duduk! *(Disampuk)*

Bentara, sila keluarkan Yang Berhormat dari Ipoh dari Dewan ini! *(Disampuk)* Bentara, sila keluarkan Yang Berhormat dari Ipoh dari Dewan ini.

Ahli-ahli DAP: Resign! Resign! Resign!

Tuan Pengerusi (Tuan D. P. Vijandran) Yang Berhormat dari Ipoh, sila keluar dari Dewan!

Tuan P. Patto: Kenapa?

Tuan Pengerusi (Tuan D. P. Vijandran): Saya sudah buat ruling, Yang Berhormat!

Tuan P. Patto: Apa sebab?

Tuan Pengerusi (Tuan D. P. Vijandran): Yang Berhormat tidak patuhi arahan-arahan yang saya bagi.

Tuan P. Patto: Apa arahan?

Tuan Pengerusi (Tuan D. P. Vijandran): Tadi, saya minta Yang Berhormat duduk, Yang Berhormat tidak duduk.

Tuan P. Patto: Saya minta penjelasan dan waktu itu adalah waktu saya.

Tuan Pengerusi (Tuan D. P. Vijandran): Tidak boleh, Yang Berhormat . . .

Tuan Shahidan bin Kassim: On a point of order.

Tuan P. Patto: Saya minta penjelasan daripada Yang Berhormat dari Bukit Bintang.

Tuan Pengerusi (Tuan D. P. Vijandran): Sudah, Yang Berhormat. Bentara, sila keluarkan Yang Berhormat!

Tuan Shahidan bin Kassim: Peraturan 44 (2). On a point of order!

Tuan P. Patto: Ini siapa? Shahidan?

Tuan Shahidan bin Kassim: Saya ingat Dewan yang mulia ini, kita hendak bincangkan . . .

Tuan P. Patto: Syaitan, duduk! Syaitan!

Tuan Pengerusi: Yang Berhormat . . .

Tuan Shahidan bin Kassim: Tarik balik! Tarik balik perkataan itu.

Tuan Pengerusi (Tuan D. P. Vijandran): Keluarkan.

Tuan P. Patto: Saya minta penjelasan dahulu!

Tuan Pengerusi (Tuan D. P. Vijandran): Ahli-ahli Yang Berhormat, Majlis bersidang semula sebagai Majlis Mesyuarat.

Tuan P. Patto: Saya minta penjelasan dahulu.

Tuan Shahidan bin Kassim: Tarik balik perkataan "syaitan"!

Majlis Mesyuarat bersidang semula

Timbalan Yang di-Pertua (Tuan D. P. Vijandran): Sekarang saya minta Yang Berhormat dari Ipoh keluar. Kalau tidak, saya ingin namakan Yang Berhormat!

Seorang Ahli DAP: Nama, namalah!

Tuan P. Patto: Tuan Pengerusi, saya minta penjelasan daripada Yang Berhormat dari Bukit Bintang!

Timbalan Yang di-Pertua (Tuan D. P. Vijandran): Ahli-ahli Yang Berhormat, saya tidak ada pilihan. Saya telah minta Yang Berhormat beberapa kali duduk tetapi dia tidak dengar dan dia tidak mahu keluar. Saya tidak ada pilihan, saya mesti namakan dia! Saya sekarang namakan Encik P. Patto. Bolehkah Yang Berhormat Menteri mulakan Usul?

Tuan P. Patto: Tuan Pengerusi, apa takut? Kalau Tuan Pengerusi seorang yang gentleman, duduk di sana sebagai Ahli Parlimen biasa dan beri penjelasan!

Timbalan Yang di-Pertua (Tuan D. P. Vijandran): Semua katakan . . . Yang Berhormat Menteri, sediakan Usul!

Tuan P. Patto: Jangan macam ini. Scandalous Deputy Speaker, you have in this House.

Ahli-ahli DAP: Resign! Resign! Resign! Resign! . . . (*Disampuk*)

Timbalan Yang di-Pertua (Tuan D. P. Vijandran): Yang Berhormat Setiausaha, sila beri Usul kepada Menteri!

Tuan P. Patto: Apa Usul ini? Apa usul? Saya minta penjelasan, apa Usul? (*Disampuk*)

Tuan Lee Lam Thye: (*Bangun*)

Timbalan Yang di-Pertua (Tuan D. P. Vijandran): Yang Berhormat, duduk! Duduk, Yang Berhormat dari Bukit Bintang!

Tuan P. Patto: Saya minta penjelasan di bawah Peraturan Mesyuarat. Sama ada dia bersetuju atau tidak, ini tidak menjadi soal!

Timbalan Yang di-Pertua (Tuan D. P. Vijandran): Yang Berhormat Menteri, sila. *(Disampuk)*

Tuan P. Patto: Tuan Pengerusi, sekarang Tuan Speaker, ya? . . .

Timbalan Yang di-Pertua (Tuan D. P. Vijandran): Yang Berhormat, duduk sekarang!

Tuan P. Patto: Ya, saya duduk sekarang! Apa lagi mahu namakan?

Timbalan Yang di-Pertua (Tuan D. P. Vijandran): Sudah! Yang Berhormat Menteri, sila.

Menteri Luar Negeri (Dato' Haji Abu Hassan bin Haji Omar): *(Bangun)*

Tuan P. Patto: Tuan Speaker, saya hendak tahu di bawah Peraturan apa?

Timbalan Yang di-Pertua (Tuan D. P. Vijandran): Yang Berhormat, silakan dengan Usul itu!

Ahli-ahli DAP: Resign! Resign! Resign! Resign! . . . *(Disampuk)*

Timbalan Yang di-Pertua (Tuan D. P. Vijandran): Sudah! *(Disampuk)* Yang Berhormat Menteri, sila.

Dato' Haji Abu Hassan bin Haji Omar: Tuan Yang di-Pertua . . .

Tuan P. Patto: Macam mana Dewan ini boleh ada maruah?

Timbalan Yang di-Pertua (Tuan D. P. Vijandran): Jangan dengar dia, Yang Berhormat, sila teruskan!

Dato' Haji Abu Hassan bin Haji Omar: Tuan Yang di-Pertua, saya mohon mencadangkan *(Disampuk)*. . .

Timbalan Yang di-Pertua (Tuan D. P. Vijandran): Tak payah dengar dia, Yang Berhormat!

Dato' Haji Abu Hassan bin Haji Omar: . . . iaitu:

Bahawa di bawah Peraturan Mesyuarat 44 (3) bahawa Tuan P. Patto digantung perkhidmatannya sebagai Ahli Majlis sehingga tamat mesyuarat ini.

Timbalan Yang di-Pertua (Tuan D. P. Vijandran): Yang menyokong?

Ahli-ahli DAP: Resign! Resign! Resign! Resign! Resign!

Menteri Sains, Teknologi dan Alam Sekitar (Datuk Amar Stephen Yong Kuet Tze): Saya mohon menyokong.

Ahli-ahli DAP: Resign! Resign! Resign! Resign!

Timbalan Yang di-Pertua (Tuan D. P. Vijandran): Boleh menyanyilah. Kalau mahu menyanyi, keluar menyanyi! Saya mengemukakan usul ini bagi disetujukan.

Usul dikemuka bagi diputuskan, dan disetujukan.

Diputuskan,

Bahawa di bawah Peraturan Mesyuarat 44 (3) bahawa Tuan P. Patto digantung perkhidmatannya sebagai Ahli Majlis sehingga tamat mesyuarat ini.

Timbalan Yang di-Pertua (Tuan D. P. Vijandran): Usul telah dipersetujukan. Yang Berhormat dari Ipoh, sila keluar! *(Disampuk)*

Tuan P. Patto: Tuan Speaker, mana ada kuasa?

Timbalan Yang di-Pertua (Tuan D. P. Vijandran): Sekarang saya minta Yang Berhormat keluar. Kalau Yang Berhormat tidak keluar, saya ingin memaksa dia keluar! *(Disampuk)*

Tuan P. Patto: Scandalist!

Timbalan Yang di-Pertua (Tuan D. P. Vijandran): Lagi apa Yang Berhormat? Keluarlah! Sudahlah Yang Berhormat.

Tuan P. Patto: Tidak ada sudah!

Timbalan Yang di-Pertua (Tuan D. P. Vijandran): Tidak ada apa lagi? Yang Berhormat, sila keluar. (*Disampuk*) Saya tangguhkan Mesyuarat ini selama 10 minit untuk dikeluarkan Yang Berhormat dari Ipoh. (*Disampuk*)

Ahli-ahli DAP: Shame, shame! Resign! Scandal, scandal! Resign, resign.

Persidangan ditempokkan pada pukul 5.37 petang.

Persidangan disambung semula pada pukul 6.15 petang.

Majlis bersidang dalam Jawatankuasa.

(Tuan Yang di-Pertua mempergunakan Jawatankuasa)

Tuan Pengerusi: Yang Berhormat yang berucap tadi, Yang Berhormat dari Bukit Bintang, silakan.

6.16 ptg.

Tuan Lee Lam Thye: Tuan Pengerusi, saya tidak bercadang untuk meneruskan ucapan saya memandangkan apa yang telah berlaku tadi dan bagi pihak Ahli-ahli Parlimen yang lain, saya ingin mengumumkan bahawa kami akan keluar dari Dewan sebagai protes terhadap keputusan yang dibuat oleh Timbalan Speaker tadi. (*Boo!—Ahli-ahli DAP keluar Dewan*)

Tuan Pengerusi: Yang Berhormat dari Simunjan. Ada tiga lagi yang hendak berucap.

6.18 ptg.

Tuan Haji Bujang bin Haji Ulis (Simunjan): Tuan Pengerusi, saya ingin menyentuh mengenai Kepala di mukasurat 264, Butiran 01100-Majlis Amanah Rakyat: 01 Semenanjung-(i) Biasiswa.

Seorang siswazah jurusan kejuruteraan baharu sahaja menamatkan pengajian beliau di Amerika Syarikat atas tajaan MARA. Sebelum pulang, penaja menghantar surat memberitahu kontraknya ditamatkan dan beliau bebas mencari kerja. Khabar ini baik untuk 10 tahun yang lalu, tetapi kira-kira dua atau tiga tahun kebelakangan ini ia merupakan musibah.

Menurut anggaran kasar pada hari ini, termasuk juga mereka yang ditaja oleh MARA dan ditaja oleh agensi-agensi lain, lebih kurang 50,000 siswazah menganggur di seluruh negara. Mereka bukan sahaja dari pemegang Ijazah Lanjutan Pertama anjuran dan lain-lain tetapi juga pemegang Ijazah Lanjutan Sarjana Dr Falsafah dan profesional. Keadaan ini bertambah buruk dengan lebih 7,000 siswazah menamatkan pengajian tiap-tiap tahun. Banyak memperkatakan jumlah siswazah kerana dua perkara, jumlah yang menganggur itu banyak. Pertamanya, kerana kelembapan ekonomi. Keduanya, memilih kerja.

Yang satu itu mungkin boleh diterima tetapi memilih kerja ini, saya rasa ramai yang mengeluh mendengar komen itu, kerana mereka kata bahawa mereka kebanyakan tidak memilih kerja. Uaha pihak Kerajaan pada hari ini termasuk juga usaha pihak MARA ialah Yayasan Dakwah Islamiah Malaysia (YADIM) atau sebagainya mengambil sebahagian kecil siswazah yang menganggur ini yang ditaja oleh mereka dengan memberi biasiswa dahulu diberi kerja apabila mereka balik.

Pada hari ini kita dapati bahawa hanya daripada yang ramai itu lebih kurang

3,000 orang sahaja yang dapat diberi pekerjaan oleh Jabatan Perkhidmatan Awam, di Universiti Pertanian Malaysia, Public Bank, Malayan Banking, Ericson Communication, Kementerian Pertanian, Bank Pertanian, Lembaga Kemajuan Pertanian KEMUBU dan sebagainya. Jadi yang lain itu belum mendapat pekerjaan. Yang dicadangkan termasuk juga yang memegang biasiswa MARA ini, yang kembali dan juga yang lain-lain, saya cadangkan supaya langkah-langkah berikut diambil.

Pertama, Kementerian Pembangunan Negara dan Luar Bandar ini menerusi berbagai-bagai agensi termasuklah Aktiviti Industri Kampung dan juga KEMAS dan sebagainya itu untuk kalau dapat menawarkan pekerjaan bagi mereka yang menganggur yang begitu ramai jumlahnya. Saya rasa dengan peruntukan yang begitu banyak yang dipohon oleh Kementerian ini iaitu jumlah peruntukan Kementerian Pembangunan Negara dan Luar Bandar \$1,500 juta ataupun dalam bahasa Yang Berhormat dari Maran tadi, selaksa-\$1,572,052,100.

Tuan Pengerusi: Selaksa itu bukan \$10,000.

Tuan Haji Bujang bin Haji Ulis: Oh, dia kata laksa, yang kira dulu itu dibenarkan.

Tuan Pengerusi: Ya.

Tuan Haji Bujang bin Haji Ulis: Jadi, saya kata betul. Sebelum ini, Tuan Pengerusi kata tidak ada komen dari dia, jadi saya pun fikir betul.

Tuan Pengerusi: Betullah.

Tuan Haji Bujang bin Haji Ulis: Betullah. (*Ketawa*)

Bunyinya pun sedap juga, kalau pergi ke luar, minta laksa satu pinggan, oh seronok makan.

Yang kedua, Kabinet mesti mengkaji semula sistem pembelajaran selaras dengan kehendak pembangunan ekonomi dan guna tenaga semasa.

Yang ketiga, mengkaji semula skim usahawan, khususnya MARA dan Tabung Amanah Ekonomi di Kementerian Belia dan Sukan di mana kedua-dua jabatan tersebut telah menerima \$3 juta untuk setiap jabatan dari Perbendaharaan. Malangnya pihak MARA, minta maaf, Tuan Pengerusi, ini kawan baik saya, beliau sentiasa senyum mekar, malangnya pihak MARA telah mengenakan syarat yang ketat di mana sambutan daripada siswazah amat kurang. Seterusnya pula pihak Kementerian Belia terdapat banyak red tape kelewatan memproses permohonan.

Yang ketiga, menambahkan peruntukan Skim Usahawan Siswazah di Kementerian Belia dan Sukan—mungkin MARA juga, daripada \$3 juta kepada satu peruntukan yang munasabah ke atas statistik 50,000 orang di mana peruntukan \$30,000 setiap seorang. Ini adalah untuk peniaga agar dapat berdiri di atas kaki sendiri termasuk juga, saya rasa, kalau mereka diberi ini mungkin melibatkan diri mereka dalam aktiviti Kementerian Pembangunan Negara dan Luar Bandar yang saya sebutkan tadi.

Dan yang lain, saya fikir, ialah pihak Kerajaan juga harus memansuhkan pinjaman pembelajaran, dermasiswa yang diberikan kepada siswazah khususnya dari pihak MARA di mana ramai anak-anak petani, nelayan dan anak-anak pekebun kecil telah dikenakan bayaran pinjaman sesudah tamat belajar. Keadaan ini bertambah buruk apabila mereka masih belum mempunyai pekerjaan tetapi diarahkan untuk membuat pembayaran di atas pinjaman tersebut. Saya tidaklah semestinya tidak bersetuju dengan Ahli Yang Berhormat dari Padang Terap tadi tetapi beliau kata bahawa takut disalahgunakan, tetapi saya rasa bahawa

kalau mereka ini tidak dapat kerja dan tidak dapat projek, macam mana kita hendakkan mereka bayar balik. Ini masalah

Tuan Haji Mohd. Zihin bin Haji Mohd. Hassan: (*Bangun*)

Tuan Pengerusi: Ahli Yang Berhormat dari Larut bangun.

Tuan Haji Mohd. Zihin bin Haji Mohd. Hassan (Larut): Tuan Pengerusi, setahu saya sama ada betul ataupun tidak bahawa biasiswa MARA ataupun pinjaman hanya dibayar balik apabila dapat kerja sahaja.

Tuan Haji Bujang bin Haji Ulis: Baiklah itu, jadi kalau masih ada yang minta bayar balik sebelum bekerja itu patut dihapuskan.

Tuan Pengerusi, itu saranan daripada saya mengenai Majlis Amanah Rakyat. Kita memang memuji tindakan pihak MARA, kalau itu telah dibuat dan juga memuji Ahli Yang Berhormat dari Kemaman ini iaitu Pengerusi MARA baru yang kita kata, yang sentiasa senyum, air muka yang begitu menarik.

Tuan Pengerusi: Yang Berhormat, tidak patut kata begitu. (*Ketawa*)

Tuan Haji Bujang bin Haji Ulis: Kita "jack" jugalah, mana tahu dia jadi Perdana Menteri, dapat tolong kita di masa yang akan datang. (*Ketawa*)

Tuan Shahidan bin Kassim (Arau): Penjelasan.

Tuan Pengerusi: Ahli Yang Berhormat dari Arau minta penjelasan.

Tuan Shahidan bin Kassim: Saya ingin bertanya Yang Berhormat, Yang Berhormat ada sebut perkataan MARA baru tadi, seolah-olah macam UMNO baru. Sebenarnya MARA, MARA lama juga. Pengerusi barukah, ataupun MARA barukah?

Tuan Haji Bujang bin Haji Ulis: Ya, mungkin saya salah sebut ataupun Yang Berhormat salah dengar. Pengerusi MARA baru. Pengerusi baru MARA. Tetapi kalau didefinisi pun salah juga, Pengerusi baru MARA ertinya membawa MARA.

Tuan Pengerusi, saya hendak bercakap juga mengenai jalan kampung. Peruntukan untuk jalan-jalan kampung, saya pun menyerulah pihak Kerajaan supaya jumlah yang banyak ini diperluaskan kepada kawasan-kawasan luar bandar supaya, saya rasa, memanglah saya bersetuju bahawa di kawasan bandar ini telah banyak jalanraya, jadi saya rasa kawasan-kawasan luar bandar ini kalau kita kaji betul-betul kawasan yang harus mendapat peruntukan daripada pihak Kerajaan sama ada menerusi Ahli Dewan Rakyat ataupun tidak. Saya tidak kisah itu. Memang dahulu menerusi kitalah, tetapi sekarang oleh kerana kedudukan kami ini bukan dalam Barisan Nasional, apa boleh buat, tetapi asalkan diberi, itu sahaja, jangan rakyat itu menderita. Dan saya pun berterima kasih kerana setakat ini memang banyak peruntukan yang diberi oleh pihak Kerajaan kepada kawasan-kawasan luar bandar termasuk kawasan saya dari segi jalanraya, dari segi bekalan elektrik luar bandar, dari segi bekalan air luar bandar dan sebagainya. Jadi, saya mohon supaya diperbanyakkan lagi kemudahan seumpama ini kepada kawasan-kawasan luar bandar, kawasan pilihanraya seperti kawasan saya.

Tuan Pengerusi, saya menyentuh mengenai Pusat Kesihatan Kemajuan Masyarakat (KEMAS). KEMAS ini banyak aktiviti yang dijalankan. KEMAS ini, saya tidak tahulah apa tujuan yang sebenarnya. KEMAS ini memang sepatutnya kemas, tetapi aktiviti yang begitu banyak hinggalah saya rasa perlu dikoordinasikan dengan berkesan, dia ada TADIKA di bawah KEMAS juga, kemudian ada juga bahagian politik, kerana selalunya orang

KEMAS ini orang politiklah, kalau yang berkuasa lebih kurang UMNO memang orang UMNOlah ataupun yang berkuasa MCA, orang MCA lah.

Jadi kalau PERMAS, PERMAS lah tetapi sekarang belumlah. Kalau PERMAS menang, insya Allah, orang PERMAS lah ambil. Tetapi dari segi aktiviti itu saya fikir harus diperjelaskan, jangan sangat diorientasikan kepada aktiviti politik. Mereka selalu berkata kita mesti bersatupadu, selepas itu kata lagi, pintu tutup untuk Yang Berhormat Bujang Ulis, jadi bertentangan. Bersatupadu ertinya tidak usah tutup pintu, tetapi pintu tutup. Mula-mula bersatupadulah kita ini, selepas itu kata lagi pintu tutup. Ertinya, orang yang lain tidak boleh masuk, kita sahaja bersatupadu, macam itu.

Kemudian, Tadika ini saya rasa perlu diselaraskan dengan sistem pembelajaran kebangsaan yang ada di negara kita ini supaya sistemnya tidak bertindih dan anak-anak kita yang pernah menghadiri kelas Tadika di kampung-kampung di bawah jagaan KEMAS ini saya rasa dapat menyesuaikan diri bersama-sama dengan mereka yang datang daripada kelas Tadika di bawah jagaan agensi-agensi lain.

Memang saya setuju dengan apa yang dikatakan oleh Yang Berhormat dari Marang tadi bahawa guru-guru memang kurang terlatih dan kadang-kadang cara pengambilan guru itupun perlu diperbaiki. Guru ini daripada kampung, kadang-kadang dia kata kalau hendak minta kerja jadi guru KEMAS, tulis surat dengan berapa orang murid ada di sana dan berapa orang yang akan menghantar anak ke sekolah, apa jenis yang boleh diajar. Kalau betul jumlah orang yang belajar itu, mungkin permohonannya itu boleh diterima. Saya rasa ini tidak begitu betul. Saya fikir kita mesti mewujudkan satu sistem pemilihan untuk guru-guru KEMAS ini yang mengajar di kelas Tadika dan juga mungkin pegawai-pegawai. Kadang-kadang pegawai-pegawai ini oleh kerana dia itu orang

kuat; orang kuat katakanlah saya yang berkuasa di sana, orang kuat sayalah, sama ada dia pandai atau tidak, kita ambil. Kadang-kadang letak dia di sana sebagai Pegawai KEMAS Bahagian ataupun Daerah sedangkan dari segi pengalaman, dari segi kepandaian itu memang tidak ada. Memang ada yang dipilih menulis pun susah, jadi macam mana yang dipilih jadi Pegawai KEMAS Bahagian/Daerah yang menulis pun tingkat Darjah Satu pun tidak ada terpaksa ambil sekretari untuk tulis. Jadi perkara ini saya fikir tidak sepatut wujud. Pemilihan itu mesti berasaskan bukan hanya kepada sokongan diberi kepada kita, mungkin kita pemimpin politik, tetapi berasas kepada kebolehan dan kemampuan pegawai yang dipilih oleh kita dari segi pengalaman, dari segi qualification dan sebagainya dia dapat menjalankan kerja dengan adil, saksama dan berkesan.

Satu lagi, Tuan Pengerusi, ialah saya hendak bercakap mengenai industri kampung, mukasurat 265, Butiran 02800.

Memang banyak diperkatakan mengenai industri kampung ini. Saya ada seorang rakan yang sudah cuba mewujudkan industri kampung, dia beli mesin sedikit, dia belanja lebih kurang \$50,000 dilaburkan, dia ambil pekerja hendak mengeluarkan hasil buluh. Sudah 3 tahun beroperasi, akhirnya hari ini tutup.

Pertama, beliau mengatakan sebabnya gagal ialah dari segi pengurusan, yang diambil untuk mengurus itu mungkin lulusan universiti tetapi pengalaman tidak ada, kemudian persaingan daripada orang lain dan pengalaman dari segi pengurusan, pemasaran dan sebagainya. Walaupun Kerajaan mengatakan bahawa boleh membantu dari segi pemasaran, tetapi apabila mereka itu memohon untuk bantuan, tidak ada siapa yang boleh membantu mereka dari segi pasaran dan akhirnya industri ataupun kilang yang

diwujudkan itu ditutup. Jadi, saya rasa macam mana kita berusaha untuk mewujudkan industri kampung, macam mana giat usaha kita itu, kalau tidak diikuti, disusuli dengan sistem pemasaran yang berkesan dan meyakinkan pihak pengeluar dan penjual akan pasaran (market) bagi bahan-bahan yang dihasilkan, maka kita tidak dapat mencapai matlamat yang kita tuju.

Memang kita kata bahawa daripada kita tidak berusaha, baik kita berusaha wujudkan industri kampung, gunakan bahan-bahan kampung untuk membuat ini dan itu, tetapi dari segi pasaran kalau kita tidak dapat menembusi, saya rasa akhirnya apa yang kita usahakan akan menemui kebuntuan.

Tuan Pengerusi, saya rasa itu sahajalah daripada saya. Saya ucapkan terima kasih.

Tuan Pengerusi: Yang Berhormat dari Arau. Yang Berhormat, mintalah jangan panjang sangat, saya minta 10 minit seorang. Jikalau 10 minit, kesemua boleh berucap. Ada 5 orang Yang Berhormat lagi hendak bercakap.

6.36 ptg.

Tuan Shahidan bin Kassim (Arau): Tadi saya dapat note, Tuan Pengerusi, boleh bercakap panjang-panjang sedikit.

Tuan Pengerusi: Siapa beri note pula? (*Ketawa*)

Tuan Shahidan bin Kassim: Barisan Nasional. Tuan Pengerusi, yang pertamanya saya ingin menyokong kawan saya daripada Maran, hari ini saya tengok dia bercakap begitu berapi-api, bersemangat, tidaklah sebagai Ahli dari Maran, dia lain hari ini. Saya bersetuju dengannya, Tuan Pengerusi. Saya bercakap kepada semua tajuk bagi Kementerian ini bahawa hari ini telah terbukti betapa yang menolong Kerajaan pada hari ini ataupun pada masa ini ialah penduduk-penduduk luar bandar.

Penduduk-penduduk bandar yang diwakili oleh kebanyakannya Pembangunan cuba tengok apa yang mereka telah buat, saya hendak direkodkan, inilah jenis tak berguna . . .

Tuan Pengerusi: Yang Berhormat . . .

Tuan Shahidan bin Kassim: Parliamentary—boleh guna.

Tuan Pengerusi: Yang Berhormat, mereka tidak ada di sini . . .

Tuan Shahidan bin Kassim: Ya, untuk rekod, dia boleh baca *Hansard* esok, Tuan Pengerusi. Tak berguna . . .

Tuan Pengerusi: Yang Berhormat . . .

Tuan Shahidan bin Kassim: . . . mewakili kawasan bandar dan bukan penyokong Kerajaan dan membuat haru-biru dalam Parlimen sehingga kita tidak dapat menyelesaikan tugas kita untuk membincangkan dengan secara terperinci Kementerian-kementerian . . .

Drs. Suleiman bin Mohamed: (*Bangun*)

Tuan Pengerusi: Yang Berhormat Timbalan Menteri hendak minta jalan.

Tuan Shahidan bin Kassim: Boleh.

Drs. Suleiman bin Mohamed: Penjelasan, Tuan Pengerusi. Apakah semua Ahli Wakil Rakyat bandar tidak berguna?

Tuan Pengerusi: Ya, itu dia! (*Ketawa*)

Tuan Shahidan bin Kassim: Kecuali yang masuk Barisan Nasional (*Ketawa*) macam wakil Kuala Lumpur ini orang clearlah. Ini yang sebelah sana, saya tunjuk tangan sebelah sana. Kalau hendak masuk sebelah sana, bolehlah

juga. Yang Barisan Nasional semua terbaik-terbaik belaka. Kebanyakan Kuala Lumpur pun orang luar bandar datang, jadi jangan salah faham, bukan semua orang Malaysia ini orang bandar. Jadi saya menyokong dan saya minta Kerajaan beri perhatian yang ber-sungguh-sungguh supaya Kementerian ini yang diketuai oleh Timbalan Perdana Menteri dan juga Timbalan Menteri yang kuat seperti Dato' Tajol Rosli dan juga lain-lain lagi ini, saya rasa perjuangkan habis-habisan supaya diduakali-gandakan peruntukan ini. Ini tidak ada bermakna.

Saya ingin bertanya sebab saya percaya yang menjawab hari ini ialah Setiausaha Parlimen. Saya ingin bertanya berapa orang penduduk luar bandar sekarang? Saya jawab, lebih daripada 70%, tetapi mengapakah peruntukan yang diminta ini tidak bersamaan dengan kedudukan penduduk luar bandar? Itu soalan, sila jawab itu cukup. Kalau dapat jawapan yang demikian rupa, saya rasa bolehlah dibelanjakan agar berlebihan sedikit untuk menepati ataupun untuk memenuhi kehendak permintaan penduduk-penduduk luar bandar. Saya tekankan lagi sekali bahawa wakil daripada Barisan Nasional yang tinggal di bandar, okay cuma yang Pembangkang sahaja tadi jadi tak patut. Kebanyakan Kuala Lumpur ini dikuasai oleh Pembangkang tetapi kita curahkan berbagai-bagai peruntukan, kalau hendak curah, curahlah kawasan Titiwangsa.

Tuan Pengerusi, sekarang saya pergi ke tajuk yang khusus, iaitu yang pertamanya

Tuan Haji Bujang bin Haji Ulis: (*Bangun*)

Tuan Pengerusi: Yang Berhormat dari Simunjan bangun.

Tuan Shahidan bin Kassim: Yang inipun sama (*Ketawa*).

Tuan Haji Bujang bin Haji Ulis: Ahli Yang Berhormat dari Arau mengatakan bahawa sepatutnya yang dari bandar tidak usah diberi. Jadi, beliau lupa kawan karib pun dari bandar juga. Dan bagaimana sekarang di kawasan luar bandar, dengan wujudnya Kumpulan Semangat 46, parti baru yang memegang, macam mana? Ramai memang daripada kawasan luar bandar. Jadi, macam mana, termasuk juga tidak tahulah yang lain-lain itu. Simunjan tidak tahulah, boleh tahan juga, cakap baik-baik, tetapi yang lain macam mana?

Tuan Shahidan bin Kassim: Ini Kerajaan yang paling adil dalam dunia. Tidak boleh dapat Kerajaan yang macam ini. Kita tidak kira 46kah, 47kah, PASKah, PERMASKah, kita beri. Tetapi yang pentingnya kita hendak tekankan bahawa penyokong-penyokong yang sentiasa setia kepada Kerajaan datang daripada luar bandar termasuk Simunjan. Simunjan walaupun tidak menyokong Kerajaan, kami beri peruntukan sebab penduduk luar bandar. Itulah adilnya Kerajaan. Tetapi kalau Yang Berhormat memerintah teruk kita (*Ketawa*), Tuan Pengerusi

Tuan Haji Bujang bin Haji Ulis: Penjelasan.

Tuan Shahidan bin Kassim: Okay.

Tuan Haji Bujang bin Haji Ulis: Saya fikir sebab Simunjan ini diberi peruntukan dikatakan Yang Berhormat tadi, saya rasa kerana dia selama ini cakap baik saya fikir, senyuman baik, cakap pun baik, macam mana?

Tuan Shahidan bin Kassim: Itu 25% diambil kira. (*Ketawa*)

Tuan Pengerusi: Yang Berhormat, Yang Berhormat.

Tuan Shahidan bin Kassim: Tetapi kalau hendak betul-betul baik 75% masuk Barisan Nasional.

Tuan Pengerusi: Yang Berhormat dari Arau!

Tuan Shahidan bin Kassim: Ya, Tuan Pengerusi. Tajuk khusus sekarang, Tuan Pengerusi, (*Ketawa*) Kemajuan Masyarakat dan juga Pelajaran Dewasa. Saya cuma hendak sentuh satu. Kalau ikut program dan prestasi kita lihat, pada tahun 1989, 177,730 bilangan kanak-kanak yang masuk taman bimbingan. Kemudian tahun 1990 dijangka 232,995 Taman Bimbingan Kanak-kanak. Tetapi bila saya tengok peruntukan, Tuan Pengerusi, \$1.1 juta. Maaflah, Tuan Pengerusi, \$1.1 juta ini peruntukan 232,000 anak-anak, ini cerita apa, maaf cakaplah. Macam mana diatur. Saya tidak tahu hendak fikirlah, 232,000 anak-anak; \$1.1 juta peruntukan. Itu yang disebut oleh rakan saya tadi bagaimana kita hendak memenuhi permintaan. Sebab kita ketahui dan kita semua mendapat laporan bahawa anak-anak ini yang penting pertumbuhan otaknya di peringkat umur satu tahun di peringkat pra-sekolah yang harus kita beri perhatian. Kalau sekiranya kita beri guru-guru yang pembayaran mengikut PN-KEMAS, \$300 untuk melatih anak-anak sebanyak 40 orang. Kita latih apa? Kita cuma kumpulkan budak-budak kita tidak boleh mengajar menyanyi, tetapi kita boleh bangunkan mereka untuk menjadi sebenar-benar orang di masa akan datang, dan \$1.1 juta, Tuan Pengerusi, saya tidak boleh fikir.

Tuan Pengerusi pun tidak boleh fikir, saya rasa setuju dengan saya, tidak terfikir, \$1 juta untuk 232,000 orang. Makna kata salah seorang \$3.00, saya kali sekali lagi. 232,000 kali dengan \$5.00 seorang untuk satu tahun, bukan untuk satu bulan, satu tahun. Jadi, tidak terfikirlah saya bagaimana KEMAS boleh mengendalikan. Jadi, saya mintalah supaya Timbalan Menteri yang bersifat progresif dicari peruntukan mana-mana ataupun buat supplementary supaya ditambahkan berpuluh kaliganda.

Kita lihat sebagai contoh Nuri Institut, di Kuala Lumpur, di antara pusat pendidikan awal di antara yang terbaik di negara kita ini. Saya ingat kalau dibandingkan dengan taman didikan kita, tidak ada apa-apa. Dia telah menjalankan projek printis di kawasan kampung BERJAYA di Kedah. Jadi, dia menjalankan projek printis dengan belanja berpuluh ribu ringgit sebulan, lepas itu di keliling kampung yang berkenaan pula ada kelas-kelas Tadika, KEMAS yang dalam kedudukan yang saya sebutkan. Bagaimana hendak jadi benda macam ini. Jadi, kalau kita fikirkan bahawa pendidikan pra sekolah ini penting, maka ini patut dilebihkan. Tuan Pengerusi, carilah peruntukan dekat mana-mana pun, ambil supaya kita tambah peruntukan. Bukan sahaja kita tambah guru, tetapi guru-guru yang terlatih yang kita hantar untuk sama boleh bertanding dengan Tadika-tadika lain.

Tuan Pengerusi, budak-budak ini kadang-kadang dia rasa terendah diri. Yang ini kalau dia datang ke sekolah, dia kata dahulu masuk Tadika mana? Dia kata KEMAS. Yang ini mana? Nuri Institut, Darul Farah, macam di Perlis. Jadi, budak-budak ini dia ada perasaan rendah diri. Kita mahukah wujudkan perasaan demikian rupa di kalangan kanak-kanak. Bila dia besar, dia ada perasaan rendah diri, iri hati, bila mereka besar susah hendak buat perpaduan. Ini yang jadi pada hari ini. Yang sudah tua-tua, yang sudah jadi buluh macam kita ini susah hendak berpadu. Kita tidak mahu generasi kita akan datang jadi macam ini, kita mahu generasi akan datang sama seperti generasi Barisan Nasional yang tidak bergaduh antara satu dengan lain, kecuali sekali sekala sahaja.

Saya minta perkara ini diberi perhatian yang serius oleh Kementerian ini dan kita akan menyokong sebanyak mana hendak minta pun untuk hendak latih 232,000 orang mungkin lebih ini, kita akan sokong supaya dicari guru-guru yang terlatih.

Yang keduanya, fasal KEMAS. Tuan Pengerusi, saya hendak mintalah, saya bukan hendak cakap bagi pihak sesiapa tetapi semua Wakil Rakyat ini adalah orang KEMAS di belakangnya. Saya ingat elaun KEMAS ini sudah-saya dahulu kerja dekat Treasury, saya kerja 20 tahun dahulu. Jadi, saya rasa tidak diubah sejak 10 tahun dahulu. Mungkin boleh ditimbang kita naikan sedikit, jadikan \$400 atau \$500 supaya sesuai, sebagai orang KEMAS ini setengah itu orang Perlis kata "batat. Batat itu duduk kerja dekat KEMAS, kerja lain tidak dibuat lagilah, KEMAS sahaja. Sekarang kita minta naik \$500 supaya dia dapat diberi perhatian . . .

Tuan Mohd. Tamrin bin Abdul Ghafar: (*Bangun*)

Tuan Pengerusi: Ahli Yang Berhormat dari Batu Berendam bangun.

Tuan Mohd. Tamrin bin Abdul Ghafar: Yang Berhormat baru sebut tadi bahawa dia kerja dengan Treasury 20 tahun dahulu, saya rasa hairan fasal umurnya baru 30 tahun, macam mana boleh jadi itu. (*Ketawa*)

Tuan Shahidan bin Kassim: Saya tersilap saya hendak kira, 1974, (*Ketawa*) 1988, tersilap sedikit, Tuan Pengerusi, 16 tahun. Saya sangka, saya dekat sekolah dahulu, 16 tahun, saya lama bekerja. Masa itu saya cadang supaya dinaikkan. Orang KEMAS sekarang betul-betul komited dengan kerja mereka. Kita patutlah beri pertimbangan. Yang hak waktu itu berilah \$1,500. Beri dia kerja sungguh. Jangan beri dia memihak kepada mana-mana pihak, biar dia sentiasa adil dalam membangunkan masyarakat. Jangan ada setengah KEMAS, Tuan Pengerusi, kadang-kadang dia terlibat dalam pertandingan Bahagian. Jangan beri dia terlibat lagi supaya dia beri perhatian betul-betul dalam membangun masyarakat, itu yang sokong gajinya dinaikkan. Kita mencadangkan dan minta dijawab sekejap lagi, setuju, \$1,500 dengan \$500,000.

Kemudian, akhir sekali, ini fasal MARA. MARA, banyak kawan-kawan saya sebutkan dan kawan daripada Marang tadi dia beri ada angka-angka yang kurang tepat. Saya hendak beri pandangan saya. Saya lihat kalau orang sebut MARA, Tuan Pengerusi setuju dengan saya.

Masa Tuan Pengerusi jadi Hakim dahulu pun tahu, sebut MARA sahaja pun dia bukan ingat lain, dia ingat MARA ini beri pinjaman untuk bangun usahawan bumiputera. Semua orang ingat macam itu. Saya pun ingat macam itu. Tetapi bila saya tengok Budget, dia jadi cerita lain. Sebenarnya, MARA beri tumpuan lebih kepada perkara lain yang walaupun imej itu ditunjukkan seolah-olah dia terpaksa memberi perhatian yang lebih untuk membangun usahawan, kenapa dia jadi macam ini? Silap kitalah, fasal kita tengok peruntukan. Kita mengambil peruntukan 1986-1988, \$771,000. Tetapi \$634,000 ialah untuk pelajaran. Untuk pembangunan usahawan \$634 juta. Pembangunan usahawan \$45 juta. Jadi, imej yang MARA membangunkan usahawan itu tenggelam. Tahun ini 1989 dia diberi \$2.7 juta.

Saya ingat saya tidak mahu cakap, tetapi saya sedihlah. Kalau \$2.7 kita hendak buat apa? Sedangkan satu projek Member kita pun \$5 juta ke \$10 juta. Ini MARA satu organisasi giant dengan bangunan birunya itu \$2.7 juta hendak bangun usahawan mana. Saya minta Setiausaha Parlimen tolong terangkan fasal apa jadi macam ini?

Kemudian tahun depan dia hendak beri \$33 juta, \$12 juta untuk Sarawak, \$5 juta untuk Sabah, tinggal jadi \$17 juta, \$16 juta untuk Semenanjung. \$16 juta, kalau satu orang satu juta, 16 orang hendak bangun usahawan.

Saya tabiklah, ini mungkin saya bercakap ada tersilap, saya minta tabik, tolonglah fikirkan dan buatlah sesuatu. Wakil dari Nibong Tebal setuju dengan saya iaitu kita hendak bangunkan orang

Melayu ini dengan \$16 juta, hendak buat apa. Projek Ahli Yang Berhormat itu pun lebih daripada \$50 juta. Ini \$16 juta kita hendak bangunkan apa?

Dr Goh Cheng Teik: Setuju.

Tuan Shahidan bin Kassim: Terima kasih kerana Ahli Nibong Tebal setuju dengan saya hendak bangunkan orang Melayu dengan \$16 juta, minta tolonglah cerita kepada saya, mengapakah menjadi macam ini. Supaya imej yang MARA membangunkan usahawan itu begitu ketara sepatutnya dijadikan \$143 juta.

Mengenai pelajaran ini tak patut dimasukkan di sini kerana pelajaran ini memang terpaksa kita berikan. Ini peruntukan pelajaran pun dikurangkan. Jadi, Tuan Pengerusi, saya mintalah lagi sekali, tadi Taman Didikan ditambahkan 10 kali ganda, perkara ini pun saya minta ditambahkan 10 kali ganda. Hendak ambil duit dari mana. Saya rasa ada duit di sini.

Saya sebagai Pengerusi Dewan Perniagaan Perlis, saya tahu di mana boleh dapat duit. Duit ini daripada TPU, tadi kawan saya ada sebut dengan TUB (Tabung Usahawan Bumiputera) yang diumumkan oleh Menteri Kewangan dan TPU, walau apa pun kita hendak bangunkan, hendak menggunakan tabung ini.

Saya percaya kalau mengikut apa yang kami ketahui \$200 juta masih excess, masih tidak boleh memenuhi dibelanjakan. Saya minta supaya Menteri Kewangan, Timbalan Menteri pun ada di sini, duit \$200 juta yang lebih ini dimasukkan kepada MARA, \$200 juta kita dapat, TUB \$250 juta masukkan kepada MARA. Jadi, MARA akan dapat \$450 juta. Ini saya minta betul-betul supaya dilihat dan barulah betul untuk membangunkan usahawan. Kalau tidak, jadi cerita macam mana ini, Tuan Pengerusi, kalau mengikut sebagai orang berniaga, orang hendak berniaga bukanlah berniaga hari ini, esok menjadi

kaya. Tidak, tidak ada. Tolong tunjukkan kepada saya, siapa pun tidak ada berlaku, semua orang yang berniaga, dia mesti jatuh-bangun dahulu sebelum dia berjaya.

Kalau mengikut standard antara-bangsa, 7 kali jatuh-bangun baru boleh berjaya. Standard Malaysia, sekali jatuh semua orang kata Melayu tak erti berniaga. Macam mana cerita ini, baru sekali jatuh, standard antarabangsa 7 kali. Malaysia mungkin 10 kali jatuh, tetapi saya tak hendak 7 atau 10 kali, saya hendak katalah 5 kali ataupun bagi 3 kali cukup, beri peluang untuk jatuh-bangun merasai pahit maung. Ini baru sekali jatuh, kerana kita dibantu, macam-macam dikata.

Kadang-kadang pegawai-pegawai bank pun, Tuan Pengerusi, macam-macam dia bagi lecture, satu jam dia bagi lecture kepada kita. Saya kata kalau dia keluar berniaga dia bankrap lebih awal daripada saya. Ini cerita berniaga bukan satu cerita yang mudah. Kita boleh beri nasihat, tetapi apabila masuk dalam perniagaan susah.

Kadang-kadang jual burger sehari baru dapat berapa ringgit sahaja, begini susahnya. Kita boleh bagi lecture, jual burger bagus tetapi apabila berniaga barulah kita tahu. Jadi sebagai pegawai Kerajaan adalah diminta supaya menimbangkan dengan berhati-hati supaya kita faham tentang jatuh-bangunnya peniaga-peniaga.

Jadi, saya hendak cerita kalau orang-orang yang pinjam wang MARA yang tak dapat bayar semula itu, bagi peluang dia masuk TPU dan sebagainya. Apabila dia pinjam tak boleh bayar, kita berhentikan pinjaman. Itu tak boleh, Tuan Pengerusi. Kalau hendak beri orang itu hidup, kena tambah lagi pinjaman. Contohnya, saya pinjam \$250,000, tetapi saya tak boleh bayar, saya hanya boleh membayar hutang sekiranya saya ditambah pinjaman \$250 ribu lagi. Selepas itu saya boleh bayar

semua. Itu cara berniaga. Jadi dengan ini perkataan \$250,000 dengan \$200,000, saya minta Setiausaha Parlimen supaya mansuhkan, padamkan ini. Hendak pinjam jangan disebutkan had ini. Pegawai-pegawai pun pening.

Kita hendak beri \$250,000 hendak bagi untuk apa? Kadang-kadang kita hendak buat satu kilang padi, bangunan sahaja \$500,000. Jadi, susah kita hendak fikirkan sebab kita tidak mahu peminjam-peminjam itu datang kepada MARA, datang kepada bank, biarlah dia pinjam, datang kepada satu tempat sahaja. Pinjam dari MARA, MARA semua berikan pinjaman. Jadi, sekarang MARA sudah ada \$450 juta yang saya syorkan tadi yang semua kawan-kawan saya setuju.

Ahli Yang Berhormat dari Nibong Tebal pun setuju, semua orang setuju, Menteri Kewangan pun setuju, sekarang ini bolehlah ditimbang dengan sewajarnya. Dengan itu, MARA boleh beri peranan sebetul-betulnya sebagai agensi yang benar-benar untuk membangunkan usahawan bumiputera. Ini saya sedih, Tuan Pengerusi. Pegawai-pegawai Kerajaan pun kadang-kadang saya bawa orang hendak rekomenkan, saya katakan, tolonglah beri pinjaman. Pegawai itu mengatakan hendak beri pinjaman macam mana, peruntukan hanya \$2.7 juta. Betul juga. Saya tanya Kementerian, Kementerian kata macam mana, EPU tolak, Kementerian Kewangan tolak. Sekarang ini Kementerian Kewangan sudah setuju, EPU pun sudah setuju, kita boleh buat, \$450 juta tambahan kepada peruntukan ini. Barulah MARA boleh bangun. Tentang pelajaran itu, jangan diambilkira. Pelajaran itu satu kemestian. Itu tak boleh diambilkira sebagai budget yang diberikan kepada MARA.

Pegawai-pegawai EPU ada datang ke sini, saya hendak tegur sedikit. Fikirlah sedikit, peruntukan pelajaran ini mana boleh diambilkira sebagai pinjaman, tak

boleh. Ini memang hak MARA untuk berikan pelajaran, jangan campurkan. Yang patut kita campurkan iaitu hendak bangunkan usahawan banyak mana, itu barulah boleh. Peruntukan ini \$32 juta, Semenanjung dapat \$16 juta, untuk 16 orang usahawan yang boleh dibangunkan. Pegawai ada berapa orang hendak membangunkan 16 orang usahawan. Tak logik. Kalau \$450 juta, logik sedikit.

Jadi, itulah sahaja, Tuan Pengerusi, dan saya ucapkan terima kasih dan tahniah kepada Kementerian ini yang saya rasa telah berjaya membantu penduduk-penduduk luar bandar dan juga pihak MARA, tadi ada orang puji Pengerusi MARA, saya juga turut puji, tetapi hari ini dapat \$450 juta belanja betul-betul. Bangunkan usahawan dengan banyak supaya dapat sebetulnya kita membangunkan usahawan. Baru-baru ini kita ucapkan tahniah kepada Kementerian kerana telah bersetuju untuk menambahkan peruntukan untuk membangunkan rumah-rumah perancangan. Menteri jawab dalam Parlimen begitu sahaja. Saya ucapkan tahniah dan saya hendak jawapan macam itu diberikan pada hari ini iaitu kita tambah \$450 juta kepada MARA.

Itu sahajalah yang boleh menyelamatkan keadaan usahawan dan saya percaya Pegawai-pegawai MARA yang begitu bersemangat yang ada sekarang ini boleh melancarkan program untuk membangunkan usahawan. Dengan itu kita tak takut tengok ada usahawan jatuh-bangun kerana mereka boleh berjaya dengan peruntukan yang kita cadangkan tadi. Kalau usahawan yang telah diberikan pinjaman yang hendak bankrap, tolong lagi supaya dia jangan bankrap. Jangan tolong bagi bankrap pula. Terima kasih, Tuan Pengerusi.

Tuan Pengerusi: Ahli Yang Berhormat dari Muar. Saya minta Yang Berhormat berucap 10 minit kerana ada 5 orang lagi akan berucap.

6.57 ptg.

Tuan Haji Mohamed Sam bin Haji Sailan (Muar): Tuan Pengerusi, saya suka merujuk kepada mukasurat 264 Butiran 01100 iaitu Majlis Amanah Rakyat (MARA).

Saya berminat kepada tajuk ini kerana Kerajaan pada tiap-tiap tahun membelanjakan begitu besar bagi pembangunan 1990, budgetnya dituliskan di sini \$272,410,900 dan bagi 1989 lebih kurang \$287 juta. Ini menunjukkan bahawa Kerajaan membelanjakan lebih daripada \$200 juta tiap-tiap tahun untuk memberikan pendidikan dari segi keilmuan dan juga dan segi kemahiran tertentu untuk membolehkan kaum bumiputera mencapai tahap profesional dan menggunakan kemahiran-kemahiran itu untuk melibatkan diri dalam perniagaan-perniagaan. Tetapi saya suka menyatakan di sini bahawa wang yang begitu besar jumlahnya dan peruntukan yang begitu banyak yang dibelanjakan dan yang diperuntukkan pada tiap-tiap tahun nampaknya tidak dapat melahirkan kaum bumiputera terlibat secara langsung dalam perjenisan perniagaan yang ada dalam pasaran yang ada pada masa ini.

Kita lihat sendiri dalam lapangan perniagaan alat-alat ganti sebagai contohnya, tak ada satu peniaga bumiputera pun dalam mana-mana bandar mahupun kecil ataupun besar. Dalam perniagaan pemasaran barang-barang elektrik pun tidak ada. Dalam perniagaan kereta terpakai, penjual kereta terpakai, kalau tidak dibantu oleh Kementerian Perdagangan dan Perindustrian memberikan permit AP untuk mengimport kereta terpakai, saya percaya banyak syarikat-syarikat perniagaan kereta bumiputera itu gulung tikar. Malahan dengan bantuan-bantuan permit mengimport kereta terpakai juga banyak syarikat yang gulung tikar.

Jadi, di lihat dari segi kekesanan perniagaan-perniagaan kaum bumiputera dan penglibatan kaum bumiputera dalam perniagaan-perniagaan begitu tidak berkesan langsung. Saya percaya pihak MARA boleh memainkan peranan yang lebih aktif dan lebih berkesan lagi.

Memang tidak boleh dinafikan bahawa dari segi pendidikan, MARA memang berjaya. Pelajar-pelajar MARA sama ada di peringkat MRSM mahupun di peringkat Institut Teknologi dan Kemahiran dan setengahnya yang diberikan kesempatan untuk melanjutkan pelajaran di institusi tertinggi dalam negeri mahupun di luar negeri memang mempunyai kelulusan-kelulusan yang baik dan mencapai tahap kelulusan yang tinggi dan boleh dibanggakan.

Tetapi saya suka juga menyatakan bahawa fungsi untuk meningkatkan kelulusan dan pendidikan ini juga adalah dipikul oleh Kementerian Pendidikan dan Kementerian Pendidikan juga bertanggungjawab bukan sahaja kepada rakyat, lebih-lebih lagi kepada rakyat bumiputera. Maknanya kalau MARA tidak buat pun pelajar-pelajar Melayu, pelajar-pelajar bumiputera di bawah tajaan MARA juga mempunyai kesempatan untuk mendapatkan kelulusan dan pendidikan daripada Kementerian Pendidikan. Tetapi dalam bidang memberikan kesempatan untuk mendapatkan kemahiran dan seterusnya memberikan pendedahan dalam lapangan perniagaan, Kementerian Pendidikan tidak ada mempunyai fungsi. Dengan itulah saya percaya pihak MARA hendaklah menekankan memberikan penekanan yang lebih dalam aspek ini supaya kaum bumiputera khususnya kalangan orang-orang Melayu diberikan kemahiran dan pendedahan dan peruntukan yang cukup, bukan sahaja mendapatkan kemahiran-kemahiran tertentu tetapi juga menggunakan kemahiran-kemahiran itu untuk dipraktikkan dalam urusan dan aktiviti perniagaan yang sebenarnya.

Saya suka mencadangkan bahawa peruntukan yang sebesar ini lebih daripada \$200 juta tiap-tiap tahun untuk melahirkan bumiputera profesional serta bumiputera berniaga ini, boleh digunakan dengan berkesan kalau kajian dibuat dengan secara terperinci macam mana hendak meningkat dan melibatkan orang-orang Melayu dan kaum bumiputera dalam lapangan perniagaan-perniagaan supaya nanti dalam daerah-daerah kecil, dalam bandar-bandar dan pekan-pekan tidak lagi terdapat hanya kalangan satu kaum sahaja berniaga.

Kadang-kadang kita malu, lebih-lebih lagi malu bagi kaum bumiputera orang-orang Melayu khususnya; negara ini kita kata negara yang kita menjadi penduduk yang asal, yang lebih tua, yang lebih lama. Negara ini diperintah dan dikendalikan oleh sebahagian besarnya daripada pemimpin-pemimpin Melayu. Politik kuasa UMNO dijadikan sebagai asas untuk membentuk Kerajaan. Tetapi di merata-rata bandar kecil dan besar tidak ada menampakkan satu imej pun yang menunjukkan bahawa negara ini negara berbilang kaum dan penduduk Melayu, penduduk kaum bumiputera merangkumi lebih daripada 50% daripada kalangan penduduk di seluruh negara. Seolah-olah bahawa negara ini dikuasai oleh satu golongan masyarakat sahaja dan ini dapat dizahirkan, dapat diperlihatkan di mana-mana sahaja sama ada dalam bandar, di pekan kecil ataupun di desa-desa seolah-olah orang Melayu dan kaum bumiputera tidak langsung diberikan perhatian dan diberikan pertolongan.

Tuan Pengerusi: Yang Berhormat berucap dasar itu.

Tuan Haji Mohamed Sam bin Haji Sailan: Terima kasih. Jadi, berbalik kepada tajuk 01100 saya mengharapkan agar peruntukan \$272 juta ini digunakan untuk membolehkan kaum bumiputera mendapatkan kemahiran-kemahiran dan dapat diletakkan kaum bumiputera ini dalam syarikat-syarikat, dalam perniagaan-perniagaan tertentu.

Saya beralih kepada mukasurat 265, Butiran 02300 dan 02500 iaitu Pemberian kepada Negeri-negeri untuk jalan di luar bandar dan menaikkan taraf jalan kampung.

Kalau kita lihat dari segi peruntukan, ada lebih kurang \$300 juta. Ini satu peruntukan yang besar juga. Tetapi saya rasa \$300 juta ini adalah satu jumlah yang kecil jika dibandingkan dengan keperluan di kampung-kampung terutama sekali di kampung-kampung pedalaman. Sebagai contoh di kawasan Parlimen saya sendiri. Kawasan Parlimen Muar satu kawasan yang agak tertua di negeri Johor dan setengah daripada kampung-kampung itu telah pun ada sejak 70-80 tahun yang silam.

Tetapi pada masa ini masih lagi banyak kawasan-kawasan ini yang jalannya kalau pun dapat tanah merah hanya sekerat sahaja. Malah jalan tanah merah adalah merupakan satu keperluan di kampung, bukan sahaja sebagai perhubungan tetapi juga untuk digunakan sebagai alat untuk membawa hasil mahsul. Saya mengharapkan kalau pun jumlah ini sudah dianggap besar tetapi untuk memastikan bahawa kawasan di luar bandar itu dapat dinaikkan tarafnya dan jalan-jalan tanah merah ini dapat diberikan sebanyak-banyaknya supaya tidak ada lagi jalan di kampung-kampung dalam masa dua tiga tahun akan datang masih lagi memerlukan ataupun kampung-kampung dalam masa dua tiga tahun yang akan datang masih lagi memerlukan dan meminta jalan tanah merah.

Dan kadang-kadang kita sungguh malu kerana kita sudah mencapai kemerdekaan begitu lama tetapi masalah jalan tanah merah masih lagi menjadi satu desakan di kampung-kampung. Saya mengharapkan agar peruntukan ini ditambah

Tuan Pengerusi: Yang Berhormat minta gulung, ya.

Tuan Haji Mohamed Sam bin Haji Sailan: . . . ditambah kepada \$400 juta supaya dengan pertambahan \$100 juta itu dapat memulihkan jalan-jalan kampung ini diperbaiki daripada masa ini.

Satu perkara lagi yang saya ingin sebutkan sebelum saya berhenti ialah 00400 Taman Bimbingan Kanak-kanak. Saya rasa KEMAS walaupun berfungsi untuk memberikan pendidikan pra-sekolah ini tetapi fungsi untuk memberikan pendidikan ialah pada Kementerian Pendidikan.

Saya takut bahawa sebelum anak-anak ini masuk ke sekolah-sekolah di bawah pentadbiran Kementerian Pendidikan, dengan sebab kurang teratur saya dapati bahawa KEMAS kurang bijak untuk diberikan tugas dan tanggungjawab memberikan pendidikan kepada anak-anak pra-sekolah kerana anak-anak pra-sekolah ini begitu sensitif dan perlukan satu kemahiran tersendiri supaya mereka ini tidak tergecut sebelum mereka masuk ke sekolah biasa dan pada masa ini kita lihat KEMAS dari segi gurunya, dari segi kurikulumnya, dari segi tempat dia belajar, saya rasa adalah sangat tidak sesuai dan bertentangan dengan prinsip pendidikan itu sendiri. Saya mengharapkan agar KEMAS berunding dengan Kementerian Pendidikan kalau pun tugas diberikan kepada KEMAS hendaklah mendapat latihan dan mengikut sistem pendidikan dan prinsip pendidikan. Sekian, terima kasih.

Tuan Pengerusi: Yang Berhormat dari Rajang. Minta berucap 10 minit.

7.09 mlm.

Dr Nicholas Munong Anak Ibau (Rajang): Tuan Pengerusi, di sini saya ingin menyentuh tentang mukasurat 265, Maksud Bekalan 54, Butiran 01700 iaitu Bekalan Elektrik Luar Bandar yang semuanya diberi peruntukan sebanyak \$11,040,000.00.

Tuan Pengerusi, negara kita ini telah dikurniakan oleh Allah banyak kekayaan di atas bumi kita. Satu kekayaan yang kita ada yang boleh membaiki dan menyeronokkan kehidupan harian kita, terutama penduduk-penduduk di luar bandar ialah kita ada sungai-sungai dan air terjun yang boleh digunakan untuk membina mini-hydro electric power station di kawasan luar-luar bandar.

Tuan Pengerusi, saya ada seorang kawan yang pernah pergi ke negeri China dan melawat ke tempat-tempat di mana terdapat mini-hydro electric power station, dengan izin. Dari pendapat dan pandangan beliau yang diperolehi dari lawatannya ke negeri China itu beliau mengatakan di negeri ini terutamanya di Sarawak dan mungkin juga di Sabah, banyak kawasan-kawasan yang sesuai untuk kita bina mini-hydro electric power station ini. Adakah pada hari ini Kementerian Pembangunan Negara dan Luar Bandar mempunyai pegawai yang berpengalaman tentang perkara ini. Sekiranya tidak ada, saya mencadangkan supaya Kementerian ini boleh mengiriskan rombongan melawat ke negeri China untuk mempelajari dan mengetahui dengan lebih lanjut tentang perkara ini. Sekiranya kita sudah mendapat pengetahuan dalam perkara ini, saya mencadangkan supaya Kerajaan mengambil berat tentang alam sekitar yang kita ada yang sesuai untuk dibina mini-hydro electric power station ini. Dengan ini saya amat berharap supaya perkara ini diambil berat.

Kedua, di sini saya ingin juga menyentuh tentang Aktiviti 02300-Pemberian Kepada Negeri-negeri untuk jalan luar bandar, juga Aktiviti 02500-Pembangunan Masyarakat, iaitu menaikkan tahap jalan kampung.

Tuan Pengerusi, di Dewan yang mulia ini saya telah menyoal atau menimbulkan perkara mengenai tahap yang dicapai oleh Kerajaan Tempatan untuk membaiki dan membina jalan di kampung-kampung terutamanya di Sarawak. Satu

contoh, iaitu di kawasan saya kawasan daerah luar bandar di Sarawak, jawapan yang diberikan kepada saya ialah pejabat daerah luar bandar bukan dalam tanggungan Kementerian ini tetapi dalam tanggungan dan jagaan Kerajaan Negeri Sarawak. Di sini kita lihat Kerajaan Persekutuan ada memberi peruntukan kepada jalan-jalan kampung dan juga jalan-jalan luar bandar di Sarawak. Mengapakah kita tidak mengetahui keadaan yang sebenar kawasan-kawasan di Sarawak? Adakah Kementerian ini pernah ataupun tidak menyuarakan perkara ini kepada Kerajaan Negeri Sarawak supaya Majlis Luar Bandar boleh memberitahu kepada kita keadaan yang terjadi di luar-luar bandar di Sarawak.

Dari peruntukan yang diberi kepada negeri Sarawak, saya rasa itu belum juga mencukupi tetapi apa yang menyedihkan sekali ialah peruntukan yang tidak mencukupi dan kedua bila peruntukan sudah sampai ke negeri Sarawak dan sampai ke Majlis Tempatan yang menguruskan pembinaan jalanraya atau memperbaiki jalanraya, peruntukan yang kecil itu yang boleh dibanding dengan "tulang-tulang yang datang ke situ juga tidak sampai ke tempat yang sepatutnya iaitu peruntukannya kecil. Kebanyakan daripada peruntukan yang kecil itu akhir-akhirnya orang tengah yang mendapat keuntungan.

Satu contoh ialah, di kawasan saya iaitu kawasan Rajang, peruntukan yang diberi berjumlah berpuluh-puluh ribu ringgit untuk membina dan membaiki jalan-jalan kampung seperti jalan di kawasan Sengan, kawasan Ulu Siong, kawasan Ulu Asan, kawasan Naman yang berjumlah \$50,000-\$170,000 tetapi akhirnya, pada pandangan kami, jika kita kaji, peruntukan yang begitu kecil itu pun disalahgunakan. Satu contoh ialah jalan di kawasan Sengan dengan peruntukan \$50,000 itu Majlis Tempatan Daerah Luar Bandar tidak boleh memberi batu kepada pembaikan jalan yang sepanjang tidak melebihi 5 batu itu.

Dari kerja-kerja yang telah dijalankan penyelewengan amat terang dilihat orang ramai di kawasan itu.

Juga di Pasai Engkabang di kawasan saya juga, peruntukan sebanyak \$50,000 telah diberikan. Dalam dua tiga hari tidak melebihi satu minggu menjalankan kerja pembaikan dan membubuh batu kepada jalan itu, akhir-akhirnya dikatakan peruntukan sudah habis. Perkara seperti ini adalah amat menyedihkan. Sudahlah peruntukan tidak cukup, ditambah lagi dengan disalahgunakan. Itulah satu masalah yang amat besar, tidak ada gunanya kita memberikan peruntukan yang lebih besar sekiranya kerja menyampaikan atau kerja melaksanakan projek itu tidak dilaksanakan dengan betul.

Tuan Pengerusi: Yang Berhormat, bolehkah Yang Berhormat gulung?

Dr Nicholas Munong Anak Ibau: Ya. Dengan ini saya ingin menyarankan supaya Kementerian ini di tahun-tahun hadapan kita minta supaya prestasi di daerah-daerah Majlis-majlis Tempatan yang menjalankan projek membaiki infrastruktur di Sarawak disampaikan di Dewan yang mulia ini supaya kita tahu lebih lanjut apa yang telah terjadi.

Dengan ini, Tuan Pengerusi, saya ucapkan terima kasih.

Tuan Pengerusi: Yang Berhormat dari Serian. 10 minit, Yang Berhormat.

7.18 mlm.

Tuan Lainus Anak Andrew Luwak (Serian): Tuan Pengerusi, saya ingin menyentuh mukasurat 263, Maksud B.54, Butiran 010000-Pentadbiran Am.

Saya merasa bimbang oleh kerana peruntukan anggaran bagi tahun 1990 adalah berkurangan daripada anggaran 1989. Saya rasa kita sepatutnya memberi lebih banyak lagi peruntukan bagi maksud ini oleh kerana kita perlu

menambah perkhidmatan-perkhidmatan untuk kemajuan kita lebih-lebih lagi di kawasan luar bandar di mana penduduk-penduduknya masih miskin dan perlu dibantu dan dibimbing. Kemudahan-kemudahan asas seperti jalan-jalan termasuk jalan kampung dan jalan tani, bekalan elektrik dan air perlu dibuat. Jikalau peruntukan dikurangkan, saya fikir pentadbiran Kementerian ini akan terjejas, kononnya nanti tidak cukup wang untuk menjalankan projek-projek di luar bandar.

Merujuk kepada mukasurat 264, Maksud P.54, Butiran 01100-Majlis Amanah Rakyat.

Di sini saya menyeru supaya peruntukan ini dibahagi baik-baik di antara semua kaum bumiputera iaitu Melayu, Orang Asli, Iban, Bidayuh, Malanau, Kenyah, Kayan, Kelabit, Murut, Dusun, Rungus, Kadazan, Penan dan sebagainya supaya semua kaum-kaum yang terlibat dan diharapkan berjaya dan tidak ada satu daripada suku kaum bumiputera itu tertindas. Kita tidak boleh mementingkan kaum kita sendiri sahaja di semua bidang untuk kemajuan bumiputera yang pada masa kini masih lagi di dalam keadaan yang lembab di semua bidang. Kita mesti mengambil perhatian juga dan memberi keutamaan kepada suku kaum bumiputera yang lebih mundur daripada yang lain.

Saya memberi terima kasih dengan peruntukan yang ada di Butiran yang sama bertajuk No. 8-Pembangunan Usahawan, 02-bagi negeri Sarawak. Saya harap Kerajaan Negeri membahagikan peruntukan ini dengan cara yang adil dan saksama.

Tuan Pengerusi, saya beralih kepada mukasurat 265, Butiran 01700, Tajuk 02.

Saya merasa peruntukan \$13,910,000 bagi Bekalan Elektrik Luar Bandar di negeri Sarawak sangatlah kecil dan perlu ditambahkan lagi memandangkan

permohonan sebegitu ramai di negeri Sarawak. Pemohon-pemohon yang memohon semenjak tahun 1980 kini banyak lagi di dalam keadaan menunggu-nunggu. Bila ditanya Kerajaan Negeri dan SESCO maka mereka berkata kita tidak ada duit. Dengan peruntukan yang sedia ada dan pertambahan ini, saya harap Kerajaan akan menimbang. Saya harap banyak kampung-kampung di luar bandar akan dibekalkan dengan api elektrik, kemudahan asas yang saya sifatkan sebagai cahaya kemajuan. Oleh kerana adanya bekalan elektrik banyak perubahan akan dicapai di segi ilmu pengetahuan, ekonomi, kesihatan dan sebagainya.

Saya merasa tidur tidak lena bila tiga buah kampung di mana tali kabelnya melintas kampung-kampung tersebut di Jalan Mongkos. Kampung-kampung itu ialah Kampung Payau, Kampung Sebintir dan Kampung Lawan Batu. Kampung yang berhampiran di situ ialah Kampung Bidak, Kampung Keruh, Kampung Mayang, Kampung Kawan dan Kampung Pulau Pelanduk.

Saya difahamkan bahawa projek bekalan elektrik tidak dapat diberi oleh sebab tidak ada wang. Untuk kebaikan nama Kerajaan saya fikir lebih wajar jikalau peruntukan itu diberi untuk kampung-kampung yang dilangkah bekalan itu lebih-lebih lagi kampung yang berhampiran jalanraya Mongkos di mana kabel elektrik melintas kampung-kampung kawasan itu. Mereka ini memohon bekalan api pada tahun 80an lagi dan sampai masa kini belum ada bekalan. Begitu juga kampung-kampung yang di Jalan Serian-Seri Aman di kawasan Belaringin yang mana bekalan sudah sampai yang cuma 16 batu sahaja jauhnya dari bekalan yang ada sekarang iaitu di Simuja dan Kampung Tun Abdul Razak yang sudah ada bekalan, belum lagi diberi peruntukan pada kampung-kampung yang berhampiran sampai Belaringin.

Jadi, saya memohon supaya Kerajaan membuat kajian dan melaksanakan projek bekalan api elektrik ke kawasan Belaringin.

Tuan Pengerusi: Yang Berhormat, minta gulung!

Tuan Lainus Anak Andrew Luwak: Ya, sedikit sahaja lagi.

Tuan Pengerusi, berpindah kepada Butiran 02300-Pemberian kepada Negeri-negeri untuk Jalan di Luar Bandar.

Dari peruntukan yang berjumlah \$148,880,000 saya memohon supaya peruntukan diberi banyak sedikit kepada negeri Sarawak oleh kerana negeri Sarawak hampir sama besarnya dengan Semenanjung dan banyak jalan-jalan kampung atau jalan-jalan luar bandar perlu dibuat untuk meningkatkan taraf penduduk-penduduk di sana yang masih mundur lagi. Dengan Yang Amat Berhormat Timbalan Perdana Menteri kita yang saya rasa rasional dan mempunyai banyak pengalaman berkenaan dengan luar bandar, saya yakin dan saya fikir sangat wajar dia memegang Kementerian-kementerian ini. Saya sangat berharap bahawa luar bandar akan membangun oleh beliau. Dengan ini sahaja, sekian terima kasih.

Tuan Pengerusi: Yang Berhormat dari Lubok Antu.

7.26 mlm.

Tuan Jawah Anak Gerang: Terima kasih, Tuan Pengerusi kerana memberi peluang kepada saya.

Tuan Pengerusi, saya ingin menyentuh Maksud Pembangunan 54, dalam mukasurat 266, Butiran Projek 03200 iaitu Program Membantu Golongan Termiskin.

Apa yang saya hendak katakan di sini ialah bab bagaimana pembahagian peruntukan tersebut. Saya rasa dan saya

cadangkan supaya pembahagian peruntukan tersebut adalah dijalankan dengan secara adil dan saksama mengikut negeri masing-masing. Juga Kerajaan mestilah menentukan supaya Kerajaan Negeri masing-masing betul-betul membahagikan wang tersebut kepada golongan-golongan yang betul-betul termiskin dan juga tidak kira mana-mana parti politik yang mereka ikuti.

Saya merasa amat sedih sekali oleh kerana kadang kala ada pihak yang tidak bertanggungjawab khasnya di Sarawak merayau-rayau di luar bandar menyatakan jika seseorang itu tidak mahu mengikut parti mereka, maka orang tersebut tidaklah diberi bantuan dan tidak berhak dibantu oleh Kerajaan. Itulah kata orang itu. Malahan Tuan Pengerusi, ada seorang pegawai, saya hendak katakan di sini, Pegawai Daerah Julau sekarang, saya hendak sesiapa SPU atau APU di sini, ambil perhatian ini. Pegawai Daerah Julau sekarang tidak mahu mengimplementasikan projek Ahli Dewan Rakyat Julau berkenaan. Ada \$43 ribu belum dijalankan . . .

Tuan Pengerusi: Ya, Yang Berhormat dari Julau bangun. Hendak beri jalan pada dia?

Tuan Jawah Anak Gerang: Ya.

Tuan Thomas Salang Siden: Tuan Pengerusi, minta penjelasan. Saya hendak tahu kerana Ahli Yang Berhormat dari Lubok Antu begitu kenal dengan Pegawai tersebut dan boleh Yang Berhormat katakan, adakah Pegawai tersebut ada bertugas di kawasan Lubok Antu?

Tuan Jawah Anak Gerang: Untuk pengetahuan Dewan ini, Pegawai tersebut telahpun lama bertugas di kawasan saya dan semasa Pegawai Daerah tersebut bertugas di kawasan Lubok Antu, ramai rakyat merasa kecewa kerana Pegawai tersebut, saya tidak mahu sebutkan nama, terlalu mengambil perhatian di dalam politik.

Dia ini orang SNAP. Itu dari Saratok, orang di Saratok tahu dia itu orang SNAP. Dia terlalu mementingkan politik. Sesiapa orang tidak mahu mengikut Parti SNAP, dia kata tidak dapat diberi pertolongan oleh Kerajaan. Malahan sekarang, dia kata berterus terang, "saya tidak tahu dan tidak mahu mengimplementasikan projek Ahli Dewan Rakyat Julau kerana Ahli Dewan Rakyat Julau adalah Parti Bangsa Daerah Sarawak." Inilah bicaranya kita menghina Parti Bangsa Daerah Sarawak supaya orang-orang tidak mahu mengundi Parti Bangsa Daerah Sarawak.

Itu sudah terlalu, terlampau, pegawai tersebut. Saya minta diambil tindakan kepada Pegawai Daerah tersebut, malah di Lubok Antu pegawai tersebut ada membuat sesuatu kes, iaitu kes pembelian outboard engine, sesiapa yang ada dari Badan Pencegah Rasuah harap mengambil perhatian ini. Jadi outboard engine itu jenis Yamaha 25 horsepower yang diberi kepada tuan rumah di kawasan Lubok Antu. Keadaannya begini, Pegawai Daerah tersebut ada seorang anak, dan anak dia ada bersama dengan tuan rumah tersebut. Apabila enjin motor tersebut diberikan kepada tuan rumah itu, anaknya, mengambil enjin tersebut, tidak diketahui oleh tuan rumah yang betul-betul menerima bantuan itu. Jadi perkara ini sudah dilaporkan kepada pegawai ACA, tetapi tiada tindakan diambil. Pegawai tersebut apabila berpindah ke Julau, dia juga menjadi hantu di sana, membuat apa yang dia hendak buat, seolah-olah Kerajaan Negeri ataupun siapa-siapa sahaja hendak menolong pegawai tersebut, membuat rasuah, banyak rasuah yang dia buat. Saya boleh buktikan sekarang ini dia mengambil kayu berlian sebanyak 30 batang dari orang-orang rumah panjang, takkan orang ini tidak boleh disiasat, Pegawai Daerah ini bukan siapa-siapa yang menjadi hantu di luar bandar.

Saya ingin mengatakan di dalam Dewan ini jika ada pegawai rasuah, sila

tracekan ini kepada Sarawak, kepada kawasan Julau, kepada Pegawai Daerah sekarang, tracekan orang ini, tangkap dia, kalau ada bukti membuat rasuah dan janganlah bantuan kepada luar bandar ini tidak datang kepada rakyat betul-betul yang mahu pertolongan dari Kerajaan, bila sampai ke Pegawai Daerah, dia buat apa-apa dia suka kerana orang di luar bandar tidak tahu.

Itulah sahaja, Tuan Pengerusi, saya ingin membawa ini untuk perhatian Dewan ini supaya dapat diambil tindakan Pegawai Daerah atau Pegawai Kerajaan ini, boleh diambil tindakan tatatertib, kita ada General Order untuk tindakan, mengambil dia bukanlah above the law, no body is above the law, dengan izin. Jadi saya membukakan di Dewan ini supaya siapa yang mendengar saya ini, siapa sahaja, saya tidak mahu Pegawai Daerah tersebut membuat perbuatan yang melampau sehinggakan bantuan dari Kerajaan tidak sampai kepada rakyat yang betul-betul memerlukan bantuan ini. Itu sahaja, Tuan Pengerusi.

Tuan Pengerusi: Yang Berhormat dari Julau.

7.34 *mlm.*

Tuan Thomas Salang Siden (Julau): Tuan Pengerusi, saya sentuh atas Maksud Pembangunan 54, Kementerian Pembangunan Negara dan Luar Bandar, muka surat 265, Butiran 02300-Pemberian Kepada Negeri-negeri Untuk Jalan di Luar Bandar, dengan anggaran kewangan sebanyak \$148,880,000 dan Butiran 02500 Program 01-Menaikkan Taraf Jalan Kampung dengan peruntukan kewangan \$148,073,500.

Tuan Pengerusi, peruntukan kewangan yang disediakan oleh Kementerian ini adalah penting bagi membangunkan kawasan-kawasan luar bandar terutama sekali dalam usaha Kerajaan membina jalan-jalan bagi kegunaan rakyat kita yang tinggal jauh di luar bandar.

Tuan Pengerusi, untuk membangkitkan soal peruntukan pembinaan jalan luar bandar itu, saya suka mengatakan seluruh rakyat di luar bandar mengalu-alukan peruntukan ini, dan bagi Wakil-wakil Rakyat yang datang dari kawasan luar bandar negeri Sarawak, kami berasa kecewa dan sedih kerana setengah-setengah pegawai yang dipertanggungjawabkan penuh atas peruntukan ini tidak mahu mendengar syor-syor, cadangan-cadangan kami dan permohonan yang sebenarnya dipohon oleh rakyat.

Tuan Pengerusi, rakyat di luar bandar kerap memohon peruntukan kewangan untuk membina jalan-jalan luar bandar melalui Wakil-wakil Rakyat mereka dan Wakil-wakil Rakyat yang berkenaan melanjutkan permohonan mereka kepada pegawai-pegawai yang bertanggungjawab atas peruntukan kewangan Kementerian itu di peringkat Kerajaan Negeri dan dari pengalaman saya, yang saya ada selama 15 tahun ini, tidak ada satu pun cadangan pembinaan jalan-jalan luar bandar mendapat sambutan yang baik dari pihak-pihak pegawai peringkat negeri Sarawak. Kalau begini rupanya dan pegawai-pegawai di peringkat Kerajaan Negeri seperti negeri Sarawak, tidak percaya kepada permohonan rakyat melalui Wakil-wakil Rakyat mereka maka rakyat yang benar-benar menggunakan jalan tidak dapat menikmati jalan-jalanraya sepanjang hayat mereka.

Tuan Pengerusi, pada pendapat saya pegawai-pegawai yang dipertanggungjawabkan oleh Kementerian ini patutlah mengkaji dan menyiasat permohonan yang telah direkomenkan oleh Wakil-wakil Rakyat dengan teliti bukan menolak terus dan berkata permohonan ini tidak dapat diterima.

Tuan Pengerusi, pembahagian peruntukan kewangan Kementerian ini sangat tidak seimbang di peringkat bahagian dan di negeri Sarawak, misalnya di Bahagian Keenam Sarikei.

Saya telah difahamkan dari jawapan Timbalan Menteri Pembangunan Negara dan Luar Bandar iaitu Bahagian Sarikei mendapat peruntukan sebanyak \$10.49 juta dalam Rancangan Malaysia Kelima, tetapi kawasan Parlimen Julau hanya diberi \$1.229 juta dan saya berterima kasih atas Kementerian ini. Saya hendak bertanya apakah projek ini dan di manakah ianya terletak, dan setahu saya tidak ada nampak projek yang berkenaan.

Tuan Pengerusi, Bahagian Keenam Sarikei hanya mempunyai tiga kawasan Parlimen, iaitu kawasan Parlimen Paloh, kawasan Parlimen Sarikei dan kawasan Parlimen Julau, dan di sini sudah tentu kawasan Parlimen Sarikei di kawasan Parlimen Paloh mendapat peruntukan yang begitu banyak lebih dari kawasan Parlimen Julau. Dari sebab-sebab yang saya katakan tadi, jadi semua cadangan-cadangan pembinaan jalan-jalan luar bandar langsung tidak dapat dilaksanakan di kawasan Parlimen Julau iaitu seperti jalan Ulu Pedanon, Jalan Longgang dan Jalan Pekan Bukuk, yang saya telah sebutkan di Dewan yang mulia ini pada tahun-tahun yang lalu. Satu-satu jalan yang tersebut akan menelan belanja tidak lebih dari \$50,000 kalau ia diperuntukkan dengan wang peruntukan yang ada.

Tuan Pengerusi, Butiran 02500, Program 01, peruntukan ini untuk Menaikkan Taraf Jalan Kampung dengan anggaran peruntukan kewangan sebanyak \$148,073,500.

Tuan Pengerusi, peruntukan ini untuk membolehkan supaya jalan-jalan kampung akan dibaiki kerana jalan-jalan kampung hanya bertaraf jalan tanah merah dan ia mudah dirosakkan oleh cuaca-cuaca yang buruk di negara kita ini, dan apabila Kerajaan memperbaiki jalan-jalan tersebut, Kerajaan patutlah membeli batu-batu kelikir untuk disimpan di atas jalan-jalan itu supaya ia tidak mudah dihakis oleh hujan apabila musim tengkujuh.

Di sini saya mengesyorkan iaitu tiga batang jalan-jalan kampung di kawasan saya, Julau, akan diambil kira dari peruntukan ini iaitu Jalan Rumah Panjang-Hulu Seteras, Jalan Langgar-Royak, Julau dan Jalan Hulu Wak. Ketiga-tiga jalan ini tidak panjang dan kalau ia diberikan perbelanjaan akan menelan belanja \$20,000-\$30,000.

Tuan Pengerusi, itulah ucapan saya dan saya mohon menyokong. Terima kasih.

Tuan Pengerusi: Yang Berhormat Setiausaha Parlimen, berapa lama Yang Berhormat akan mengambil masa?

Setiausaha Parlimen Kementerian Pembangunan Negara dan Luar Bandar (Tuan Mohamed bin Jamrah): Sekejap sahaja.

Tuan Pengerusi: Dua minit?

Tuan Mohamed bin Jamrah: Kalau Tuan Pengerusi hendakkan dua minit, boleh saya jawab dua minit.

Tuan Pengerusi: Silakan.

7.41 mlm.

Tuan Mohamed bin Jamrah: Tuan Pengerusi, terlebih dahulu saya ingin mengucapkan setinggi-tinggi terima kasih kepada Wakil-wakil Rakyat yang sungguh berminat untuk membahaskan peruntukan yang telah diberikan kepada Kementerian Pembangunan Negara dan Luar Bandar dan saya kira kebanyakan daripada mereka menyuarakan pandangan-pandangan dan cadangan-cadangan untuk menambah lagi peruntukan yang seharusnya diberikan kepada Kementerian Pembangunan Negara dan Luar Bandar. Saya kira bagi pihak Menteri Pembangunan Negara dan Luar Bandar, saya rasa sungguh gembira kerana sekiranya ada sokongan yang begini ramai daripada Wakil-wakil Rakyat dan wakil dari Kementerian

Kewangan juga turut hadir sebentar tadi, kemungkinan di tahun yang akan datang peruntukan Kementerian ini dapat kita tambahkan lagi demi mengkabulkan permintaan daripada Wakil-wakil Rakyat yang telah menyatakan supaya peruntukan bagi Kementerian ini ditambah.

Pertamanya saya ingin menyentuh apa yang telah disuarakan oleh Wakil Rakyat dari Nibong Tebal. Kalau beginilah pemikiran daripada beliau, kita mengalu-alukan tetapi hakikatnya kita tidak dapat pisahkan bahawa masih terdapat kampung baru dan kampung tradisi. Berkemungkinan di masa-masa yang akan datang kita akan hanya mengenalpasti kampung yang meliputi kampung-kampung baru dan kampung-kampung tradisi supaya ia dapat ditadbirkan di bawah satu Kementerian. Ini adalah harapan kita supaya hasrat ini akan kita capai di masa yang akan datang.

Yang Berhormat dari Kuala Kedah, beliau ingin tahu berkenaan dengan kampung penempatan nelayan. Memang pada hari ini kita sedang mengusahakan untuk membangunkan satu kawasan penempatan nelayan di Kuala Kedah dan jumlah wang yang telah diperuntukkan oleh Kementerian yang disebut oleh Yang Berhormat tadi ialah digunakan untuk menyediakan tapak dan juga menyediakan asas. Ini bermakna Kerajaan Persekutuan melalui Kementerian ini hanya melibatkan diri di dalam penyediaan tapak dan juga penyediaan asas seperti bekalan api, air dan jalan, tetapi bagi pengambilan balik tanah dan juga penyediaan rumah-rumah, peruntukannya akan disediakan oleh Kerajaan Negeri. Justeru itulah maka dengan costing yang telah dibuat oleh Yang Berhormat dari Kuala Kedah itu yang menyatakan bahawa peruntukan yang telah diberikan oleh Kerajaan Pusat tidak mencukupi kerana ia belum lagi diambil kira peruntukan yang akan disediakan oleh Kerajaan Negeri.

Bagi Yang Berhormat dari Saratok, beliau ingin tahu mengapakah peruntukan bekalan elektrik dan bekalan air bagi tahun ini berkurangan kalau dibandingkan dengan peruntukan-peruntukan tahun yang lalu. Ini kita harus mengetahui bahawa peruntukan yang telah disediakan adalah dirancang selama 5 tahun. Jadi apabila peruntukan itu dibelanjakan banyak pada awal-awal tahun, maka bakinya tinggal sedikit. Sebab itulah kalau kita lihat ceiling yang telah tinggal selepas kita belanjakan pada awal tahun Rancangan Malaysia Kelima, yang baki itulah yang kita lihat di dalam peruntukan yang kita bentangkan pada hari ini. Tetapi walau bagaimanapun, sekiranya kita dapati bahawa prestasi dari segi Jabatan-jabatan untuk mengimplementasi projek-projek yang dipohon meningkat, bolehlah kita usahakan untuk menambah peruntukan di masa-masa yang akan datang.

Yang Berhormat dari Padang Terap, beliau juga menyatakan bahawa jalan-jalan di luar bandar ditambah peruntukannya untuk memastikan bahawa jalan-jalan itu dapat dibina dengan baik supaya mengelakkan wastage daripada mereka yang menoreh getah. Buat masa ini kita belum lagi membuat kajian untuk menentukan berapa banyakkah wastage disebabkan adanya jalan-jalan yang tidak baik itu tetapi kita sentiasa berikhtiar supaya jalan-jalan di luar bandar akan dapat dinaikkan taraf daripada satu masa ke satu masa. Tetapi kemampuan kita untuk menaikkan taraf adalah terhad kepada kewangan yang telah diperuntukkan kepada Kementerian ini.

Begitu juga dengan saranan daripada Yang Berhormat dari Maran dan juga Arau yang menyatakan bahawa sokongan kuat Kerajaan yang ada pada hari ini adalah daripada luar bandar, justeru itu peruntukan yang lebih harus diberikan kepada Kementerian ini. Ini juga saya mengucapkan terima kasih, boleh jadi dengan adanya saranan ini di

masa yang akan datang terutamanya dalam Rancangan Malaysia Keenam ini kita akan dapat banyak tambahan-tambahan seperti yang telah dipohon oleh Yang Berhormat-Yang Berhormat itu.

Yang Berhormat dari Marang telah menyentuh beberapa perkara berkenaan dengan KEMAS terutamanya TABIKA yang beliau menyatakan bahawa guru tidak cukup. Ini memanglah pada hari ini kita hanya mempunyai tempat latihan yang hanya terhad kepada tiga, boleh jadi kita akan tambah sekiranya keperluan dikehendaki di masa-masa yang akan datang. Tetapi bagi masalah pembantu TBK ini, pada hari ini Kementerian tidak lagi mengambil pembantu-pembantu TBK tetapi apa yang kita buat ialah pembantu-pembantu TBK yang ada pada hari ini kita naikan ke peringkat guru-guru TBK selepas mereka melalui kursus-kursus yang disediakan oleh Kementerian. Tugas pembantu TBK ini telah diserahkan kepada masyarakat setempat supaya masyarakat setempat dapat terlibat di dalam mengusahakan TBK ini.

Begitu juga beliau telah menyatakan bahawa makanan-makanan tidak cukup, saya kira memanglah kalau kita hendak mengatakan semua mesti cukup, sukarlah kita hendak membekalkannya, tetapi sehingga hari ini kita rasa bahawa yang telah kita bekalkan kepada murid-murid di TABIKA itu memadai untuk mereka mendapat nikmat makanan kadangkala lebih baik daripada yang mereka dapat di rumah ataupun di tempat-tempat di sekolah-sekolah lain, kalau tidak pun boleh jadi setanding dengan apa yang telah dibekalkan di TABIKA-TABIKA lain.

Bagi Khutub-khanah Desa yang telah disentuh oleh Yang Berhormat dari Marang juga, memang kita sentiasa memberikan kursus-kursus kepada mereka yang bertanggungjawab mengendalikan Khutub-khanah Desa ini. Dengan adanya kursus yang sentiasa

diberikan oleh Kementerian, kita mengharapkan bahawa prestasi pekerja-pekerja Khutub-khanah Desa ini akan dapat diperbaiki daripada satu masa ke satu masa untuk memuaskan hati mereka yang melibatkan diri di dalam pembacaan di desa-desa.

Yang Berhormat dari Marang juga membangkitkan masalah Institut Perdagangan, minta maaf saya tadi berkenaan tiga tempat yang saya nyatakan ialah Institut Perdagangan. Memang pada hari ini kita hanya ada satu tempat yang melatih institut perdagangan ini dan Yang Berhormat dari Maran meminta supaya institut ini diadakan di luar-luar bandar. Insya Allah, sekiranya ada kemampuan yang kita fikirkan pada masa-masa yang akan datang kita akan cuba mengadakan institut-institut ini di luar bandar supaya mereka yang di luar bandar juga dapat memasuki di institut-institut yang berkenaan.

Bagi pinjaman-pinjaman yang telah dinyatakan oleh Yang Berhormat iaitu \$250,000 tidak mencukupi, ini kita adakan sedemikian rupa kerana kita hanya menyediakan bantuan ataupun pinjaman kepada pengusaha-pengusaha kecil, kepada mereka yang ingin mendapat pinjaman wang lebih daripada itu saya kira mereka boleh mendapatkan pinjaman daripada institusi-institusi Kewangan di bank-bank dan juga tempat-tempat lain. Jadi had yang kita berikan ini adalah kepada mereka yang hanya menjadi pengusaha-pengusaha yang kecil sahaja.

Bagi Yang Berhormat dari Simunjan, beliau menyatakan bahawa KEMAS mestilah membuat penyelarasan dari segi sistem pendidikannya agar kurikulumnya juga dapat diselaraskan, ini juga kita sedang berusaha supaya kurikulum Tadika ini dapat diselaraskan mengikut apa yang telah digariskan oleh Kementerian Pendidikan, tetapi kita harus juga menyedari bahawa sistem pendidikan pra-sekolah ini ataupun

tadika ini bukanlah semata-mata untuk memberikan bidang keilmuan kepada anak-anak kita. Sebenarnya ialah untuk pendedahan kepada anak-anak kita untuk bergaul supaya mereka lebih terbuka dan tidak janggal apabila mereka betul-betul masuk di alam persekolahan nanti. Jadi tidaklah kita betul-betul menekankan akademik di dalam sistem tadika ini. Tetapi bagaimanapun, supaya kita tidak bersimpang-siur di dalam kurikulum kita, kita akan cuba supaya kita adakan penyelarasan.

Begitu juga Yang Berhormat dari Simunjan mengatakan bahawa terdapat guru yang kurang terlatih, tetapi sebenarnya kita memang sentiasa memberikan latihan kepada guru-guru KEMAS yang telah diambil untuk menjadi guru KEMAS. Jadi saya kira tidaklah timbul apa yang telah dinyatakan oleh Yang Berhormat bahawa guru-guru KEMAS ini kurang terlatih kerana kita sentiasa memberikan latihan kepada mereka dan juga Yang Berhormat dari Simunjan mempersoalkan cara pengambilan guru-guru yang mengatakan bahawa ada guru-guru yang tidak mempunyai kelulusan sehingga hanya berkelulusan darjah satu pun diambil. Saya kira ini tidaklah begitu tepat kerana cara kita mengambil guru-guru KEMAS adalah berasaskan kepada kelulusan akademik—salah satu daripada faktor yang dipertimbangkan.

Perkara yang dibangkitkan oleh Yang Berhormat dari Marang berkenaan dengan Tabung Usahawan Baru dan juga bengkel IKM. Soal Tabung Usahawan Baru (TUB) ini juga telah dibangkitkan oleh Yang berhormat dari Arau setakat hari ini TUB ini dikendalikan oleh Bank Negara dan saya tidak mengetahui sama ada Kementerian Kewangan akan menyerahkan peruntukan ini kepada Kementerian Pembangunan Negara dan Luar Bandar untuk dikendalikan seperti yang telah diminta oleh Yang Berhormat dari Arau, tetapi kalau Kementerian Kewangan mahu menyerahkan kepada Kementerian Pembangunan Negara dan

Luar Bandar saya kira Kementerian saya mampu juga untuk mengendalikannya, tetapi sehingga hari ini tidak ada apa-apa kenyataan ke arah yang sedemikian yang dibuat oleh YB Menteri Kewangan.

Berkenaan dengan bengkel IKM yang telah ditimbulkan oleh Yang Berhormat dari Marang juga, iaitu selepas pelajar-pelajar yang lulus daripada IKM tidak terdapat cukup bengkel untuk mereka berusaha. Sebenarnya MARA ada menyediakan bengkel-bengkel tetapi tidaklah kesemuanya kita dapat berikan kepada mereka yang telah lulus daripada IKM. Terpulanglah kepada mereka yang telah lulus untuk berusaha sendiri untuk mencari ruang-ruang dan tempat-tempat untuk mereka menjalankan perniagaan. Apa yang kita mampu ialah setakat mengadakan bengkel yang terhad yang berasaskan kepada kemampuan kewangan kita yang ada.

Begitu juga Yang Berhormat dari Marang menyatakan bahawa usaha untuk mengadakan kelas-kelas pre-universiti, iaitu antara universiti-universiti tempatan dan Amerika mesti dijalankan oleh YPM dan bukan Institut Teknologi MARA. Ini sebenarnya kita ada membuat 'twining' melalui maktab-maktab kita, tetapi sekiranya usaha-usaha ini juga dijalankan oleh ITM ini adalah sebagai penambahan ataupun "complementary" sahaja. Tetapi walau bagaimanapun, MARA masih terus menjalankan usaha-usaha untuk memberikan kemudahan pendidikan kepada anak-anak kita ke arah memberikan peluang pendidikan untuk ke universiti di luar-luar negeri. Yang Berhormat juga meminta supaya anak-anak syarikat MARA Holding yang sebanyak 36 buah itu memberikan sedikit keuntungannya kepada YPM.

Ini terpulanglah kepada Lembaga Pengarah anak-anak syarikat itu untuk memikirkan sekiranya syarikat-syarikat itu betul-betul berkemampuan maka saya kira seperti yang telah dinyatakan oleh Pengerusi MARA itu, apabila telah

selesai hutang yang telah dibayar, berkemungkinan mereka dapat memikirkan untuk memberi bantuan kepada YPM ini.

Yang Berhormat dari Simunjan juga mendapati bahawa cara untuk mengatasi siswazah-siswazah menganggur iaitu dengan mengadakan industri kampung—memberikan kerja dengan KEMAS, mengkaji semula sistem pendidikan, mengkaji Tabung Usahawan dan juga bantuan kepada siswazah-siswazah. Sehingga hari ini Kementerian belum lagi mengambil siswazah untuk bekerja dengan KEMAS kerana taraf pendidikannya adalah terlalu tinggi bagi peringkat KEMAS untuk mengambil mereka. Bagaimanapun Kementerian memang menyediakan bantuan-bantuan kepada siswazah-siswazah yang menganggur ini untuk menjalankan industri-industri kampung. Kementerian juga ada menyediakan pinjaman-pinjaman usahawan dan saya kira siswazah-siswazah menganggur ini bolehlah membuat permohonan kepada MARA.

Berkenaan dengan birokrasi dan syarat-syarat yang ketat, saya kira syarat-syarat itu adalah syarat biasa untuk menentukan supaya segala pinjaman yang telah diberikan itu digunakan untuk tujuan yang telah dipohon dan juga untuk memastikan bahawa setiap permohonan itu dapat dikutip apabila mereka dikehendaki membayar balik pinjaman-pinjaman itu.

Begitu juga Yang Berhormat dari Simunjan telah mengatakan bahawa industri kampung yang telah diberikan di kawasan beliau, iaitu industri buluh, gagal. Jadi, apa yang Kementerian berikan ialah kita hanya sekadar membelikan mesin, selepas dikaji bahawa projek yang hendak diusahakan itu "viable", tetapi jika sekiranya projek itu gagal, maka kemampuan pengusaha itu sendirilah yang sepatutnya kita persalahkan, kerana semestinya apabila

dia telah memohon untuk membuat industri buluh, beliau tahu ke mana untuk dipasarkan dan juga tahu untuk menguruskannya.

Bagaimanapun pada hari ini Kementerian telah pun menubuhkan satu Syarikat. Pembangunan dan Pemasaran industri kampung yang akan memberi pertolongan kepada pengusaha-pengusaha yang mendapat kesukaran untuk memasarkan barang-barang mereka. Bagaimanapun, kita merasakan bahawa sesuatu kejayaan industri itu bukan hanya terletak kepada bantuan percuma yang kita berikan, ataupun pinjaman-pinjaman yang telah diberikan oleh mana-mana pihak pun, tetapi mestilah juga terdapat kemahiran seseorang itu dari segi teknikal, dari segi pemasarannya, dari segi pengurusannya untuk memastikan apa yang telah dihasrat untuk dilakukan itu dapat dijayakan. Dan apabila ia tidak berjaya maka saya kira adalah tidak adil untuk meletakkan beban kegagalan itu kepada Kementerian yang telah memberikan bantuan itu.

Yang Berhormat dari Arau telah membangkitkan masalah Tadika iaitu peruntukannya sebanyak \$1.98 juta, sedangkan penuntutnya adalah 232,000. Ini saya akui dan saya mengucapkan terima kasih kepada Yang Berhormat yang telah memberikan sokongan supaya peruntukan ini ditambah dan kita mengharapkan bahawa Kementerian Kewangan memberikan pertimbangan apabila peruntukan yang besar daripada ini dipohon kelak. Begitu juga elau KEMAS supaya dinaikkan, perkara ini sedang dikaji untuk dipertimbangkan di masa-masa yang akan datang.

Berkenaan dengan imej MARA, iaitu pada dasarnya ialah untuk membangunkan usahawan. Sebenarnya, terdapat kesilapan sedikit. Angka yang dinyatakan oleh Yang Berhormat dari Arau di mana beliau menyatakan bahawa

peruntukan untuk pembangunan usahawan ini ialah \$2.7 juta pada tahun ini, iaitu tahun 1989, tetapi pada tahun 1990 ialah \$33,428,600.00 iaitu lebih kurang 10 kali ganda yang telah dinaikkan. Jadi, saya kira Yang Berhormat juga menyatakan bahawa peruntukan ini tidak cukup, maka beliau meminta agar TPU dan TUB dimasukkan kepada Kementerian. Ini terpulanglah kepada Kementerian Kewangan seperti yang saya jawab tadi untuk memikirkannya.

Yang Berhormat dari Muar menyatakan bahawa Tabika itu bukanlah tugas KEMAS untuk mendidik anak-anak kita, itu adalah tugas Kementerian Pendidikan. Saya kira seperti yang saya sebutkan tadi, konsep pendidikan tabika ini bukanlah khusus dari segi akademik, jadi apa yang kita beri ialah memberikan pendedahan. Saya kira tidak ada salahnya bagi KEMAS untuk turut serta mengambil usaha untuk mengadakan kelas-kelas tabika ini.

Berkenaan dengan peruntukan yang banyak tetapi tidak ada penjenisan dari segi perniagaan, iaitu Yang Berhormat dari Muar menyatakan tidak ada orang Melayu untuk membuat welding, foundry, cat dan sebagainya. Saya kira Kementerian telah banyak memberikan latihan-latihan. Kalau kita lihat daripada peruntukan dari segi biasiswa daripada ITM ataupun daripada MRSM dan sebagainya, jadi apa yang saya fahamkan seperti dalam bahasa Inggeris kata, kita hanya boleh "bring the horse to the water", tetapi sama ada dia minum ataupun tidak, terpulanglah kepada orang yang terlatih itu. Sebenarnya kalau Yang Berhormat dari Muar menyatakan tidak ada orang bumiputera dalam bidang-bidang yang dinyatakan, boleh jadi itu hanya di Muar sahaja, di bahagian-bahagian lain saya percaya kita dapat juga bumiputera-bumiputera yang terlibat dalam bidang-bidang yang telah dinyatakan.

Yang Berhormat dari Muar juga menyatakan bahawa peruntukan \$300 juta untuk jalan itu kecil dan disebabkan kecil itu maka peruntukan yang telah diberikan hanya mampu memberikan jalan yang sekerat-sekerat sahaja. Memanglah kita tahu bahawa jalan di seluruh negara ini begitu panjang, sehingga hari ini dalam lingkungan 67,000 km. Jadi, disebabkan peruntukan yang terdapat itu, kita terpaksa agihkan ke seluruh negara yang melibatkan kesemua kampung di seluruh negara, maka kita hanya mampu memberikan peruntukan itu secara berperingkat-peringkat.

Yang Berhormat dari Rajang bertanya sama ada kita tahu berkenaan dengan teknologi mini haidro ataupun tidak. Kalau tidak minta kita hantar pergi ke negeri China. Saya kira teknologi kita adalah lebih advance daripada hanya hendak membekalkan mini haidro. Kita sudah buat termal, kita sudah buat fuel dan autovoltage dan sebagainya, tetapi mini haidro ini hanyalah ekonomik sekiranya ia diadakan di kawasan yang padat, tetapi di Sarawak dan Sabah, kita akan cuba mengadakan sistem-sistem lain selain daripada mini haidro ini, iaitu seperti autovoltage hydro-power dengan menggunakan tenaga suria dan sebagainya, sekiranya kita dapati ekonomik.

Yang Berhormat dari Rajang juga menyatakan bahawa cadangan jalan-jalan luar bandar dan jalan-jalan kampung, dan cadangan daripada wakil rakyat tidak diambil kira. Ini juga disarankan oleh Yang Berhormat dari Julau dan daripada Lubok Antu. Saya kira tiap-tiap jalan yang akan dibina . . .

Dr Nicholas Munong Anak Ibau:
(Bangun)

Tuan Pengerusi: Yang Berhormat dari Rajang bangun, Yang Berhormat.

Dr Nicholas Munong Anak Ibau: Boleh minta penjelasan, Tuan Pengerusi? Tuan Pengerusi, tiap-tiap

tahun banyak Ahli dari Sarawak mengambil bahagian membahaskan tentang peruntukan yang diberi kepada Kementerian Pembangunan Negara dan Luar Bandar, tetapi malangnya di Sarawak tidak ada Pejabat Kementerian Pembangunan Negara dan Luar Bandar dan oleh itu kerja ataupun tanggungjawab untuk membangunkan luar bandar di Sarawak adalah diambilalih oleh Kementerian Pelancongan dan Kementerian Kerajaan Tempatan. Oleh itu, bolehkah Yang Berhormat Setiausaha Parlimen menjelaskan bahawa sekiranya Timbalan Menteri atau Menteri berkenaan tidak dapat pergi ke Sarawak, bolehkah Setiausaha Parlimen pergi ke Sarawak untuk mengetahui diri sendiri keadaan yang sebenar dan pergi ke tempat-tempat di Sarawak supaya mendapat peluang diberi taklimat apa yang terjadi di Majlis-majlis Tempatan di Sarawak. Sekian.

Tuan Mohamed bin Jamrah: Tuan Pengerusi, sebenarnya saya sudah pergi ke Sarawak, saya sampai ke Sematan, Lundu, tetapi kalau belum sampai ke kawasan Yang Berhormat bolehlah saya pergi lain kali. Tetapi memanglah kita di Kementerian Pembangunan Negara dan Luar Bandar tidak ada jabatan-jabatan di negeri-negeri bahkan di Semenanjung pun tidak ada. Yang kita ada ialah menyalurkan peruntukan melalui Pegawai Kemajuan Negeri. Dan saya kira Sarawak pun mempunyai Pegawai Kemajuan Negeri dan inilah yang selalunya menjadi pengawal kepada peruntukan pembangunan negara dan luar bandar.

Jadi, jalan-jalan yang dilaksanakan itu selalunya dikenalpastikan oleh Kerajaan-kerajaan Negeri. Jadi, terpulanglah kepada Wakil-wakil Rakyat untuk berhubung terutamanya kepada Pegawai-pegawai Kemajuan Negeri untuk memastikan bahawa jalan-jalan yang dilaksanakan itu mengikut apa yang telah dipohonkan dan dihasratkan oleh Wakil-wakil Rakyat sekalian.

Dan sekiranya terdapat penyelewengan dan penyalahgunaan peruntukan seperti yang dinyatakan oleh Yang Berhormat dari Rajang, Lubok Antu tadi, kita memintalah kerjasama daripada Yang Berhormat untuk memberitahu Kementerian dan kita mempunyai satu seksyen di dalam Kementerian iaitu Naziran bolehlah membuat siasatan di dalam perkara ini.

Yang Berhormat dari Serian telah bertanya berkenaan dengan peruntukan pentadbiran yang dikurangkan kalau dibandingkan dengan peruntukan tahun ini. Saya kira walaupun peruntukan itu dikurangkan adalah tidak akan memberikan kesan seperti yang dikhuatiri oleh Yang Berhormat.

Saya kira ia tidak akan mengurangkan ataupun menurunkan prestasi Kementerian disebabkan adanya pengurangan ini.

Yang Berhormat dari Serian juga meminta agar peruntukan ini diberi secara baik, secara adil dan meliputi semua kaum. Saya kira Kementerian menyalurkan peruntukan ini kepada negeri maka negerilah yang akan memperuntukkan peruntukan ini mengikut apa yang telah . . .

Tuan Pengerusi: Yang itu disebutkan oleh Ahli Yang Berhormat dari Lubok Antu.

Tuan Mohamed bin Jamrah: Dari Serian.

Tuan Pengerusi: Bukan Serian.

Dr Nicholas Munong Anak Ibau: Tuan Pengerusi, saya minta penjelasan lagi. Sebentar tadi Setiausaha Parlimen mengatakan sekiranya ada penyelewengan berlaku, Yang Berhormat meminta kerjasama dari pihak kami, dengan ini saya mengatakan iaitu ada yang tidak kena berlaku di Majlis Daerah Luar Bandar di Sibu. Dengan ini saya memohon supaya bolehkah Setiausaha

Parlimen meminta Majlis Daerah Luar Bandar di Sarawak di Sibu memberi keterangan prestasi pelaksanaan projek membina jalanraya di daerah luar bandar di Sibu, Sarawak dan mengemukakan laporan itu kepada Setiausaha Parlimen.

Tuan Pengerusi: Boleh buat?

Tuan Mohamed bin Jamrah: Tuan Pengerusi, kita ambil ingatan dan kalau ada kesempatan kita akan cuba membuat lawatan untuk mendapat briefing ataupun mendapat tahu berkenaan dengan pembangunan di kawasan itu apabila lawatan diadakan kelak.

Menyambung apa yang disarankan oleh Ahli Yang Berhormat dari Serian supaya peruntukan ini diberikan secara adil dan saksama, tidak membelakangkan suku kaum yang mundur, saya kira kita memberikan peruntukan ini tidak berasas kepada kaum. Sekiranya mereka betul-betul layak untuk diberikan bantuan, kita selalunya memberikan bantuan itu mengikut asas-asas yang telah digariskan iaitu garis panduan kita tidak termasuk dari segi kaum.

Berkenaan dengan bekalan elektrik, beliau menyatakan bahawa peruntukan di Sarawak tidak mencukupi sebanyak \$13,910,000. Ini seperti yang saya jawab tadi bahawa ceiling yang telah dibelanjakan bakinya hanya tinggal ini sahaja. Jadi, sekiranya prestasi daripada jabatan dapat kita tingkatkan, insya Allah kita akan dapat pertimbangan untuk menambah peruntukan selain daripada \$13 juta ini. Beliau juga meminta agar peruntukan jalan di Sarawak ditambah dan ini juga kita ambil ingatan.

Yang Berhormat dari Lubok Antu sudah saya jawab berkenaan dengan penyelewengan tadi dan kita juga mempunyai satu seksyen Naziran untuk mengambil ingatan dengan rayuan daripada Yang Berhormat tetapi seeloknyalah kalau pun perkara ini telah

dilaporkan kepada Badan Pencegah Rasuah, saya kira jabatan yang paling sesuai ialah Badan Pencegah Rasuah. Tetapi kita juga boleh memberi pandangan dari segi Naziran yang saya sebutkan tadi. Akhirnya Yang Berhormat dari Julau.

Tuan Jawah Anak Gerang: Tuan Pengerusi, saya minta jalan. Kes yang saya maksudkan itu Changgai, dia anak Pegawai Dacrah itu, Changgai.

Tuan Pengerusi: Yang Berhormat boleh buat surat, jadi lebih panjang sedikit. Boleh beri detail yang lebih panjang sedikit supaya dapat dikemukakan.

Tuan Jawah Anak Gerang: Tuan Pengerusi, kes ini sudah dilaporkan kepada pihak Badan Pencegah Rasuah tetapi setakat hari ini belum ada apa-apa dari Badan Pencegah Rasuah. Saya sudah laporkan dan Ahli Yang Berhormat yang dahulu daripada saya sudah laporkan kepada Badan Pencegah Rasuah tetapi sampai hari ini tidak ada apa-apa.

Tuan Mohamed bin Jamrah: Saya tidak bolehlah jawab bagi pihak Badan Pencegah Rasuah, boleh jadi belum ada asas bagi membawa kes itu, itu saya tidak tahu.

Berkenaan dengan Ahli Yang Berhormat dari Julau, saya telah jawab bersama-sama Ahli Yang Berhormat dari Serian dan Rajang tadi iaitu pelaksanaan projek jalan luar bandar tidak mengambil kira saranan daripada Wakil Rakyat. Berkenaan dengan tiga batang jalan yang dinyatakan oleh Yang Berhormat dan meminta supaya ia disenaraikan untuk pelaksanaan tahun ini, saya mengharapkan oleh kerana saya tidak dapat catat nama jalan tadi kerana terlalu asing bunyinya. Kalau boleh Yang Berhormat berilah nama-nama jalan itu kepada Kementerian supaya kita dapat memberikan maklumat ini kepada Pegawai Kemajuan Negeri untuk

mendapatkan butir-butir yang lanjut berkenaan dengan jalan-jalan itu.

Tuan Thomas Salang Siden: Tuan Pengerusi, penjelasan pertama, jalan yang saya telah sebut tadi iaitu Jalan Ulu Pedenom, Jalan Nunggang dan Jalan Ulu Sungai Wak, itu dia.

Yang kedua, penjelasan saya iaitu berkenaan dengan peruntukan di bawah Rancangan Malaysia Kelima Bahagian Julau \$1.229 juta, hingga hari ini pun saya tidak tahu apakah projek itu dan di mana letaknya. Terima kasih.

Tuan Mohamed bin Jamrah: Berkenaan dengan tiga jalan itu, kita akan ambil ingatan.

Bagi peruntukan \$1.22 juta itu untuk jalan, ini juga saya tidak dapat memberi jawapan di sini kerana tidak ada maklumat yang lanjut. Saya ambil ingatan dan minta kepada pegawai-pegawai Kementerian untuk membuat siasatan berkenaan dengan perkara ini.

Tuan Pengerusi, itulah sahaja yang saya dapat jawab dan sekali lagi saya mengucapkan setinggi-tinggi terima kasih kepada semua Ahli-ahli Yang Berhormat yang telah memberikan teguran, pandangan dan cadangan-cadangan. Sekiranya ada pandangan, teguran dan cadangan yang tidak dapat saya jawab keseluruhannya, Kementerian akan mengambil ingatan di atas cadangan-cadangan itu. Sekian, terima kasih.

Tuan Pengerusi: Ahli-ahli Yang Berhormat, masalahnya ialah bahawa wang sejumlah \$311,715,500 untuk Maksud B.54 di bawah Kementerian Pembangunan Negara dan Luar Bandar jadi sebahagian daripada Jadual hendaklah disetujukan.

Msalah dikemuka bagi diputuskan, dan disetujukan.

Wang sebanyak \$311,715,500 untuk Maksud B.54 diperintahkan jadi sebahagian daripada Jadual.

Tuan Pengerusi: Masalahnya ialah bahawa perbelanjaan sebanyak \$1,260,336,600 yang disebutkan dalam Maksud P.54 dalam Anggaran Pembangunan, 1990 hendaklah diluluskan.

Masalah dikemuka bagi diputuskan, dan disetujui.

Wang sebanyak \$1,260,336,600 untuk Maksud P.54 diluluskan jadi sebahagian daripada Anggaran Pembangunan, 1990.

Fasal 1 dan 2 diperintahkan jadi sebahagian daripada Rang Undang-undang.

Usul dikemuka bagi diputuskan, dan disetujui.

Diputuskan,

Bahawa Dewan ini, mengikut Seksyen 4 (3) Akta Kumpulanwang Pembangunan 1966, membuat ketetapan iaitu satu jumlah wang sebanyak tidak lebih daripada \$9,257,427,310 dibelanjakan daripada Kumpulanwang Pembangunan bagi tahun 1990, dan bagi tujuan-tujuan dan butiran-butiran perbelanjaan pembangunan yang dinyatakan di bawah Maksud Pembangunan atau ("P") dalam senarai Belanjawan Persekutuan, 1990 yang dibentangkan sebagai Kertas Perintah 27 tahun 1989, adalah diuntukkan di bawah maksud-maksud yang berkenaan jumlah-jumlah yang setentang dengan butiran-butiran itu di ruangan lapan dan sembilan senarai tersebut.

Majlis Mesyuarat bersidang semula.

(Tuan Yang di-Pertua *mempengerusikan Mesyuarat*)

Bacaan Kali Yang Ketiga

Timbalan Menteri Kewangan (Dato' Wan Abu Bakar bin Wan Mohamed): Tuan Yang di-Pertua, saya

mohon memaklumkan bahawa Rang Undang-undang Perbekalan, 1990 telah ditimbang dalam Jawatankuasa Perbekalan dan telah disetujui tanpa pindaan. Saya mohon mencadangkan bahawa Rang Undang-undang ini dibacakan kali yang ketiga dan diluluskan sekarang.

Timbalan Menteri Pertanian (Tuan Mohd. Kassim bin Ahmed): Tuan Yang di-Pertua, saya mohon menyokong.

Tuan Yang di-Pertua: Masalahnya ialah bahawa Rang Undang-undang Perbekalan 1990 dibacakan kali yang ketiga dan diluluskan sekarang.

Masalah dikemuka bagi diputuskan, dan disetujui.

Rang Undang-undang dibacakan kali yang ketiga dan diluluskan.

USUL

Dato' Wan Abu Bakar bin Wan Mohamed: Tuan Yang di-Pertua, saya mohon memaklumkan iaitu Jawatankuasa telah menimbang Usul yang diedarkan kepadanya dan bersetuju dengan Usul itu. Seterusnya saya mencadangkan:

Bahawa Dewan ini, mengikut Seksyen 4 (3) Akta Kumpulanwang Pembangunan 1966, membuat ketetapan iaitu satu jumlah wang sebanyak tidak lebih daripada \$9,257,427,310 dibelanjakan daripada Kumpulanwang Pembangunan bagi tahun 1990, dan bagi tujuan-tujuan dan butiran-butiran perbelanjaan pembangunan yang dinyatakan di bawah Maksud Pembangunan atau ("P") dalam senarai Belanjawan Persekutuan, 1990 yang dibentangkan sebagai Kertas Perintah 27 tahun 1989, adalah diuntukkan di bawah maksud-maksud yang berkenaan itu di ruangan lapan dan sembilan senarai tersebut.

Tuan Mohd. Kassim bin Ahmed: Tuan Yang di-Pertua, saya mohon menyokong.

Tuan Yang di-Pertua: Ahli-ahli Yang Berhormat, masalah ialah usul seperti yang dibacakan tadi diper-setujukan.

Usul dikemuka bagi diputuskan, dan disetujukan.

Diputuskan,

Bahawa Dewan ini, mengikut Seksyen 4 (3) Akta Kumpulanwang Pembangunan 1966, membuat ketetapan iaitu satu jumlah wang sebanyak tidak lebih daripada \$9,257,427,310 dibelanjakan daripada Kumpulanwang Pembangunan

bagi tahun 1990, dan bagi tujuan-tujuan dan butiran-butiran perbelanjaan pembangunan yang dinyatakan di bawah Maksud Pembangunan atau ("P") dalam senarai Belanjawan Persekutuan, 1990 yang dibentangkan sebagai Kertas Perintah 27 tahun 1989, adalah diuntukkan di bawah maksud-maksud yang berkenaan jumlah-jumlah yang setentang dengan butiran-butiran itu di ruangan lapan dan sembilan senarai tersebut.

Tuan Yang di-Pertua: Ahli-ahli Yang Berhormat, mesyuarat ditangguhkan hingga pukul 2.30 petang esok.

Dewan ditangguhkan pada pukul 8.25 malam.